

ORSZÁGOS HIRLAP

Előfizetési árak:
Egész évre 14 frt., fél évre 7 frt., negyed évre 3 frt 50 kr.
Egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám ára helyben 4 kr., vidéken 5 kr.

Főszerkesztő
MIKSZÁTH KÁLMÁN

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VIII. kerület, József-körút 65. szám
Megjelenik mindennap, hétfőn és ünnepnap után is.

II. év.

Budapest, 1898, kedd, február 1-én.

32. szám.

A mostoha-gyerek.

A higiénia tudomány és a költségvetés mégis úgy bánik vele, mint a mostoha-gyerekekkel. Az 1897-ik esztendő 1,700.000 forintnyi kiadásával szemben ugyanis az idén 1.767.000 forint van előirányozva közegészségügyi kiadásokra, vagyis hatvanhétezer forint többlet mutatja azt, hogy a belügyi kormány nagyszabású ujitásokat és javításokat végez a hazai közegészségügy gépezetén. Ezt tehát fölpanaszolhatni a belügyi kormány ellen. Viszont azonban az egészségügyi közgazgatásban a kormány csak subsidiáriusan intézkedhetik, mert törvény és gyakorlat szerint az egészségügy gondozása még mindig törvényhatósági feladat. Magyarország egész közegészségügyi budgetjét tehát ezzel az egy és háromnegyed millióval nem lehet megállapítani. Szükséges volna tudni a vármegyék, városok és községek alapkiadását is, hogy megláthassuk az egész numerust, mely bizonyosan van kétszer akkora, mint a mekkora a rendes kiadások XVI. fejezetéből látszik. Ezzel tehát védhető a kormány. Nem helyezkedünk az egyik álláspontra sem, mert célunk a tárgyilagosság. Noha most tifuzos vizet iszunk, tehát nehéz a tárgyilagosság.

A mai vita egyik irányban sem ad alkalmas fonalat a kézbe. Mert kétségkívül megállván az a praemisza, hogy közegészségügyünk gyalázatos, a képviselőház medicinális szakemberei mindenekelőtt úgy jártak el, mintha jogi szakemberek lettek volna: a köztudomásu

tényt sem bizonyítani, sem tagadni nem próbálták. Sem védő, sem támadó irányban nem akarván állást foglalni, fejtegetéseikből kiragadjuk ezt a hallgatagon beismert igazságot.

A közegészségügy igen rossz, a halandósági százalék nagyságáról, a gyermekbetegségekről és arról a játszi könnyüségéről, amelylyel a világ minden kigondolható járványa meg szokta szerezni a magyar honosságot, minderről naponta beszélünk. De nem ott van a baj, ahol a képviselőház Aesculapusai ma kopogtattak; sem bőséges költségvetés, sem szűkmarkuság nem tehet itt gyökeres változtatást, mert ha ezt nézik a doktorurak, akkor csak szimptomatice kezelnek az alapbetegség gyógyítása helyett. Igaz, a szimptomákról is lehetne beszélni; mert az áll, hogy a közigazgatás egész reformja előtt is rá lehetne parancsolni a községekre, hogy kicsoda minimális fizetést adjanak az orvosnak, valamint például az új községi javaslat szerint ezer forint minimális fizetésük lesz a nagyközségek számvevőinek. Áll tehát az a szimptóma, hogy a közvagyont gondosabban kezelik, mint a közegészséget. (Persze, a mérgeesebbek úgy mondják: „Még a közvagyont is.”) Áll továbbá a hiba az elmebetegügy körül is, ámbar például doktor Major Ferencz, aki különösen ezt kritizálta, nem vette észre, hogy — miként a költségvetés indoklásából kiszámítható — a legnagyobb hiba a betegápolók kicsiny száma. A tudomány szerint átlag tíz kevésbé veszedelmes elme-

betegre kell esni egy ápolónak és azonkívül a veszedelmesebbeknek külön ápolókra van szükségük, nálunk csupán a nagykállói tébolyda közelíti meg ezt a százléket. Innen van, hogy közhasznu egyesületeink közül legkevesebb dolga van a gyógyult elmebetegeket segélyező egyesületeknek: Magyarországon átka a bolondnak, hogy nem tud kigyógyulni. Áll ez a szimptóma és állnak a többi szimptomák is részben, de ne itt keressük a bajt, hanem a példabeszédben.

Egy belpoklos ember kapván egy erszény ezüstpénzt a gazdától és kapván egy marek jótanácsot a bölcstől, elvándorolt Salernóba az illető tudós magisterhez. Ki elővéve tüzes vasait és lágy kenőcseit és a természetben nem lévén ugrás, meggyógyítja a belpoklost, holott igen nagy volt a távolság a tudomány és a hegedések között. Ezt pedig nem igen vévén szemügyre a szegény ember, sorra járt hálálkodni a három férfiakhoz.

Elsőbben elment a magisterhez és így szólt neki:

— A gyógyulást köszönöm néked.

Azután elment a bölcshöz és mondá neki:

— Néked köszönöm az okosságot.

Végül pedig így hálálkodott a gazdagnak:

— Néked köszönöm az egészséget.

A magister a doktor manapság, ki kitünően kezeli vasait és kenőcseit manapság szintén. A közegészségügy javulásáért azonban nem az övé lesz az érdem. Az állam a bölcs, aki szintén teli

Levél Mikszáth Kálmánhoz.

Irta: Dóczy Lajos.*

Ugyan megjártam, kedves barátom, előbbi leveleimmel. Tudtam, hogy nagyot merek, midőn az idegen szók hirlapi magyarossága ellen fordítom tollamat. El is voltam készülve a magamszörű emberekkel megküzdeni, mert először is tartom magamat olyan journalistának, mint bárkit, aki nem épen rendkívüli a mai magyar nemzedékben, mert másodszor, meg vagyok győződve ügyem igazáról, s mert harmadszor, tudom, hogy ezer meg ezer olvasó, különösen a művelt olvasók lelkéből beszélnek. Ebben a tudatban nem könnyű lélekekkel, de meglehetősen bátorsággal belenyultam a darage-fészekbe. (Miért ne írhatnám így: a darázst, mikor blamáznak írják a blamaget?)

De mi történt? Azok, akiket föl akartam verni, meg sem mozdultak. Hanem fölkel helyettük egy moment nagyságu, mordszavu ellenfél, egy tudományos vadkan, aki már nézésével is megriaszt, oly magaslatról tekint reám, szóval — egy doctor. S én itten állok aprógeréses puskámmal s nem igen tudok hova lenni ijedtemben. Mert csak nem mondhatom a nemes vadnak: Kérem, térjünk ki egymásnak,

* Lásd az „Országos Hirlap” január 6-ki és 16-iki számait és a „Névtelen Napló” 19-ik számát.

tévedés van a dologban. Puskámról is láthatja Nagyságod, hogy fogolyra indult csekély-ségem?

Pedig nem beszélhetek másként dr. Sebestyén Károly ural, aki a valamelyik Naplóban (már így kell neveznem a tisztelt lapot, minthogy ő is névtelen gyanánt tekinti a lapot, ahol az én cikkeim megjelentek), aki, mondom, valamelyik Naplóban szóvá teszi felszólalásomat, igen jó magyarsággal, igen szép fölnyenyel, s némi indulattal. Ugy látszik, mintha őt hántottam volna és a tudományt. Pedig Isten látja lelkemet, sem a tudósok ellen nem akartam véteni, sem magamat „tudósnak lenni nem állítottam”, hanem hirlapi izléstelenséget ostromoztam, kézzelfogható tudatlanságra mutattam rá oly dolgokban, amelyekre nézve, mint egyszerű olvasó és közönséges író, illetékesnek érezhettem magamat. Mert csak nem állítja senki, hogy tudósnak, vagy akárcsak nyelvésznek kell lennie annak, aki nem helyesli, hogy *dezsóné* legyen a früstök s csak egy o különbség legyen a budár és a *boudoir* közt?

Persze, dr. Sebestyén ur most mindjárt megesz, mert ő ellensége a rossz szójátékoknak. „Szójatek és nyelvészet”, ez az ő cikkelyének czimelye, s rossz néven veszi tőlem mind azt, hogy nyelvész akarok lenni, mind azt, hogy

apró Pósz, dzsentelménés és hasonló rossz szójátékokat csináltam, mert ezekből — ugymond — még sohase alakult tudomány.

E kirohanásnak csak két hibája van. Első az, hogy sohasem akartam nyelvész lenni, a második az, hogy nem én csinálom a szóficzimitásból tudományt, hanem azok ellen fordultam, akik a tudományból szóficzimitást csinálnak. Már pedig, hogy ezeket ne legyen szabad tulzásaikkal ad absurdum vinni, azt a doctor ur, ha még oly lenézőleg beszél is írói személyemről, nem fogja velem elhitetni.

A legfureszlib e polémiában az, hogy ő Tudományossága, aki rólam csak per „előkelő diplomata” beszél s magamesinálta Bessenyelnek tüntet föl (ugy látszik, szemében mindenki, aki nem nyelvőr, csak testőr lehet), a dolog érdemében egyetért velem, s ugy látszik, csak azért haragszik, hogy én mertem a visszaélés ellen felszólalni s hogy oly modorban tettem, amely a hivatott nyelvészeknek nem tetszik.

Azt mondja többek között: „Legyünk igazságosak! Akad itt-ott tulzás a magyarosan írók részén is. A következetességhez való ragaszkodás sokszor csalja mosolykeltő tévedésre a tulzókat. És ha sikerül megértetni, hogy a gentleman-t, calembourg-t, chauvin-t nem szabad, de nem is kell magyarosan írni, akkor

van jótanácsokkal és készülő javaslatokkal, de ha megjavul a közegészségügy, ugyancsak nem az övé lesz az érdem. A teli erszényből van az egészség megszületése. A teli erszény az a gazdag, a gögös, aki segít a belpoklón. Mert a pauperizmus és a betegség együtt járnak és Magyarországon mindig legrosszabb lesz a közegészségügy, amíg Magyarország a legszegényebb ország lesz Közép-Európában.

Amíg ez meg nem változik, nem tehetünk mást, minthogy a közegészségügyről minden esztendőben egyszer beszédet mondunk. A 7-ik ponthoz, a rendes kiadások XVI-ik fejezetében.

POLITIKAI HIREK.

A képviselőháznak holnap délelőtt tíz órakor ülése van.

Eszterházy Mór gróf lemondása. Eszterházy Mór gróf valóságos belső titkos tanácsos, Veszprém vármegye főispánja, megrendült egészségi állapotára való tekintettel, már régen készül a főispánságról lemondani. Ezt a szándékát most meg is valósította, a mennyiben három nap előtt tényleg be is adta lemondását, kijelentvén, hogy a legjobb akarat-tal se viselheti folytonos gyöngékedése mellett tovább főispáni méltóságát, a melyről különben egy ízben már le akart mondani, csak hogy akkor a kormányelnök maradásra bírta. Veszprém vármegye közönsége őszinte sajnálattal látja gróf Esterházy távozását. Ő felsége a lemondást már el is fogadta. Általános vélemény szerint *Fenyvessy* Ferencz országgyűlési képviselő lesz az utódja.

Pártértekezletek. Az országgyűlési szabad-*elvű* párt holnap este hét órakor értekezletet tart, amelyen a földmívelésügyi költségvetést tárgyalja. — A *véppárt* ma este hét órakor tartott értekezletet Molnár János elnöke alatt. A kereskedelmi tárcza költségvetését tárgyalták s a párt több tagja szólalt fel, akik egyes kifogásaikat és észrevételeiket a képviselőházban is elmondják.

A közoktatásügyi jelentés. A képviselőház közoktatásügyi bizottsága gróf Csáky Albin elnöke alatt ma folytatta a közoktatásügyi jelentés tárgyalását. Az ülésen a Bécsben időző kultuszminiszter helyett Zsilinszky Mihály államtitkár jelent meg. A bizottság elfogadta a képviselőház elé terjesztendő jelentést.

majd eloszlott az utolsó tévedés is, mely a „paszomántos“-ok üdvös, okos iránya fölött borongott.”

No hát! felelem erre. Mit akartam én egyebet? Unde illae irae, ha Sebestyén doctor ur sem akar mást, mint „a tulzókat meggyőzni, hogy az ilyen szöveget nem szabad, nem is kell magyarul írni?” A különbség köztünk csak az, hogy ő ezt nyelvészeti föladatnak nézi s azért impertinentiáképen veszi, hogy én hozzá szólok, én viszont iránybeli izlés kérdése gyanánt tekintem, s azért kissé draconicusnak találom, hogy engem a discussióból ki akar zárni. Másik különbség, hogy ő, az irántam oly szigorú férfiú, jóságos mosolylyal néhány szórványos tulzót lát, aki dzsentelmént és kalamburat ír, — mig én — fájdalom! — az effélével s ennél rosszabb és rutabb dolgokkal el látom árasztva az egész hirlapiródmalmot, nem csak tulzókat, hanem izléstelen és sokszor tudatlan írók részéről, akik iránt elnéző lehetne az ember, ha ebből élnek meg, de, szerintem, nem szabad ekézőnek lenni, ha meggondoljuk, hogy tudatlanságukat terjesztik az olvasók közt és rásütik a műveletlenség bélyegét a más tekintetben oly előrehaladott magyar hirlapiródmalmra. Ezt megtettem — nem hivatlan és illetéktelen ember módjára, mert ha *solo* maradok is, a dolog gyakorlati oldalához értek annyit, mint a tisz-

Tárgyalások a kvótáról.

A magyar kormány az osztrák kormányval Bécsben a kiegyezési kérdésekről, különösen a kvóta dolgáról folytatott tárgyalásai felől a következő felhivatalos tudósítások számolnak be:

Bécs, január 31.

Báró Bánffy Dezső miniszterelnököt ő felsége ma ismét kihallgatáson fogadta. Báró Dániel és dr. Darányi miniszterek ma Budapestre utaznak, mert a kereskedelemügyi miniszternek jelenléte a kereskedelmi költségvetésnek holnapi képviselőházi tárgyalásánál szükséges. Dr. Wlassics vallás- és közoktatásügyi miniszter ma ide érkezik, de bécsi tartózkodása a kiegyezési tárgyalásokkal természetesen semmiféle összefüggésben nincsen.

A két kormány ma folytatta tárgyalásait, amelyek a kvóta-ügyre is kiterjednek. Magától értetődik azonban, hogy az aránynak megállapítása, amelyben a monarchia két állama a közös ügyek költségeihez járulni tartozik, nem lehet ezélja a tárgyalásoknak, mert ez olyan feladat, amely a törvény értelmében a kvóta-küldöttségekre vár. A törvény által meg lévén határolyva az a keret, amelyben a két kormány e kérdés fölött való tárgyalásai mozoghatnak, ez nem lehet más, mint megvitatása és előkészítése annak az anyagnak, amely az annak idején megválasztandó kvóta-küldöttségek tárgyalásainak alapját fogja képezni.

Báró Bánffy Dezső miniszterelnök ma este visszautazott Budapestre, miután még a délután folyamán báró *Gautsch* miniszterelnökkel hosszabb tanácskozást folytatott, amelyben a két pénzügyminiszter is résztvett. Ezalatt a két kormány szakelőadói folytatták a kvotaküldöttségek számára előkészítendő számadatok összeállítását, amelyek alapján a küldöttségek részéről majd annak idején a kvóta-arány megállapítandó lesz. *Lukács* pénzügyminiszter holnap még itt marad, hogy a szakelőadók munkálatai alapján folytassa a tárgyalásokat az osztrák pénzügyminiszterrel.

Bécsi tudósítónk a helyzetről a következőket telefonálja:

Bécs, január 31.

Immár a negyedik osztrák miniszterium van kormányon azóta, hogy báró *Bánffy* a kiegyezés meghosszabbítására a tárgyalásokat megkezdte. Az első tárgyalásokat a *Windischgrätz*, majd a *Kielmansegg*-kabinettel folytatta. A tulajdonképeni érdemleges tárgyalásokat

telt utánam szóló. (Tessék az ő orthographiája szerint a két solo-t megkülönböztetni!) Én nem tettem vaktában és általánosságban, hanem példákat idéztem, amelyek minden nap százával fordulnak elő és szurják az olvasó szemét. Idézhettem volna többet is, de nem kerestem teljeséget és nem vagyok tudós, hogy jogom legyen unalmassá válni. Hanem ha már kihívott a doctor ur, idézek kettőt, amely azóta akadt a kezembe. Egy terjedt pártlap kritikai rovatában, tehát szépiró és nem reporter tollából, a „Kaméliás hölgy” előadása alkalmából olvastam, hogy *Armón* szerepét így meg úgy játszták és hogy egyik színész a *poéneket* eljettette. Kérlek, kedves Kálmánom, aki magad is a reakziót jobban szereted a reactionál, nem elájulni való-e az, ha a francia *Armand* egyszerre így se magyar, se francia, se német pofával lép fel s el akarják az olvasóval hitetni, hogy *Armón* valaki vagy valami? És nem tudatlanság-e, ha aethetikát tanít oly író, aki *poéneket* beszél, mikor *pointe*-ről hallott harangozni, tehát először nem tudja a *point* és a *pointe* közti különbséget, másodszor egyikről sem tudja, hogy miképp ejtik ki francziául, de mégis vállalkozik rá, hogy magyar szó helyett francziát hozzon forgalomba, még pedig magyar orthographia szerint?

gróf *Baden*ival folytatta báró *Bánffy*, akivel együtt 18 törvényjavaslatot készítettek, amelyek a Magyarország és Ausztria közti gazdasági viszonyt 10 évre szabályozták volna. E törvényjavaslatok azonban mind a miniszteriumi irodákban hevernek már egy teljes év óta, mert azokat csakis a kvótával egyidejűleg lehetne tárgyalni, amelynek nagyságában sem a két küldöttség, sem a két kormány megegyezni nem tudott. Most a *Gautsch*-kabinet kísérti meg, hogy a kvóta ügyében megállapodásra jusson a magyar kormánnyal. Ennek a törekvésnek szolgálnak az e hónap 14-én Budapesten megkezdett és most Bécsben folytatott tárgyalások. Eleinte az volt tervben, hogy a kormányok állapodjanak meg a kvóta nagyságában, mert a kvóta-küldöttségek e tekintetben semmire sem mentek. De utjabban úgy döntöttek, hogy a kvóta-küldöttségek, *ugy mint múlt évben, ismét összehívandók és a kvóta meghatározásában az első szó őket illesse, úgy, hogy most már nincs többé szó arról, hogy a kormányok maguk állapítsák meg a kvótát.* Tárgyalásaik csak a kvotabizottságok tárgyalásai számára végzik el az előmunkálatokat. A legnagyobb nehézséget a zavart politikai helyzet képezi. Magyar részről könnyű dolog megválasztani a küldöttséget és az is biztos, hogy a kormánynak meg lesz a többsége azon kvótához, amelyhez beleegyezését adja. Ellenben Ausztriában egyrészt a küldöttség megválasztása a reichsrath összehívásától függ, másrészt az osztrák kormány nem ígérheti meg azt, hogy ezt a kvótát, amelyhez ő hozzájárul, a parlamentben keresztül is tudja majd vinni. A komoly osztrák politikai helyzet ismét érezteti hatását a kiegyezés megkötésénél. A tárgyalások gyorsítása csakis akkor volna lehetséges, ha a normális parlamenti tevékenység ismét lehetővé tétetné Ausztriában.

A „N. Fr. Pr.” mai esti lapja ezeket írja a most folytatott kiegyezési tárgyalások felől:

Báró *Bánffy* Dezső magyar és *Gautsch* osztrák miniszterelnök ma délelőtt együtt voltak audiencián a királynál. Valószínű, hogy a régóta húzódo kiegyezési tárgyalások, különösen a kvóta kérdése ezen a kihallgatáson dülőre jutottak. Ma délelőtt a magyar és osztrák pénzügyminiszter is hosszabb ideig tanácskozott Bécsben a pénzügyminiszteriumban. Ennek a tanácskozásnak főcélja az volt, hogy a kvóta

Az ilyent az én tudós ellenfelem csak szeretetreméltó tulzásnak tekinti, mig az alapirány üdvös és okos; azt hiszi, hogy ha sikerül azzal a pár tulzóval a tévedést megértetni, akkor minden jóra fordul. De, kérem laikus alázatossággal: erre a tulzásra és tévedésre, mely husz évvel ezelőtt ismeretlen volt, épen az az üdvös és okos irány vezetett. S ha van, akinek kötelessége e tulzás ellen föllépni, akkor épen az üdvös és okos irány képviselőire hármlík e kötelesség. Kérdelem, hol és mikor teljesítették? Miért hagyták terjedni és burjánozni a tulzást, kényelmes akadémiai *foteleikből* nézve a dolgot, amig csupa magyarosságtól a magyar ember gyomra megémededik, mikor paprikásnak vágdaiva tálalják föl neki a fáczánt? És miért fitoritja a hivatott tudós az orrát, ha egy szegény laikus, aki rossz darabjaiban talán a drámai szabályok ellen vétett, de nem a helyesírás ellen, a maga módja szerint próbálja, hogy talán „sikerül megértetni a tulzókkal”, hogy bolondot tesznek?

Doctor Sebestyén ur (talán orvos doktor, hogy annyira megveti a Kurpfuschert? persze azon a nézeten van, hogy a magamforma ember ne ártsa magát az ilyenbe, amibe tanult embereknek beletörtött a bicskájuk. Megtanít engem arra, hogy a helyesírás dolgában ké-

ügyében megtartott eddigi tárgyalásokat tüzetesebb vizsgálat alá vegyék.

Minden jelből arra lehet következtetni, hogy a két kormány közötti tárgyalások leglényegesebb része a kvóta kérdése. Hogy a mai tárgyalásnak lesz-e valami pozitív eredménye, az egyelőre nem lehet tudni.

Az bizonyos, hogy mind a két kormány arra törekszik, hogy a végleges kiegyezésről szóló javaslatot még május elsejéig a két parlament elé terjeszthesse.

A mai ülés.

Milyen kár, hogy az ülésbe csak kevesen tévedtek! Pedig annyi sivár szóbeszéd után ma valami ötlet szines pillangója röppent fel és egészen elbűvölte azt a pár embert, aki tíz óra után az üvegtető alatt próbált szundikálni. Ezek a jó emberek azt hitték, hogy bátorságban szundikálhatnak, míg a rendőrségre nem kerül a sor, mert akkor ugyanis fölkelti őket a lárma, a tombolás. Dehogy! A rendőrségre egyáltalán nem került ma a sor és a szundikálásból még sem lett semmi.

Major Ferencz néppárti orvos ur ugyanis még egy pillanatra meg akart pihenni a színházak tételénél.

— Vádolom a színházakat, vádolom az intendánst, a direktort, a művészeket, a drámaírókat, a publikumot . . . ezt várták az orvos urtól vagy ilyesmit. Hiszen a Zola híres levele megadja a hatásos formát és csak ki kell tölteni, mint valami blankettát. És az utolsó gimnazista sem jönne zavarba, hogy kiket kell vádolnia a színházak romlása miatt, ha egyáltalán szükségét érzi a vádnak és nem helyezkedik arra a filozófus állaspontra, hogy minden úgy van a legjobban, ahogy van. De a néppárti orvos ellensége a sablonnak és a színházak romlása miatt nem vádolta a minisztert, nem az intendánst (vagy kormánybiztost), nem a direktort, hanem — ide figyelj ó haza! — vádolta a kritikusokat.

A bájos ötlet-pillangó felröppent és a szundikáló bácsik gyönyörrel figyelték:

— Nini . . . a kritikusok . . .

Hát persze! Hogy eddig ez még senkinek sem jutott eszébe! Hogy ezeket az irodalmi és színházi főispánokat egyszer a deresre fektessék, holott a legrégebbi aksióma szerint

minden kritikus olvasatlanul is megérdemli a huszonötöt! Mert miért kritikus az istenadta!

A pillangó ott szállt a levegőben . . . Jól van. De tisztelt Major ur és tisztelt Ház! Hiszen a kritikusoknak szabad rosszaknak lenniök, őket nem fizeti az állam! Ha a kritikus rossz, örüljön a színház és örüljön a publikum, mert legalább lelki furdalások nélkül verhetik el rajta a port. És a rossz kritikus még sohasem tett tönkre színházakat, legfőleg azt az ujságot, amelybe éppen kritikákat ír. Az pedig önöknek nem igen szokott fájni, ha egy ujság tönkre megy. De mi köze a néppárti orvosoknak és a képviselő uraknak a kritikusokhoz és pláne éppen a színházak tételénél? Vagy juttott-e nekik valaha eszükbe, hogy a kritikusok fizetésének javítását sürgessék, mint például a képviselőket, a főispánokat vagy akár csak a díjnokokét? Soha. A színházi kritikus nem államhivatalnok és a színházak romlásáért, elzúllásáért épp olyan kevésbé lehet őket felelősségre vonni, mint a parlament csődjéért. Azért hát méltóztassék csak megmaradni a miniszternél, az intendánsnál és a direktornál — bizzák a kritikusokat az ő saját kollégáikra, ütik azok ugyanis . . .

Meglehet különben, hogy Major Ferencz csak azért ütötte a színházi vita utolsó percében a kritikusokat, mert se felelős minisztert, se intendánst, se direktort nem talált. És akkor az ő ötlete nemcsak bájos, de találó is. Mert valamint a színházak mindenkinek érthetetlenül tartoznak a belügyi és nem a közoktatásügyi miniszter hatáskörébe, azonképpen érthetetlen az is, hogyan kerültek a mai intendáns és a mai direktor vezetése alá. Ez tisztára érthetetlen és nem csoda, hogy Major Ferencz néppárti orvos a kritikusokat üti, mert a színházak körül ma csakugyan nem talál más odavaló embert, mint az egyetlen kritikust.

A kis színházi pillangó egyébként nagyon rövid életű volt. Husz percenél nem élt tovább. Aztán új fejezet következett a vitában: a *közegészségügy*. Ehhez se sokan beszéltek, csak sokat. Van ugyanis a tisztelt Házban két orvos és egy gyógyszerész — ezek olyan buzgósággal vetették magukat a közegészségre, hogy szerencsésen kihúzták az egész ülést. Hárman együtt

konziliumot tartottak a nagybeteg közegészségügy ágynál, összeráncolták a homlokukat, latinul is beszéltek, de megállapodásra még nem jutottak. Mivel azonban abban egészen egyetértettek, hogy a közegészség baja nagyon komoly, nem lehetetlen, hogy mire az orvosi konziliumnak vége lesz, a nagybeteg közegészség isten kegyelméből magától is meggyógyul . . .

A képviselőház ülése.

Az ülésen Berzeviczy Albert elnököl. A Házban még alig vannak negyvenen, amikor Erdély Sándor igazságügyminiszter beterjeszti a következő két törvényjavaslatot:

a kisbirtokosok országos földhitelintézetéről szóló 1879:XXXIX. törvényzikk módosítása és az 1881:LIX. törvényzikk 3 §-ának módosítása tárgyában.

Előzetes tárgyalás végett kiadják az igazságügyi bizottságnak.

Következik ezután a napirend: a belügyi költségvetés tárgyalásának folytatása.

A színházakról.

Az Operaház tételénél

Visontal Soma azt kívánja, hogy az Operaház és Nemzeti színházról szóló jelentést terjesztszen a miniszter a Ház elé; egyébként nagy elismeréssel szól arról, hogy a miniszter a vidéki színészetet gyámolítja és rendezi. A minisztertől fölvilágosítást vár, mi módon tervezi az általános rendezést.

Perczel Dezső belügyminiszter készségesen rendelkezésre hocsátja a Háznak a jelentést, de kinyomatását és beterjesztését takarékoság okából szükségtelennnek tartja. Ami a vidéki színészet ügyét illeti, a színészeti felügyelő jelentése után kellőleg tanulmányozni fogja a kérdést, ankétet fog összehívni az ügy rendezésére, melybe meghívja a vidéki színházigazgatók jeiesebbjeit és a színügy iránt érdeklődőket.

A tételt elfogadja a Ház.

A Nemzeti színház tételénél.

Major Ferencz szólal fel. Polemizál a belügyminiszterrel s többek közt ezeket mondja:

— Nem hagyhatok szó nélkül egy igen fontos dolgot a színművészet tekintetében és ez a *kritikában* nyilvánul. Sajnos, hogy ez irányban a Házban még szó nem emeltetett, pedig *nagyon sok kifogásolni való volna azokon a kritikákon, melyek az egyes színházi művekről és irányokról megjelennek, ahol részrehajlással minden nap találkozunk.*

iskola van: a *történeti és természettudományi* álláspont hívói. Hogy ezek küzdöttek egymás ellen, míg végre „fölfalta mind a kettőt, a legokosabb, a harmadik, amely a *célszerűséget* fogadta el döntőnek a nyelvhelyesség kérdésében.” Ennek a nyelv nem rideg hagyomány, nem is élő szervezet, hanem összetétele a kettőnek és első sorban a *közlés eszköze*. Ezek azt mondták: legfő birája a nyelvnek a klasszikus író.

Látod már, barátom, aki ép oly kevésbé vagy classicus, mint én, hogy hova lyukad ki a tudós classificáció? — Én nem vagyok classicus, tehát Hallgass! a nevem. Más szóval: Sebestyén doctor tudós nyelven szólva, — így áll a dolog:

„Most azonban új iskola kél negyedül... Dóczy Lajos iskolája. Ennek a tanításnak az a veleje, hogy nyelvhelyességre tanítson olyan valaki, a kinek erre való alkalmatlansága egészen biztos . . .” Más helyütt meg: „Ugy-e, a karnagytól megkövetelitek, hogy minden hangszertitka, minden hangjegy a kisujjában legyen? Nekem ne dirigáljon az, a ki még az ő hangszerén is meg-megbotlik olykor . . .” És, hogy a megfordított bunkó vastag vége csattogjon: „Mert ha nem vagyok biztos az ő utmutatásában, akkor inkább vissza megyek a nyelvészek-

hez, azok legalább tudnak valamit és nem beszélnek — hasból.”

Híven idéztem, kedves barátom, — mert bizonyára nem olvastad a cikket — a lezke legerősebb helyeit. Képzelheted, hogy mennyire levert. Legfájóbb, megvallom, az, hogy én — hasból beszélek. Én azt hittem, hogy szívből beszélek, a magaméből és igen sok művelt magyar ember szívéből. Megerősített e hitben számos levél, amely hozzád is, hozzáam is érkezett igen magyar érzésű emberektől, akik lelkesen üdvözölték fölszólalásomat. És most kislül, hogy hasból beszélek, amit bizonyára csak öntudatlanul tehettem, azt is csak minus koromban. Kegyetlenség ezt az embernek szemé közé mondani érett, sőt túlerett korában! Mindjárt gondoltam, hogy „lefelé áll napom szekerének rudja”, mikor fiatal íróársak dedicátzióval kezdtek új munkáikat nekem megküldeni s leveleikben „tisztelt mester”-nek szólítottak. Tudtam én, hogy a fiatal írók szemében akkor lesz „mester” az ember, mikor már nem „legény”. Hanem azért hadd próbálom, nem vagyok-e még elég legény arra, hogy doctor Sebestyén ur lenézésével megbirkózzam, legalább ott, ahol nincs igaza. Talán vágok olyan rendet, mint ő.

Tudatlanságomat a linguistika magasabb

régióban bevallom. Én bizony nemcsak a három iskoláról nem tudtam, de beismerem, arról sem volt tudomásom, hogy doctor Sebestyén Károly ur nyelvész. Egyáltalán a „nyelvész” fogalmáról csak amolyan parlagi fogalmam volt, mint Polónyi képviselő urnak a vámterületről. Ő azt hitte, hogy a vámterülethez nem kell, egyéb, mint vám, meg terület; én abban a hitben éltem, hogy a nyelvészhez csak nyelv kell meg ész. Ez az én tragikumom. Most megtanulom, nemcsak hogy más is kell a nyelvészethez, hanem hogy az ész otthon kell hagyni, ha tudósokkal gyűl meg az ember baja.

Mert az ész azt mondta nekem, hogy az ellen, ami nyilvánvaló izléstelenség és műveletlenség, kevés tudásával és izlésével protestálhat a laikus is — a laikusok nevében, különösen, mikor a szakemberek vagy hallgatnak, vagy nem képesek szavaiknak követőket szerezni, vagy nincsenek egy véleményen, vagy részben maguk szültkék a zavart. Azt hittem, hogy közönséges íróembernek dolga a közönség nevében is a tulzásokra, a zavarokra rámutatni, a tudósok dolga pedig a theoriát megalakítani, törvényt hozni vagy módosítani. Szóval: azt hittem, ha sok ember egyszerre rosszul lesz s úgy találom, hogy zavaros a kut vize, szabad arról véleményt mondani, hogy

Egyébként a szónok szerint a csiklandós darabokat csak a közönség bizonyos része szereti, míg a zöm a klasszikusok felé húz. Ingyenes előadásokat is sürget.

Perczel Dezső belügyminiszter azt mondja, hogy a Nemzeti színház igazgatójának számolnia kell a közönség minden osztályának ízlésével.

— *Vezetnie kellene a közönség ízlését!*

Perczel Dezső: Hiba lenne, ha csupa shakespearei, sophokleszi előadásokat tartana, de hiba lenne az is, ha mindig Sardou-féle darabot adafna elő. Ingyenes előadásról szó nem lehet, de igenis vasárnap délután nagyon mérsékelt áron nézheti meg a Nemzeti színház előadásait a szegény nép.

A tételt elfogadják.

A közegészségügy.

Papp Sámuel ennél a tételnél az orvosok megélhetésének feltételeiről beszél. Amily nagy a haladás az orvosi tudományban és a közegészségügyben, épen oly nagy a visszaesés az orvosok megélhetésének feltételeiben. Nincs pálya, melyen a végzett munka oly aránytalanul csekély jutalomban részesülne. Nyolcz évig tanul az orvosi egyetemen az orvosnövendék, míg végez és akkor még hátra van a tisztí orvosi és a törvényszéki orvosi vizsgálat, melyek csak két évvel az egyetemi orvosi képesítés elnyerése után tehetőek le. A szülő melegen ajánlja, hogy a végzett orvos azonnal letchesse a tisztí vizsgát. Mikor aztán végez az orvos tanulmányával, elmehet körorvosnak 3—400 forint fizetéssel és ötven krajczáros látogatási díjjal. Ezen kell segíteni, mert különben az orvos nem teljesítheti a betegségek ellen való harcot teljes lelkesedéssel. A szülő ezután a tuberkulózis pusztítását vázolja és szanatóriumokon kívül a nép erkölcsi és fizikai értelemben való gyámolítását modnja a haj főorvoságának. Végül elismerését fejezi ki a belügyminiszternek, hogy a budapesti vízvezeték ügyében oly gyorsan intézkedett. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

Buzáth Ferencz hosszan beszél a közegészségügy hajairól. Ő is azt tartja, hogy az orvosok válságos helyzetben vannak, de segítségre vár a kórházak ügye is.

— *Ez a Buzáth a legkikapósabb patikárius!* — szól közbe valaki általános derűség közben.

A szónok ezután a gyógyszerészek helyzetéről beszél és egy gyógyszerészeti kamara felállítását sürgeti. Végül határozati javaslatot terjeszt be, hogy a kormány az 1876. XIV. törvényczikk 8. és 12. §-ának módosítására, a körorvosi állások betöltésére sürgősen terjeszzen be törvényjavaslatot.

Az elnök ekkor öt perczre felfüggeszti az ülést.

A szünet után Major Ferencz szól a közegészségügyhöz, mely szerinte mostohagyermek a kormánynak, mert csak 170.000 forintot szán rá a költségvetés. Elborzadva tekint a gyermekek nagy halandóságára s ha az alkotmányosság óta nagyobb gondot fordítottak volna a közegészségügyre, százczekkel, sőt milliókkal népesebb lenne szeretet hazánk. Ma sincs pozitív intézkedés a fertőző betegségek ellen. Sürgeti a talált gyermekek házat, de nem ám úgy, ahogy a belügyminiszter tervezi, hogy csak oly gyermeket vesznek föl, akivel melléklík születési, illetőségi, szegénységi bizonyítványát. A talált gyermekről ne kérdezzék: ki fia, ki lánya, A fertőző betegségben elhunyt gyermekek nagy része orvosi kezelés nélkül pusztul el. A fertőtlenítés a községekben pedig valóságos komikum. Iliába dísekedik a miniszter azzal, hogy a gőzfertőtlenítők szaporodnak, azok kilenczven százalékát még soha be nem fűtötték. Határozati javaslatot nyújt be, hogy amíg a közigazgatás reformja életbe nem lép, a védekezést az állam állami költséggel végeztesse. Szól aztán az orvosi intézményről. Egyre fogy a körorvosok száma, mert nagy szegény, hogy a körorvos nyomeruságos fizetését kikunyorálhú kénytelen a falu bírájától. Aztán micsoda dolog az, hogy van járás, ahol 13 krajczár az orvos látogatási díja? A kazánvizsgáló mérnök megkapja a fuvardíját, a tisztí orvos nem.

Perczel Dezső belügyminiszter visszautasítja Buzáth és Major ama vádját, hogy az egészségügy a kormány mostohagyermek. Amióta a közegészségügyi törvény életbelépett, sok haladás történt. De aki e haladást meg akarja ítélni, az ne a nyugati államokból hozza hasonlatait, hanem hasonlítsa össze a törvény életbeléptetése előtt való állapotokkal. Major egy zérust elnézett, mikor azt állította, hogy 170.000 forint a közegészségügyi költsége, mert az bizony 1,700.000 forint. Ilyen alapos az ő egész argumentálása. Ha Major kevésnek tartja a körorvosok látogatási díját, ne felejtse el, hogy vannak Budapesten betegsegítő intézetek, amelynél az orvosok kilencz és tizenkét krajczár látogatási díjért vállalkoznak, sőt versengenek ez állás elnyeréséért.

Major Ferencz: Elég szomorú.

Perczel Dezső: Aztán ne hasonlítsa össze Buzáth a tüdőbeteg emberekkel szemben követett eljárást a beteg állatokkal való eljárással. Ő nem tehet úgy a tuberkulózis emberekkel, ahogy a földmívelési miniszter a beteg állatokkal, mert az állatokat lebunkozzák. A körorvosok mizeriáit csak a közigazgatás reformjával lehet szánálni. Jelzi, hogy a járványos betegségek megállítására a közegészségi

tanács egy tekintélyes tagja tervezetet dolgozott ki, de azt is csak a közigazgatás reformjával együtt lehet életbeléptetni, megvalósítani. Törvényjavaslatot is készített, hogy a betegápolás országosan intéztessek. Mindezek után kéri a határozati javaslatok mellőzését és a tétel elfogadását.

Buzáth Ferencz és Major Ferencz rövid felhívásai után a Ház a tételt elfogadja, a határozati javaslatokat pedig mellőzi.

A betegápolás tételénél

Thaly Kálmán a pozsonyi kórház kibővítését és osztályainak alkalmasabb elkülönítését sürgeti. A tételt különben megszavazza.

Perczel Dezső belügyminiszter: Már készen vannak a pozsonyi állami kórház kibővítésének tervei és legközelebb már törvényjavaslatot nyújt be e czélra való póthitel érdekében.

A tételt a Ház elfogadta.

A járványos költségek tételénél

Visontai Soma a Gyöngyös városában grasszáló tifusz-epidemiára hívja föl a miniszter figyelmét s a talaj megvizsgálására szakértő geológus kiküldését kémi. Figyelmezteti a minisztert arra is, hogy a hevesi alispán állítólag a főispán utasítására a járványt a járványbizottság megkérdezése nélkül megszüntetnek nyilvánította, holott az bizony még megvan.

Major Ferencz a belügyminiszternek az előbbi tételnél mondott beszédével polemizál. Azt kívánja, hogy népszerű füzetet osztasson ki a kormány az egész országban, mely füzét megmondja a népek, miképpen gondolja gyermekeit és miképp védekeznek a járványos betegségek ellen.

A vita folytatását ezután holnapra halasztják s az ülés két órakor végződik.

KÜLFÖLD.

A Dreyfus-ügy.

(Távirati tudósítás.)

Az olasz kamara mai ülésén, mint Rómából telegrafálják *Del Baco* képviselő azt a kérdést intézte a külügyminiszterhez, megmondhatja-e neki azt, hogy *minő akciót fejtett ki az olasz nagykövetség Párisban a Dreyfus-ügyben.*

A külügyminiszter képviselőtében gróf *Vonis* államtitkár azt válaszolta, hogy a párisi olasz diplomáciai képviselőiség nincs hivatva arra, hogy a Dreyfus-ügyben bármily lépést is tegyen, mert nagyon kényes természetű ügyekről van szó s a külföldi képviselőeknek nyilvánvalóan nemzetközi okokból annál is inkább a legtar-

talán ne innánk ebből a csunya vízből. De most úgy látom, hogy ezt nem szabad. Mert előáll a szakember és fölfortyan: Mit ártja magát az ilyenbe? Doctor az ur? Vagy vízvezetékcsináló?

Nem vagyok biz egyik sem. Hanem annyit látok és bevallja az én tudós ellenfelem, hogy a doctor urak segíteni nem tudtak, hanem tagadják a bajt. Amit dr. Sebestyén ur ellenem fölhoz — írói személyiségem fölényes megítélésén kívül — az praeter-propter nem egyéb, mint az ő tudományának esődje.

Azt mondja: „Ha” sikerül a tulzókat fölvilágosítani, hogy *dzsentelmént* irni nem szabad és nem kell, akkor eltűnik az „utolsó tévedés”, mely az „üdvös és okos irány” fölött borongott. De, édes Istenem, épen ez a „ha” a bökkenő. A tudós kar, „ha” ugyan dr. Sebestyén ur az ő nevében szólhat, ezzel a „ha” szócskával úgy tesz, mint a chemikus, aki azt mondaná, hogy eddig a szölv pusztul, de majd pusztul a filloxera, „ha” sikerül meggyőzni, hogy tulzás a venyigét magát fölfalni, érje be a szölv levelével.

Olvastam én, követtem huszonöt évig figyelemmel, élvezettel a Nyelvőr tanításait s nagyot vártam tőle a gyomirtás gyakorlati mezején. De hasznát inkább magamon láttam, nem az irodal-

mon, sem a közönségen. Mennyi hibát, visszaélést derített föl, anélkül, hogy csak egyet is ki birt volna irtani! Mondhatni, a gyakorlatban valóssággal *tehetetlennek* bizonyult a tudományos nyelvörzés. Csak egy példát idézek, mely ezt kézzelfoghatóan illusztrálja.

Nincs boldobb, nincs könnyebben fölvilágosítható tévedés, mint az, melyben írónk felszabad óta leledzenek az „ural” ige jelentése körül. Megszokták oly értelemben használni, mint „dominál”, holott az ellenkezőt jelenti. Ez volt egyike a „Nyelvőr” első leczkéinek, de máig sincs foganatja. Ujságokban, parlamentben, könyvekben folyton olvasni, hallani, hogy „a szociális kérdés uralja a helyzetet”. Már most igaz, hogy tanult, művelt, modern író nem írja, csak kontár, kezdő vagy elmaradott. De hogy van *szerkesztő*, van *corrector*, aki keresztülbocsátja az ily ésempészárut, az a szomorú a dologban, s hogy a *publikum* maga nem rója meg az ily lapot, az bizonyítja, hogy a *tudomány* csöszseinek bizony nem nagy a tekintélyök — a nagyközönség előtt.

Mi következik ebből? Az, hogy a tudományt megvessük? Dehogy. Az-e, hogy a tudomány képviselőivel félvállról beszéljünk, mint velem dr. Sebestyén Károly? Ments Isten! Vagy az-c, hogy én igényt tartok rá, qua-

nyelvekintély, leczkétetni a „hivatott nyelvészeket”, s ex cathedra, vagyis, Sebestyén ur szerint ex ventro, eldönteni a magyar helyesírás elvi vitáit? Eszem ágában sem volt. Hanem következik, hogy mint harmincz év óta munkálkodó publicista, aki aligha többet nem irtam lapokba, mint amennyit tekintélyes ellenfelem olvasott, van jogom a hírlapírók hibáját ostorozni a magam módja szerint s hogy ezek, ha nincs igazam, a maguk módja szerint felelhetnek, de nem lóhátról, mint Sebestyén ur s nem hivatalanul, mint ő, aki az én orthographiám szerint *ir*, de ellenem.

Ugy látszik, hogy nemes haragját nem csak tudatlanságom szítja, hanem írásom módja. Méltatlankodik, hogy rossz szójátékokkal küzdök a magyar *burzsoázia* ellen, hogy ezt a helyesírást paszomántosnak, sőt „gatyásnak” merem nevezni. Uram fia, mily érzékenység — a mások nevében! Tisztelettel megjegyeztem már, hogy nem tudósokról szoltam így, tehát nem doctor Sebestyén Károly urról, s hozzátehetem, hogy akinek nem — gatyája, ne vegye magára. De ezenfelül megjegyzendő az is, hogy Sebestyén ur a neki nem tetsző jelzőimet még szerényebb perczekben sem, mikor ő nem tudós, hanem *csak* tárczairó, nem veheti magára. Beismeri, hogy ő nem *ir bulvárt* boulevard

tőzökőbb magatartást kell tanúsítaniok, mert Franciaország legfontosabb érdekeit érinti s ott igen nagy izgatottságot keltett. Ami az olasz nagykövetségi attachénak és tanácsosnak a bíróság elé idézését illeti, a kormány csak annyit mondhat, hogy egyelőre semmi tudomása ilyen beidézéstről nincsen. A kormány megfontolás tárgyává fogja tenni, hogy az esetleges beidézésre a nagykövetséghez beosztott olasz tisztviselők megjelenjenek-e a törvényszék előtt.

Ami pedig azt a hirt illeti, mintha a párisi olasz katonai attaché Dreyfus kapitányval valaha összeköttetésben állott volna, kijelentette a külügyi kormány képviselője, hogy *sem a nevezett katonai attaché, sem semmiféle más funkcionáriusa az olasz nagykövetségnek soha semmiféle összeköttetésben Dreyfussal nem volt.* A beszéd rendkívül nagy hűtást tett és nagy tetszést keltett.

Del Baco kijelentette, hogy a válaszszal teljesen meg van elégedve. (Helyeslés.)

Közvetlenül a Zola-per előtt Esterházy, aki felmentése óta egy árva szót sem hallatott magáról, most szükségesnek vélte, hogy Dreyfus Mathieu által állítólag megtámadott becsületét megvédje. Most a hadügyminiszteriumban kérelmezte, hogy perbe foghassa mindazokat, akik őt denuncziálták és rágalmazták.

Esterházy szeretője, Boulancy asszony vizsgálatot kért maga ellen az Esterházy-perben felmerült amaz állítás miatt, hogy az a bizonyos „uhlánus-level“ hamisítvány. Boulancyné, kinél az Esterházy-levelet lefoglalták, a vizsgálat révén be akarja bizonyítani, hogy valamennyi levél, mely nála van és Esterházytól származik, valódi.

Az „Eclair“ ma hivatalos közleményt hoz, amelyben megczáfolja azt a hirt, mintha a Dreyfus ellen gyűjtött bizonyítékok egy család hamisítványai volnának oly czélból, hogy a titkos katonai alapokat megdézsmálja. Ehhez a demitizhez még azt a megjegyzést fűzi a lap, hogy a Dreyfus-perben szerepelt egyetlen bizonyítékot sem vették pénzen.

A „Siécle“ azt írja, hogy a bordereaut egy idegen nagykövetség portásától lopták el, ellenben a bordereaut kísérő iratok a kapusnál maradtak. Egyes lapok ezt a hirt meg is erősítik. A „Siécle“ egy másik megjegyzése szerint az attasé a bordereau tartalmával csak akkor ismerkedett meg, mikor az a „Matin“-ben megjelent. Amióta a bordereaut ellopták, az a gonosztevő, aki hamisította, még csak egyszer ment el a katonai

attachéhoz, akinek nemcsak a bordereaut, hanem apróbb, kevésbé értékes iratokat is adott el, mint a minők például a bordereaut kísérő iratok voltak. (N. Fr. Pr.)

Vilmos császárnak a berlini francia nagykövetnél tett látogatását élénken kommentálják Párisban. Hivatalos körökben meglepéssel fogadják azt a tényt, hogy az Ázsiában követendő eljárás ügyében Német-, Orosz- és Franciaország egyetért. A kamara folyosóin lehetett még ezt az egészen új kifejezést is hallani: *Ázsiái hármasszövetség.* Az Ázsiában fennálló német-francia barátság daczára azonban nagyon izgat a chauvin-sajtó a németek ellen. Rochefort el akarja hitetni olvasóival, hogy *Vilmos látogatása a Dreyfus-ügynek szolgált,* ami Franciaországot nagy veszedelembe sodorhatja. Ha ezek a veszélyek bekövetkeznek, Rochefort a Dreyfus-szindikátus tagjainak életéért tiz sous-t nem ad. (N. Fr. Pr.)

TÁVIRATOK.

Az osztrák nyelvháború.

Grác, január 31. Az itteni postaigazgatóság úgy rendelkezett, hogy a német hivatalokhoz érkezett *minden olyan nyomtatványt, mely német és cseh szöveget tartalmaz, egyszerűen küldjenek vissza.*

Bécs, január 31. Az *Ostdeutsche Rundschau* esti lapját ma este 6 órakor a *rendőrség lefoglalta*, mert a kormányt a nyelrendelet miatt heves cikkben megtámadta.

A Germánia kacsája.

Berlin, január 31. A katolikus „Germánia“ ma *Pétervárról* a következő hirt kapja, amely valószínűleg egy klerikális „ballon d'essai“ lesz. A pétervári diplomácia körében — így ír a nevezett lap — azt hiesztelik, hogy Ferencz József császár-királyt azok a harczok, amelyeket a decentralizációra törekvés valamennyi országában előidézett, kifárasztották. Udvari körökben azt is beszélnek, hogy ő felségének az a szándéka, hogy az osztrák uralkodói jubileum után az uralkodói teendők nagy részét fiatalabb erőre bizza. Minthogy estei *Ferencz Ferdinand* egészsége, úgy látszik, teljesen helyreállott, valószínűleg őt szemelték ki a folyó uralkodói teendők végzésére. De ez a terv még mindig függőben

van és lehetséges, hogy a császár-király jelenlegi hangulata az uralkodói jubileumig még meg fog változni.

Vita a 48-as törvényekről.

Zágráb, január 31. A tartománygyűlés mai ülésén a költségvetés folytatólagos tárgyalásakor elsőnek dr. *Ratkovics* szólalt fel a javaslat mellett és azt ajánlotta, hogy legyenek különös tekintettel a partvidékre. Dr. *Vrbanics* a költségvetés ellen beszélt és Plivericsessel vitalkozik, *tagadván, hogy az 1848-iki törvények Horvátországra nézve érvényesek volnának.*

Gróf Khuen-Héderváry horvát bán rövid beszédében *Vrbanics* fejtegetései ellen fordult és hangsúlyozta, hogy *az 1848-iki törvények, amennyiben azokat a kiegyezés meg nem szüntette, érvényesek.* Azokon alapszik például a tájnyiszteriumok ügybeosztása, amelyet senki kérdés tárgyává nem tesz. Ha megtámadják a községi közigazgatást, akkor első sorban arra törekedjenek, hogy jó előjárókat képezzenek ki, akikben most hiány van, úgy, hogy tartományi tisztviselőket kell a községek közigazgatásával megbízni. A következő ülés holnap lesz.

A krétai kormányzóság ügye.

Athén, január 31. A görög sajtó a legnagyobb sajnálattal konstatálja, hogy *Ausztria-Magyarország még mindez ideig nem járult hozzá György herczegnek Kréta kormányzójává való kineveztetéséhez.* Ez annál feltűnőbb, mert Ausztria-Magyarország és Oroszország között a legjobb viszony uralkodik, mely remélni engedte, hogy *nem fogja a bécsi kabinet kifogásolni azt a jelöltet, kit Miklós czár oly erősen támogat.*

A kancellár fizetésemelése.

Berlin, január 31. A birodalmi gyűlés mai ülésén a szövetségtanács asztalánál gróf *Pose-dowsky* államtitkár ül. Napirend: *A birodalmi kancellár költségvetése.*

Singer kifejti, hogy a szociáldemokraták nem szavazzák meg a birodalmi kancellár fizetésének *100.000 márkára emelését*, mert az alsóbb tisztviselőktől megtagadják a szükséges fizetésfel-emelést. A birodalmi kancellár reprezentálási kötelessége nem azt jelenti, hogy tobzódó ünnepeleket kell adnia.

Kardorff (birod. párti) kijelenti, hogy a birodalom első tisztviselőjét legalább úgy kell fizetni,

helyett, hogy a gentleman-féle szót nem magyarosítja, és két nappal rá egy tárczacikkében olvasom, hogy a Cherub szót épen úgy írja, mint én, ch betűvel. Kérem, mért nem írja Khérubnak vagy Hérubnak, mint azok, kiknek ellenem pártját fogja? Mért vagyok én sült német, mikor azt állítom, hogy nem muszáj *pszikológiát* meg *Andromakhét* írni, mert a magyar ki tudja ejteni a chi hangot s úgy hoch-ol, mint annak a rendje? Sebestyén ur azt kérde tőlem, hogy mért írjon ő *Chimae-rát* meg *Oedipust*, mikor az voltaképp Chimaira meg Oidipos? Én viszont azt kérde tőle — s ez volt cikkem lényege — hogy miért kelljen *Khimérát* írni, amint a paszomántosok teszik, affectálván, hogy Ch betű nem tartozik magyar szövegű írásba, hogy *Khinát* és *Khé-miát* kell írunk, ha nem akarunk németeknek tartatni? Különben is jót állok, hogy azok a „helyesírók“, akik ellen én polemizáltam, se Chimae-rát, se Khimérát nem írnak, hanem úgy írják a szót, ahogy ők *hallották*, t. i.: *Siméra*. Hát ez helyes?

Ugyanigy kérem: Helyesli doctor Sebestyén ur vagy nem helyesli e képzést: *blamál, szekál, skizzál, frizál*? Ha helyesli, akkor merje használni s merje állítani, hogy magyar fül ezen meg sem ütözik. Ha nem helyesli, akkor ne fejtegesse nekem, hogy az

„iroz“ képzőt, mert németből ered, soha és semmi szín alatt nem szabad alkalmazni. Azt hogy telegrafirozni nekem jobb, mint telegrafálni, én nem a nyelv biztos törvényére alapítottam, hanem izlés dolgának állítottam. De gustibus non est disputandum. Csak egyéni véleményt koczakztattam az iránt is, hogy az „iroz“ képző nekem oly idegen szóknál, melyek nem németek ugyan, de a németiség útján kerültek hozzánk, elkerülhetetlennek látszik. Ezen a „sült németsegen“ nagyon megütözik az én tudós ellenfelem s itt elhagyja őt minden tudományos tárgyiaság s csak a nemes szenvedély szól belőle az én germanizáló szándékaim ellen. Pedig az ily kérdésben nem a szándék gyanúsítása, hanem csak az igazság keresése tehet hasznót. Mire való az afölött való mérgelődés, hogy minden nagy európai nyelv közül legközelebb áll hozzánk a német? Nem állítom én, hogy természetére, szellemére, geniusára nézve rokonunk, (a mi nem volna szégyen), de azt talán Sebestyén ur sem tagadja, hogy geografi-cze szomszédunk s hogy ezen változtatni nem lehet s ha lehetne is, késő volna, mert az adulterium már megtörtént. Tény az, hogy a latint kivéve, mely közéletünk nyelve volt, nincs nyelv, melynek szavait és hajlásait az idegent kirugó magyarság csak félig annyira be tudná fogadni és kinnal-keservvel bár, de

mégis valahogy hajlítani és megemészteni, mint a német. A Fischerből csinálunk ficsért, a Schustert meghagyjuk suszternek, de a *menü-sier*-vel már nem tudunk mit csinálni. Még accusativust sem tudunk hozzáragasztani s kinban vagyunk, ha val-vel kerül a francia szó végére. Nem vagyok eléggé nyelvész, hogy az észleletből vett erős benyomást a törvény és szabály kinyomozásával tetézzem; nincs is itt annak helye. De világos példával szolgállok, amelyből látható, hogy classicusaink is a francia szót német forrásból veszik, vagy legalább is német formájában alkalmazzák. Itt van a *Morál* szó. Persze, legtöbbször író és olvasó azon hiszemen használja, hogy az latin. Nem az, mert a latinban csak melléknév gyanánt létezik. Mint főnév francia s úgy kellene írni: *Morale*. Mely magyarnak jut eszébe másként írni, mint *Morál*? Pedig ez sült német — s csak is a német nyelvben fordul elő. És nem átalotta Arany János versbe foglalni, irván:

Oh, ne sujták a szegény nőt
A *morál* kemény személdi,
Hogyha női hivatását
Méltatlannak is betölti.

Már most kérem, „sült németsege“-ből tesszük ezt, mert nem akarunk, vagy nem bírunk megszabadulni az évszázados germáni-

mint egy nagykövetet. Itt csak 46,000 márka emelésről van szó, míg a posta alsóbb tisztviselőinek fizetésemelésére egymagában 13—14 millió volna szükséges. A mostani birodalmi kancellárnál kevésbé vagyonos ember is kell, hogy egykor elvállalhassa ezt a hivatalt.

Lieber kifejti, hogy a *centrum megszázza a fizetésemelést.*

Massow és Hammacher a konzervatívok és nemzeti szabadelvűek nevében a tétel mellett nyilatkoznak.

A fizetésemelést a *szociáldemokraták, a szabadelvűek és a délnémet néppárt szavazatai ellenében elfogadják*, valamint a birodalmi kancellár költségvetésének többi tételeit is.

Ibsed bég szökése.

Frankfurt, január 31. A *Frkfter Ztg.* jelenti *Konstantinápolyból*: Ibsed bég palotaitükárnak fiát, *Abdul Selim* bégét, ifju-török üzemei miatt a portánál beárulták, mire az *Párisba szökött*. Ibsed bég most nem mer a szultánál mutatkozni, mert attól fél, hogy a szultán elfogatja.

A francia tengerészet bajai.

Páris, január 31. A kamara megkezdte a *tengerészeti költségvetés* tárgyalását. *Locroy* újra hírlát alá vette a hajóhad állapotát. Reményli, hogy az új hajók építésére kért 80 milliónyi hitelt kellően fogják felhasználni. Megrója, hogy a tengerészeti miniszterium hivatalaiban nincs kellő rend és a felelősség megállapítását kívánja. Dicséri a francia tengerészet tudományos kiképzését és hősiességét, de az *adminisztráció meglehetősen tökéletlen*. Rámutat arra, hogy minden nemzet tengerészetének gyarapítására törekszik, míg Franciaország gyarmati hajóhada fahajókból áll. *Németország tengerészeti programja — úgy mond — csodálatra méltó.*

Németország hajói gyorsak és tartósak és háboru esetén Németország 15 hajót küldhet a La Manche-csatornába. — *Locroy* beszédét holnap folytatja.

Az orosz-kinai szerződés.

London, január 31. A Reuter-ügynökség jelenti *Pekingből*: Az angol hadi hajók visszavonása Port-Arthurból, valamint ama jelentés, hogy Angliá nem ragaszkodik tovább ahhoz a követeléshez, hogy Ta-Lieu-Wau, mint szerződéses kikötő megnyitassék — a brit érdekekre, *de főleg Anglia tekintélyére hátrányosnak látszik*. Anglia magatartása ez ügyben azt a véleményt kelti, mintha

Oroszország és Kína közötti titkos szerződés létezését kétségbe vonná. A kínai kormány ellenben hivatkozik e szerződésre, mint amelynek alapján az oroszok Port-Arthurban tartózkodnak, sőt a Tsungli Jamenhez intézett orosz jelentés is megerősíti, hogy az oroszok eljárása e kérdéssel összhangban áll.

A párisi sáncz lebontása.

Páris, január 31. A kamara egyhangulag elfogadta azt a törvényjavaslatot, amely elrendeli a *párisi sáncznak Point du Jour és Pautin között való lebontását.*

Egy operaház égése.

Moszkva, január 31. Két óra óta az *itteni magán-operaház lángban* áll. A földszint teljesen leégett. A *színpadot megmentette a hatalmas vasfüggöny*, melyet még idejekorán bocsátottak le. A színház plafondja és a páholyok mind lezuhantak. A mentési munkálatok közben két tűzoltó halálosan megsebesült. Ezenkívül *szerencsétlenül járt még 18 ember*, akik kisebb-nagyobb sérüléseket szenvedtek.

Hogy ebédel Tisza Kálmán Nagy-Váradon?

D'Artagnan a „Régi Tisza-ház” című tárzójában az „Országos Hírlap”-ban, felsóhajt egy helyen: „Vége már a pátriarchális életnek ugy Tiszáéknál, mint Nagy-Váradon! Én épen az ellenkezőjét tapasztaltam, mikor mintegy másfél év előtt lekísértük Tisza Kálmánt a képviselői beszámolójára.

A „Rózsabokor” vendéglőben volt a banket s mint idegen megyéből való képviselő, a Tisza szomszédságában ültem az asztalnál, ami később javamra volt.

A menü természetesen nem volt kielégítő, kivált a gourmandok számára. Ezernyi embernek nem is lehet jól főzni — de meg a Tisza-banketteknek az az ékességük, hogy olcsók és szegényesek. Mindenki maga fizeti a couvert-jét és hogy eljöhessen a legszegényebb válszó is, nem lehet az étlapra tenni se fűzánt, se burgundi bort.

Alig hogy elkezdtek tálalni, egyszerre csak

ott terem a Tisza háta mögött egy kaczkias pirospozsgás képű szolgáló, negélesen riszáva a kurta szoknyáját, melynek szélei ingerlően csapkodták meztelen lábikráit. Két czilinder aranszinű bor volt a kezében.

— Tisztelteti a kegyelmes urat Tóth Ferencz tekintetes ur (a névert nem állok jót) és itt küldi kóstolóra ezt a finum bort, de hogy azt mondja, egyedül tessék kiinni, mert nincs belőle több.

— Köszönöm, fiam — mondá nyájasan a „generális” — adja át a tiszteletemet Tóth Ferencz uramnak.

Persze a szomszédság protestált, hogy a nagy „közlegény” egyedül igya meg a pompás peccsenye-bort, amiben legott kompromisszumra is lépett velünk, odatolván az egyik czilindert Riloók Zsigmond és közzém:

— „Ebből gazdálkodjatok.”

De alig kezdtük a gazdálkodást, midőn ismét női ruhasuhogás üde szele rezzenett fel diskurzusunkból. Hátranézünk, hát egy fitos orru csinos szobaciczus lépegetett nagy nyalkán Tisza Kálmán felé, egy hófehér szalvétával letakart tálat hozva. Még oda se ért, már peregni kezdett a nyelve:

— Tisztelteti Majsayné nagysága (a névert megint nem állok helyt) és hogy im, megtudta, hogy a kegyelmes ur itt ebédel, hát egy kis málnás-lepényt sütött, mert hogy — azt mondja, hogy nagyon szereti a kegyelmes ur. (A selyma fruska! Csupa „hogy”-okkal beszélt ő is.)

— Biz az igaz — szolt Tisza mosolyogva s kék szeméből csupa jóság áradt. — Senki se találja azt úgy el, mint a maga asszonya. Csak mondja meg otthon, hogy nagyon örültem neki, hogy rám gondolt.

Igy ment ez aztán egész végig. Barátné asszonyom egy fazék töltött káposztát offerált fel (de ebben már a fazékért se kezeskedem), egy gabonakereskedő valami fölséges likört kapott egy angolországi ismerősétől, azt állította oda Tisza elé a fekete kávé utánra.

Szóval ugy éltünk a generális közelében, mint valami kanonokok — míg a lejjebb ülő igazi kanonokok, mert ott volt Széchenyi

satio nyügetől? Szó sincs róla. Magyarságból tesszük, mert a Morált birjuk ragozni, a Morale-t nem. Nem irhatnak Morálét, Moráléval, Morálénak, de irhatjuk: morálunk, morállal. S itt még adhatom Sebestyén urnak a feleletet arra a kérdésre, hogy mért írjon ő chimaerát, mikor chimaira a helyes, mert a szót a görögből vettük? Válaszom az, hogy a görögből eredt, de mi, a közönség, és a közönség írói, *nem a görögből vettük*, ép úgy, mint a photographiát nem, mert nem is volt; s ezért oly mezben, amilyenben ő írta, előttünk *idegen s az affectáció színét viseli.*

De értsük meg egymást. Nem mondom én, hogy ő, a tudós, ne írjon chimairát; csak a journalistának merem ajánlani, hogy jobb a chimaera. A *korüphaiosz, Akhilléus, Aiszkhülosz*, ha könyvben szerepel, bizonyára csak a tudománytól néha el nem választható akom-bakom benyomását teszi s tán inkább használ, mint árt; a hírlapokban bizony idegenszerű, szükségtelen, és azért tudakosságnak látszik, mikor helyes, tudatlanságnak, mikor helytelen.

Még csak egyet, mielőtt bucsuznánk. Nur ein Wort noch, eh wir scheiden. (Még németül is idézek, hadd legyen teljes Sebestyén doctor-ur megvetése.) Nagyon csodálom, hogy épen tudományos ember az, aki kárhoztatja a

paszomántos idegen szók ellen kezdett hadjáratomat. Ha van, ami lélektanilag megmagyarázhatja a művelt embernek ellenszenvét a felismerhetetlenségig kiforgatott idegen szavak ellen, azon érzés az, hogy a *fofel, gurmán, szósz és zsáner*-féle szörnyetegek épen a nyelvtudás és fejlődés megvetésére, a nyelv-érzék fölrobbantására számított pókolgépnek tünnek föl előtte. A nyelvet lehet ugyszólván demokrata, sőt socialista, és lehet aristocrata szemmel nézni. A kinek a nyelv csakis *közlésre* szolgáló, utilitarius eszköz, az legszívesebben veszi a phonetikus helyesírást, melynek elve: Csak annyit írj, a mennyit hallasz. De a kinek a nyelv logikai és egyszersmind lélektani és történeti szülemény, a ki a formákban összefüggést és titokszerű megnyilatkozást lát, a ki, mint a legnagyobb bölcselő, metaphzskát érez ki belőle, azt érdekli a fejlődésnek, az eredetnek és rokonságnak minden nyoma s erről mondanám, hogy aristocratikus szemmel nézi a nyelvet. Az aristocrata ember, ha Kelepcsényit mutatnak be neki, akár dőlőfős, akár nem, érdeklődik az iránt, hogy „familiához” tartozik-e az illető és melyikhez, vagy csak tavaly kapta-e ötven krajczárért a Kelepcsényi nevet! Nem bánja az utóbbit sem, de jobban ismeri az előbbit, mert eszébe jut annak rokonsága, ija, fija. Az arisztokrata ol-

vasót, ha *genre-t* olvas, mint egy finom parfum (olvassd *párföm!*) csapja meg a szó minden vonatkozása. A műfaj, a modor, az izlés iránya s végül a genre-kép jelentések egyszerre fölébrednek elméjében s öntudatlanul megcsapja az ó-kor szele, mert érzi, hogy a római *genus, generis* nemes családjából származik az ivadék. Érez-e ilyet valaha az a szemérmelen olvasó, aki csak boulevard-lapjaink hasábjából fogja ismerni a kipederített bajuszu *Zsáner* urat? Még azt sem sejtethi, hogy francia az istenadta, hát még azt, hogy római őstől eredt? És most kérdem, épen a tudós világ fogalmához való-e az ily orthographiának kedvezni? Hozzá illik-e a szófejlődés azon kevés nyomainak iseltörését előmozdítani, melyeket a helyesírás elénkbe tár? S megfelel-e ez a jobb és nemesebb izlésnek? Divatos legyen ez oly korban, mikor csak félig-meddig tisztességes szobában a politirozott (talán *politált?*) almáriumot sem türik meg, mert fölismerjük, hogy a bután tündöklő máznál csak szebb a természetes fa ereinek és bogainak szeszélyes, de mégis symmetricus ágazata? S épen tudós legyen az, aki a nyelvből és írásból azt segítsen bemázolni, ami gondolkodásra készít és a sajátosságot hirdeti? És ebben álljon a nemzeti iz és a magyarosság, hogy nem a *mienket* tartasuk fenn menten minden idegen erkölcsöt!

Jenő és esetleg mások is, koplaltak. De még a jó kosztuál is jobban esett az a magyaros, minden parádétól ment kényeztetést melyben képviselőjüket részesítették s melyet nem a feltűnni vágyás hoz létre, mely csak a szívekből fakadhat.

Gyönyörű volt látni a hatalmas dynastát a hajdani nagy miniszterelnököt, ki császárok abroszához törülte már sokszor a száját, a mint ilyen patriarchalisan táplálják, és ő maga azt végtelen egyszerűségében egész természetesen találja. Egy országgyűlési képviselő.

HIREK.

Dáró Atzél Béla lemondása. Báró Atzél Bélát tudvalevőleg tegnap nagy szótöbbséggel megválasztották az Országos Kaszinó egyik igazgatói állására. Atzél ma Nizzából táviratilag értesítette *Wekerle* Sándort, a kaszinó igazgatóját, hogy a diszes állást nem fogadhatja el. Távirata így szól:

„Bármennyire is mély hálára vagyok kötelezve azon nagy megtiszteltetésért, amelyben részesültem, amikor az Országos kaszinó egyik igazgatói állására meg lettem választva, a választás előtt tett kijelentésem után teljesen lehetetlennek tartom, hogy akkor, amidőn gróf *Széchenyi* Bélával szemben szótöbbséggel lettem megválasztva, e kiténtető állást elfogadhassam, amiért is légy szives az igazgatói állásról való lemondásomat ezennel hivatalosan tudomásul venni. Báró Atzél Béla.“

Kaszinói körökben már tegnap beszélték, hogy báró Atzél a választást nem fogja elfogadni és hogy ebben az esetben — ami ime aktuálissá vált — rendkívüli közgyűlést fognak összehívni, amelyen azután *egyhangulag* újra megválasztják.

— **A Serbán vadászhire.** A képviselőház ülésére ebben az új esztendőben ma látogatott el először Serbán Miklós, a piros szegfűjéről és nemzetiségi politikájáról ismert fiatal képviselő. Nem bírta ki sokáig a tanácssteremben, ahol tulságosan szakszerű vita folyt és csakhamar kimenekült a folyosóra. Nagyobb társaságnak mesélte a vadászkalandjait, amikor egyszerre megkérdezi Horánszky Nándor:

- Lőttél-e sok medvét?
- Bizony nem, felelte Serbán.
- *Hát szolgabíró?* — kérdezte ekkor

és nyelvi gigerliségtől, hanem az idegent, aki nálunk megfordul, kényszeriszimába bujtassuk és hirdessük: Ez magyar! Hiszen így megzavarjuk önmagunkat az iránt, mi magyar és mi nem az! Azt, aki az idegen szókat ismeri, gyötörjük, azokkal pedig, akik nem ismerik, végre még elhitetjük, hogy a *löncs, törf, tósz, fotel, rón* magyar szó s így ezen idegen uraságok valóságos tótok lesznek, akik kivernek a házunkból.

S miért mindez? Kényelemből? Nem ismerem kényelmetlenebb dolgot, mint ezt az orthographiát írni és betűzni. Tudományosságból? Ellenl mond minden tudománynak. Csak egy föltevés marad fenn: a jó magyar becsvágy tulhajtása oly irányban, hogy *mindent* ki tudunk fejezni az idegenség színe nélkül, hogy írásunk mindenben, még külsőleg is, vagy *legalább* külsőleg magyar legyen. Az idegen is, ha magyar lapba pillant, csak magyar ruhát lásson és ne ríjjon ki belőle a latin quo, mikor *kvo*-val is írhatjuk a dolgot.

Pedig megvallom, kedves barátom, noha nevelésnek fog tetszeni: én éppen az *idegenektől* szégyenlem ezt a magyar különlegest. Sokan vannak már, akik érdeklődnek nyelvünk iránt és vannak olyanok is, akik kénytelenek érdeklődni. Ha *Sebestyén* doctör már fölhozza bécsi minőségemet, állok elébe s megmondom:

Horánszky és az egész folyosó visszhangzott a nevetéstől.

(Volt ugyanis Serbánnak egy mentelmi ügye valami vadászkaland miatt, amikor a szolgabíró nézte vadnak, Azóta van neki ilyen furcsa vadászhire.)

— **Ujabb támadás a rektor ellen.** A líptó-rózsahegy *Slovenské Listy* január 29. számában a hirhadt dr. *Daxner* agitátor folytatja támadásait. *Még egyszer a magyar rektor Herczegh és a tót egyetemi ifjuság* czim alatt. Többek között ezeket írja *Daxner* ur:

Már megírták a lapok, mikép csábította a magyar egyetem rektora ifjuságunkat a „Szövetség“ együletbe való belépésre, mikép hitta fel őket nemzetiségi panaszaiq betérjesztésére, természetesen abban a hitben, hogy az ifjuság mukkanni sem mer és mikor látta, hogy bizony van bátorságuk szemükre vetni a keserű igazságot — akkor mindent beittott. De bizony jól is tették ifjaink, hogy nem léptek be a „Szövetségbe“, mert az lett volna végronlásuk. Mert ez a „Szövetség“ nem egyéb, mint csapda, hol rabul ejtik őket és égbekiáltó módon elidegenítik hivatásuktól. Mit csinált volna Herczegh ur a mi ifjuságunkkal, kiviláglik ama felhívásból, melyet a pénztintézetekhez intézett, támogatást koldulva amaz együletnek, melynek ő az elnöke. E felhívásban azzal dicsekszik, hogy az egyület buzgó öre a magyar nemzeti iránynak, harczosa a haza érdekeinek . . . *sőt nem szegényli bevallani, mennyit tettek eddig a magyarság érdekében vidéki szintársulatok támogatása által, főleg nemzetiségi vidékeken, mi ugymond hathatósan csillapítja a nemzetiségi mozgalmakat.* Ime, mit akart a mester a mi ifjuságunkkal! elidegeníteni őket nemzetiségüktől, janicsárok közé csábítani . . . De bizony nem sikerült, mert a tót csirkék nem mentek a róka óljába! És ti nemzetiségi kedves városok, ha majd Herczegh Mihály apostolai, a magyar komédiások látogatnak el hozzátok, fogadjátok őket illően, ágakkal kezetekben! Ön pedig, Herczegh ur, jegyezze meg, hogy tót állami adóból fizetett embernek nem illik ilyen alattomos módon belopózni a nemzetiségi városokba, annál kevésbbé akkor, ha még az országos egyetem rektora is, kinek becsületére a szülők gyermekeiket bizzák, hogy őket tót eredetükhöz való ragaszkodásra buzdítsa!

— **A Szalavszky-Rakovszky affaire.** *Rakovszky* István segédei: *Kubik Béla* és *Bolgár Eerenz* képviselők ma délután öt órakor találkoztak a képviselőház egyik termében *Szalavszky* Gyula főispán segédeivel: *Pulszky*

nem vagyok Bessenyei, aki a testőri palotából sajnálgatja elmaradt hazáját, hanem vagyok évek óta a Keleti akadémia vizsgálóbiztosa, ahol a német és szláv ajku növendékek kötelesek magyarul tanulni. Ezekből, ha a vizsgálat alatt magyar lapokból kell fordítaniok, szörnyen restellem a *kvo-*, a *milió-*, a *zsáner*-féle szavakat. Nem nagy dolog, hogy egy pár fiu évenkint elmosolyodik rajtunk. De amit az ember a maga házában idegentől restell, az nem lehet helyén.

Egy zsidó adoma jut eszembe — de ezt már csak neked mondom el, mert tudós ember az ilyen frivolitásnak nézi, melyből „soha sem lesz tudomány“. Az egyszeri nagybérlo panaszkodott, hogy a *Zoltán* fia minden vizsgálaton megbukik s a ráköltött sok pénz kárba vész, mert nem tud semminő szakban előre menni. Azt tanácsolták neki erre, hogy taníttassa meg a franczia nyelvre, akkor legalább művelt formája lesz. „Francziára?“ felelt az öreg. „Ugyan minek? Muszáj a francziáknak is tudni, hogy az én fiam milyen számár?“

Ez az adoma persze csak megfordítva alkalmazható a mi esetünkre. Magyarul kell írunk a magyar hangon ki sem fejezhető idegen szót. Mért? Csakhogy az idegenek is tudják, hogy mi milyen magyarok vagyunk!

Isten áldjon!

Ágost és Tallian Béla képviselőkkel. *Rakovszky* segédei kijelentették, hogy felök csak abban az esetben hajlandó fegyveres elégtételt adni, ha *Szalavszky* az ellene emelt vádak alaptalanságát bebizonyítja (ezt maga *Szalavszky* már előzetesen felajánlotta) s a becsületbiróság őt az elégtételadásra képesíti. A segédek meg is állapodtak abban, hogy *becsületbiróságot hívnak össze*. A becsületbirákat mind a két fél holnap nevezi meg. Minthogy a bizonyító eljárás hosszabb ideig tart, aligha intézik el hamarosan ezt a lovagias ügyet.

— **Hindy Árpád halála.** Lapunk legutóbbi számában megírtuk, hogy *Hindy* Árpád kolozsvári szerkesztő meghalt. Mint ma kolozsvári levelezőnk jelenü, *Hindy* Árpád halála pártkülönbég nélkül városszerte nagy részvétet keltett. A „*Kolozsvár*“ címü lap gyászkeretben jelent meg. A temetés holnap délután lesz. A lapok koszorúin kívül az erdélyi irodalmi társaság és az *Othon*-kör adnak koszorút. Számos részvétávirat érkezett; köztük legelső volt a *Nemzet* szerkesztőége. A *Kolozsvár* szerkesztését ideiglenesen *Ajtai* Albert vette át.

— **Nagy urak párbaja.** Ezzel a czimmal a napokban megírtuk, hogy gróf *Bismarck* Vilmos párbajt vivott *Maubach* főelnöki tanácsossal. Mint ma *Berlinből* jelentik, a *Lokalanzeiger* megerősíti azt a hirt, hogy gróf *Bismarck* Vilmos tartományi főnök és *Maubach* főelnöki tanácsos közt párbaj volt. A párbaj története az, hogy *Bismarck* grófné abból az alkalomból, hogy egy bált rendezet, *Maubach* hivatalos helyiségeiből egyszerűen kihordatott minden bútorzatot és ruhátárrá alakította át azokat. Mikor *Maubach* ezt meglátta, roppant dühbe jött és udvariatlan megjegyzésekre ragadtatta el magát, melyek közt nem egynek éle *Bismarck* grófné ellen irányult. Gróf *Bismarck* erre kihívta *Maubachot*, akit ezután tényleg áthelyeztek Berlinbe. Ez az incidens gróf *Bismarck*-nak annyiban is kellemetlen, mert nem a leghizelgőbb megjegyzésekre adott alkalmat. Gróf *Bismarck* kissé durva viselkedéséről a kelle-ténél többet beszélnek.

— **Tengerrengés.** *Trieszti* levelezőnk táviratozza: *Ritka* természeti tűnemény tanui voltak a közeli *Isola* nevü város lakói a minap. Felűnő erejü tengerrengést (a földrengés hasonmása) észleltek a *Capo d'Istria* és *Isola* közti tengerparton. A tenger hirtelen visszahúzódott a parttól és nyomban rá, mint egy hatalmas fürgeteg, visszazudult a partra. Ez a jelenség irtózatos morajlás közbeu többször ismétlődött. Valódi csoda, hogy néhány halász, aki bárkájában épen ekkor a tengeren volt, szerencsésen megmenekült. A természeti tűneményt nagy néptömeg nézte a tengerpartról. Utána nagymennyiségü döglött halat vetett fel a víz.

— **Ős-Buda veszedelme.** Ős-Budaváráról a mai viharos estén rémhírek terjedtek el a városban.

Arról beszéltek az emberek, hogy Ős-Budavára magas tornyán csikorog az érckakas, mert hát sűrű sötét az éj s dühöng a déli szél.

Arról is tudtak némelyek, hogy egész Ős-Budavárát elvitte az orkán a *Lágymányosra* s viszont *Konstantinápolyt Budapest*en elszállította az állatkertbe.

Szerencsére mindez nem bizonyult vatónak.

Tudósítóink künn jártak Ős-Budában s ott mindenekelőtt konstatálták, hogy a vár alatt nem halad egy kis csagat s hogy ennek megfelelően nem lopja életét, *Kanizsa Rozgonyi*.

Ellenben Ős-Buda jelenlegi térparancsnoka, *Müller* bácsi, az éjjeli ór tanúsága szerint, nyugodtan alszik vánkosan.

Történt azonban mégis valami.

Az igazgatósági épület egyik falát fizikai ambicziók lepték meg. A szél a fejébe szállott s minden áron inga lengéseket akart végezni.

Ebben a felesleges mozgásban azonban csakhamar megakadályozták s szálakkal erőlyesen megtámogatták.

Ennél több ott nem történt.

— **Agyonlőtt orvosnövendék.** *Marburg* város lakosságát — mint levelezőnk táviratozza — egy halállal végződő párbaj tartja izgatottságban. Tegnapelőtt történt, hogy a *marburgi* színházban három dragonyos-tiszt karddal meg-támadott és megsebesített egy orvosnövendéket. A színház közönsége mentette meg a meg-

támadott diákok, mire a tisztek a közönség hangos zugolódása közben eltávoztak. Ennek az ügynek ma volt a folytatása. Az egyik lovastiszt és az orvosnövendék pisztolypárbajt vívtak. A tisztnek első lövése talált: *golyója keresztülfurta az orvosnövendék tüdejét*, úgy, hogy mikor az ellenfelek kezét akarták egymásnak nyújtani, *a diák halva rogyott össze.*

— **Lipthay István ünneplése.** Lipthay István miniszteri tanácsost abból az alkalomból, hogy ő Felsője újabb fényes kitüntetésben részesítette, az ország minden részéből egybegyűlt állatorvosok üdvözölték ma az állatorvosi kar nevében. A kitüntetett miniszteri tanácsost a külföldi vezetője, *Gracsányi Gyula* üdvözölte, mire Lipthay meghatott szavakkal válaszolt. Este nagy bankett volt a *Royal*-szállóban, ahol az üdvözölő állatorvosokon kívül az ünneplést egész hivatali személyzete megjelent.

— **Jeszenszky rendjele.** Jeszenszky Sándor miniszteri tanácsosnak a román csillagrenddel történt kitüntetése még most is izgatja a románokat. Legujabban azt vitatják, hogy a másodosztályú koronarenddel, amelyet Jeszenszky kapott, nem is jár csillag, holott a magyar hivatalos lapban megjelent közlemény a csillagról is tett említést. Feltűnő az, hogy a román hivatalos lap *még ma sem közölte a Jeszenszky kitüntetését.* E miatt Gradisteanu képviselő, mint Bukarestből táviratozzák, legközelebb meg is interpellálja a román kormányt.

— **Kézfogó.** *Holicser* Fülöp budapesti nagykereskedő eljegyezte *Madarasi* Vilmos szállító leányát, *Olgát*, Budapesten.

— **Athanas elfogatása.** Bulgáriában, ahol tudvalevőleg nem a legkifogástalanabbak a közbiztonsági viszonyok és ahol sok a rettegett haramia, nagy a szomorúság azok között, akik az utonállás ma már nem szokatlan iparát űzik. Nagy a szomorúság és a hegyek között a pásztorok verseket énekelnek e szomorúság okáról. *Kusloviczában* ugyanis elfogták *Athanas*t, a haramiák királyát, akinek gaztetteiről tudott az egész világ, de akit odahaza a faluban, ahol lakott, „jó szívűért és gavallérságáért” nagyon szerettek az emberek. Mennyire szeretik falubelieji a haramiavezért, kiténik abból, hogy *Kuslovicza lakossága távirati uton kérte Szófiában a „hazafi és a jötevő” szabadonbocsátását.* A derék bandita igazán büszke lehet erre a szeretetre, amelyet ha lát az ember, könnyen megmagyarázhatja, hogyan lehet az, hogy a haramia mindenütt jó buvóhelyet talál. Azt beszélék, hogy *Athanas*t most a török kormány reklamációjára fogták el, de vannak olyanok is, akik azt mondják, hogy a haramiavezért újabb nagy merényletre készült és ezért fogták el.

— **A rendőrség tulkapása.** A budapesti újságírók egyesülete ma délután, *Mikszáth* Kálmán elnöklété alatt, rendkívüli választmányi ülést tartott. A tanácskozás tárgyát az a több felől irányzatot „hajszának” minősített eljárás képezte, melyet legközelebb néhány, zsarolással vádolt újságíró ellen a budapesti államrendőrség megindított. A választmány egyértelmű határozatképp kimondotta, hogy mindaddig, míg a kérdéses ügy és illetve ügyek a maguk törvényes hatóságai előtt végleg elintéztve uincsenek, nem látja helyén valónak a maga részéről a területi beavatkozást. A választmány felkérte az elnököt, hogy szerezzen felvilágosítást a főkapitánytól egyes rendőri közegeknek eddigi, törvénytelen és visszaélés formájú tényei, különösen „tanuknak” erőszakos előállítására és huzamosabb letartóztatására felől. Egyben kimondta a választmány, hogy arra a tagjára nézve, aki a rendőrség eme tulkapásai ellen hozzá panaszszal fordult, az egyesületi tagságra vonatkozó inkompatibilitást ez idő szerint fenforogni nem látja. Egyébiránt a választmány ezúttal is kifejezetten föntartja az egyesületnek azt a jogát, hogy ha a szóban forgó panaszok alaptalanoknak bizonyulnak, a rendőrség s ha netalán a vádak beigazolást nyerének, itt érdekelt tagjai ellen a hatáskörébe tartozó s rendelkezésétől függő lépéseket nyomban a törvényes processzus befejezése után megtegye.

(Ezzel a tényállással szemben a *Hircsarnok* című könyvben egy mind a ténybeli körülményekre, mind a hozott határozatokra nézve valótlán, merőben elferdített kommunikét közöl. Anthon megveszti, hogy ez ál-tudósításnak egy-

némely, közvetlenül nem tájékozott lapírtásnak jöhiszeműleg felül, szükségesnek tartjuk rámutatni a szóban forgó könyvben értesítő írt nyilvánult leiki ismeretlen léhaságára, mely esetleg az egész közvélemény félrevezetésére szolgálhat. *A szerk.*)

Itt egyben megemlítjük, hogy a képviselőház holnapi ülésén tárgyalják a rendőrség tételét és ebből az alkalomból többen felszólalnak a rendőrség legutóbbi viselkedése és eljárása tárgyában. A tételhez eddig *Visontai* Soma és *Pichler* Győző iratkoztak fel, azonban mások is felszólalnak. *Perczel* Dezső belügyminiszter már magához kérte a *Bérczy* kapitány eljárására vonatkozó iratokat s a legutóbb nagy port felvert ügyekben megszerezte a kellő információkat. Különben már azt is beszélék, hogy a rendőrségnél legközelebb különféle személyváltozások történnek.

— **Négerrek merénylete.** Csak most derült ki, hogy gróf *Schwerin*, a haitii német diplomáciai ügyvivő életveszedelembe forgott a legutóbbi surlódás alkalmával, mely Haiti és Németország között felmerült. Ismeretlen tettesek ugyanis *bekenték petroluummal a gróf házának lépcsőit, a pinczében pedig nyitott kosarakban elhelyezték tollakat raktak le, amelyeket szintén teleöntöztek petroluummal.* A merénylet nem sikerült mivel egy szolga még idejekorán észrevette és felköltötte a gróft, aki feleségével együtt elmenekült. Az ügynek valószínűleg diplomáciai jegyzékváltás lesz a folytatása.

Arra az esetre, ha az ügy komolyabb fordulatot venne, módjában lenne a megsértett ügyvivőnek kellő elégtétel megszerzésére, mert a *Geier*, *Greisman* és *Charlotte* német hadihajók ott állanak már az *aux-cayesi* kikötőben, Haiti déli részén. Hogy ilyen merényletek a jövőben meg ne történhessenek, a *haditengerészet katonáiból állandó őrséget tartanak az ügyvivő háza előtt.* A haitii négerrek általában hitvány emberek. Néhány dollárért ölnek, gyujtogatnak és akármi más gazságra képesek.

— **Egy alezredes halála.** Gyöngyösi *Somogyi* alezredes a 6. honvédszázad parancsnoka a megboldogult *Albrecht* főherceg volt seárnységéde — mint *Vác*zról írják — 48 éves korában elhunyt. *Somogyi* alezredes 6 Felsőjének is volt egyidőben szárnysegéde, később pedig a *Vác*zon állomásozó honvédszázad parancsnoka lett. Az alezredes unokanővérét *Somogyi* Adriennet vette feleségül. Halálát három gyermeke siratja.

— **Lövődöző betörők.** Veszprémből jelenti tudósítónk: Veszprém városát tegnap éjjel egy sereg „szegény legény” lepte meg. Az éjszaka csöndjében fogtak hozzá a munkához, nem kevesebb, mint öt helyen követvén el betöréseket. A *Kussuth* Lajos-utca végén levő *Stern* Emil-féle liszt- és gabonakereskedésben valami gyanus neszt hallott hajnal felé az egyik éjjeli őr, egy törődött öreg ember, akinek egész fegyverzete egy rozoga alabárd volt. Kötelességéhez híven az öreg ember gyorsan előszölitott egy rendőrt, akivel aztán a *Stern*-féle üzlet felé tartottak. Amde a betörők megneszelték a veszedelmet és kimenekültek a boltból, a vasúti állomás felé rohadván. A rendőr utánuk kiáltott:

— Állj, vagy lövök!

A felelet az volt, hogy a *gonosztevők intézetek három revolver-lövést a rendőr felé.* Erre a rendőr is fegyverét használta, a betörők után lőtt. Hallatszott is egy jajkiáltás, de a gonosztevők a következő perczen úgy eltűntek, mintha föld nyelte volna el őket. A rendőr, akit egy lövés se talált, fölkelte *Stern* Emil-t, a feltört üzlet tulajdonosát. S aztán konstataáltak, hogy a betörők az üzlet nehéz vas-ajtáját feszítették föl az utca felől és úgy hatoltak be a boltba, ahonnan azonban semmitse vihettek el, mert a rendőr elriasztotta őket. A munka gyakorlott emberek kezére vall.

Mialatt *Stern* a rendőrrel és az éjjeli őrrel az üzletet vizsgálta, egyszerre a *vasúti állomás felől is két lövés hallatszott.* A rendőr oda sietett, szembe vele jött nagy lihegre egy vasúti őr, aki elmondta, hogy ő reá löttek, nem tudja kik. Észrevette, hogy az állomási épületen túl az egyik nagy kazal mellett valami világosság van. Ugy gondolta, hogy a kazal kigyuladt és sietve odament, de mikor vagy negyven ötven lépésnyi távolságban volt, *két lövés dördült el feléje.*

Az őr erre persze elmenekült.

A rendőr odament ugyan vele együtt a kazal felé, de már akkor senkise volt ott. Alig mult el felőre, a városnak egy másik részéből, az ugynevezett „*Temetőhegyről*” érkezett a rendőrséghez az a jelentés, hogy ott is betörés történt. Nem is egy, hanem kettő. Az egyik helyen még idejekorán elriasztották a zsványokat, de egy vendéglőből elvittek vagy huszonöt forint aprópénzt, egy sonkát, több darab füstölt húst, meg egyéb élelmiszereket.

Reggelre aztán kitudódott, hogy a betörők nem kevesebb, mint öt helyen próbáltak szerencsét. Amde csak egy helyen, a vendéglőben tudtak czélt érni, a többi helyen elriasztották őket. A csendőrség is megindította a nyomozást a vakmerő rablók ellen, akik kétségkívül cigányok voltak.

— **Vizsga-ebéd.** Tizenkét aranyos kisasszony tett ma délben vizsgát az országos nőképző egyesület gazdaasszonyi tanfolyamán a legszebb tudományból: a főzőkanál ismeretéből, egy nagyuri ebéd keretében. A kenyértől föl a töltött kacsopotáig minden a tizenkét menyasszonyjelölt kis kacsónak a készítménye volt s hogy még izesebb legyen, ők magok is szolgáltak fel. *Rudnay* Józsefné és *Csiky* Kálmánné tervezték ki ezt az érdekes és nagyon kedves tanfolyamot s ők gondoskodnak, hogy a vizsgát szigorú jury előtt történjék. Az intézet előljárói és az írók, újságírók közül hivatalosak erre néhányan. Ma is így volt s akik ott lehettek, egyhangulag kitűnő kalkulust szavaztak meg valamennyi kis gazdaasszonynak.

— **A legszebb leány.** A *Rókus-kórházban* betegen fekszik mostanában a legszebb leány, aki, hogy miképpen került oda, kiderül a következőkben: Nemrégiben a *Hatvan* felől jövő vonat utközben elgázolt egy fiatal asszonyt. A szerencsétlenül járt nőt a vonatra tették és behozták a *Rókus-kórházba.* Esti 9 óra tájban szállították be a mentők a keleti pályaudvar érkezési oldaláról a kórház betegfelvételi irodájába. Az ügyeletes orvos megvizsgálta a sérülést és felvitette a beteget a sebészeti osztály női kórtermébe. Maga *Réczy* tanár és asszisztensei is több ízben megvizsgálták a sebesültet, akinek a vonat kerekéi jobb lába fejének felét szakították le. A kórügy fejeződő táblán *György* Aranka név volt felírva s az orvosok szentül meg voltak róla győződve afelől, hogy a sebesült nőnek az a neve. Pár nappal később a beteget sürgősen operálni kellett. Mielőtt beszállították volna a műtőszobába, az orvosok aggódva tanácskoztak, hogy elaltatás nélkül kibírja-e az operációval járó fájdalmat. Miután ez volt az általános vélemény, hogy a beteg állapotára való tekintettel az elaltatás multhatatlanul szükséges, a műtőteremben mindjárt hozzá is fogtak az előkészületek megtételéhez. Eközben az egyik fiatal asszisztens arra az érdekes felfedezésre jutott, hogy az operálandó beteg nem nő, hanem férfi. Erre a felfedezésre aztán elaltatás nélkül operálták meg s az operáció után már nem a női teremben, hanem a férfibetegek szobájában helyezték kórügyre. A kórház igazgatósága értesülve az eset felől, kutatni kezdett a rejtélyes nő kiléte után. Pár nap mulva már megtudták, hogy *Mocsi* Istvánnak hívják. Évek óta női ruhában jár s mindig *György* Aranka néven szerepel, *Mocsi* István, azaz *György* Arankát egy cseppet sem zavarja az ő leleplezése és sajátos hangzása nőies hangján egyre csak azt hajtogatja:

— *Majd meglátják, azért csak mégis én maradok a legszebb leány!*

— **Mészáros Károly temetése.** Katonai gyászpompával, az előkelő körök és a nagyközönség részvétele mellett ma délután temették el dr. *Mészáros* Károlyt, az ismert emberbarátot. A *József-köruton* levő gyászháznál félháromkor kezdett gyülekezni a gyászolók serege, míg a házzal szemben a körut másik felén a budapesti 1. honvédszázad egy zászlóalja állt föl teljes díszben. A ház előtt foglaltak állást a *Ferencz* József nevelőintézet egyenruhás növendékei, a Fővárosi Szegény Gyermekkert-Egylet és a *Kossuth* Lajos jótékonyági egylet tagjai zászlók alatt. A ravatalos teremben közéletünk kitűnőségei foglaltak helyet. A koporsó feje föl a gyászoló család tagjai állottak s köztük állottak *Perczel* Dezsőné, *Dániel* Ernőné, *Rudnay* Beláné, *Emich*

Gusztávné és mások. A gyászszertartást Kanovics Béla apátplébános végezte fényes segédlettel. Beszentelés után a nehéz alpakka koporsót pompás hatfogatu diszhintóra helyezték s a honvédszenekar gyászindulójára mellett a menet megindult s óriási közönség sorfala közt a kerepesi-uton át vonult ki a kerepesi-uti temetőbe, hol a megboldogultat a családi sirboltban örök nyugalomra helyezték. A sirbatételnél a katonaság megtette a szokásos dízlővéseket.

— **A megtért szerzetes.** *Ungvári* levelezőnk írja: Szabó Gyula, volt *csicseri* plébános, akinek az evangélikus-református vallásra való áttérése és az, hogy ott hagyta plébániáját, annakidején nagy feltűnést keltett, január 22-én visszatért a katolikus vallásra. A szatmári kálvária-templomban, négy heti vezeklés után, megújította fogadalmát s ezután ismét felvették a katolikus egyház kebelébe. Szabó Gyula valamelyik szerzetesrendbe lép.

— **Szent István tót volt.** Ezzel a bátor kijelentéssel lepi meg a világot a *Slovenske Listy* melynek budapesti levelezője a következőket írja: Buda nem volt magyar, éppúgy Árpád sem és valamennyi Árpádivadék sem, hiszen Szent Istvántól kezdve Kun Lászlóig egyik sem tudott magyarul, mind tótok voltak és dunamelléki ó-tót nyelven beszéltek, tehát azon a nyelven, melynek emlékét Szent István erszényének felirata őrzi. *E szerint Szent István sem lehetett magyar, hanem tősgyökeres tót*; előbb Vacko, Vaco, Vaclovnak hívták, innen származik Vacov (Vác) neve, hol nyárlaka volt. Erre vall az is, hogy a hivatalokat maga körül mind tótul nevezte el udvarnok, tábornok stb. — Végül kisüti a derék levelező, hogy a magyarok a községnek megmagyarosításáról szóló törvény értelmében *könytelenek lesznek megmagyarosítani Budapest nevét is*, mert *Danicács* a délszláv akadémia szótárában már kifejtette, hogy ez is tótul van.

— **Egy szerkesztőség áldomása.** Emlegettük, hogy a „Nagy Lexikon” szerkesztősége, a hatalmas mű befejezése alkalmából ovációban készül részeseit a főszerkesztőt, dr. Bokor Józsefet, aki lan-kadatlan munkájával nagy érdemeket szerzett a hatalmas mű létrejöveteléhez. Az áldomás február 2-dikán déli 1 órakor lesz az Országos kaszinó éttermében s már ma olyan élénk az érdeklődés, hogy holnap, kedden este okvetlenül lezárják a jelentkezéseket. Jelentkezni lehet az *Otthonban*, a *Budapesti újságírók Egyesületében* és *Gelléri Mornál* (uj-utca 4.).

— **A bor. Ifju Gyula** asztalosmester tegnap este nagyon felöntött a garatra és erősen illuminált állapotban összekülönbözött *Bauer Ferencz* lakatos, legénynyel és *Zsákó Vilmos* kárpitomunkással. Egy darabig csak botokkal tárgyalták, de csakhamar áttértek a bicskára. Azután a vita hamarosan be is fejeződött úgy, hogy Bauer és Zsákó ott maradtak a szintéren összeszurkálva, Ifju Gyulát pedig bekísérte a rendőrség.

— **Nyomuk vészett.** *Hoffmann Mór* gabonaügynököt és *Siposs Sándor* szücslegényt már néhány napja nem találják. Sipossról azt is hiszik, hogy üngyilkos lett. Eltűnt ezeken kívül *Szücs József* szücsmester *Mariska* nevű leánya is. A főkapitányság mind a hármat keresteti.

— **A széngáz.** *Latka Jánosné* napszámosnő a váci-ut 76. szám alatt levő lakásán tegnap este lefekvés előtt nagyon megrakta szénrel a kályhát. A széngáz kiömlött a szobában, amelyben az aszszony és öt gyermeke aludt s ha a szomszédok idejében észre nem veszik a veszedelmet, mind a hatan bent halnak.

— **A ladikázás vége.** Ót bács-monosterszeghi sokaczi legény — mint *bácsalmási* levelezőnk írja — a Duna menti rétbé akart egy ladikon átevezni. Amint a tulsó parthoz közeledtek megterhelt ladikjuk felborult s mind az öten a Dunába estek. Négynek sikerült kimenekülni, de az ötödik, névszerint *András János* elmerült és nyomtalanul eltűnt. Holttestét csak másnap délután találták meg a halászok.

— **A leánygyilkos rendőr.** A napokban megírtuk, hogy *Párisban* elfogtak egy volt rendőrt, mert több leánynak a meggyilkolásával gyanúsították. Erről az esetről, mely a francia fővárosban nagy feltűnést kelt, *párisi* levelezőnk a következőket írja: Nehény hét előtt nagy feltűnést keltett egy *Bigot*

Mária nevű rendőri felügyelet alatt álló leány meggyilkolása. A rendőrség sehogyan se tudott a tettes nyomára jutni. Nemsokára azonban feljelentés érkezett a rendőrséghez, mely egy tizenöt évvel ezalott való gyilkosságra vonatkozott, de a jelek arra mutattak, hogy mind a két gyilkosságot ugyanaz az ember követte el. Egy *Frangé* nevű többször büntetett csavargó végre bejelentette *Cochefort*-nek, a titkos rendőrség főnökének, hogy *Rodot* nevű fiatalkori barátja bevallotta neki, hogy 1883-ban megölte *Jouin* Máriát és 300 frankját, valamint óráját és lánczát elrabolta. A csavargó elmondotta, hogy bizonyos jelekből arra következtet, hogy *Bigot* Máriát is *Rodot* ölte meg. A rendőrség ezen a nyomon indult tovább és legnagyobb meglepetésére a következőket derítette ki: Ez a *Rodot* 1883-ban titkos rendőr volt és az Elysée-palota őrzetével volt megbízva. Később kilépett a rendőrség szolgálatából és egy házasságközvetítő szolgálatába állott, amikor is több csalást követett. Ekkor két évre becsukták. Ezek kiderítése után *Cochefort* szerdán maga elé idézte *Rodot*-t. Hosszu vallatás és állhatatos tagadás után végre *Rodot* a következő bámulatatos vallomásokat tette:

— Ha önnek örömet szerzek vele, szívesen bevallom, hogy én vagyok *Jouin* Mária gyilkosa. De ez már tizenöt év előtt történt és így már elévült a dolog. Engem azért már nem büntethetnek meg. Igen, én öltem meg. *Jouin* Mária egy névjegyre felírta nekem, hogyan juthatok be a szobájába, anélkül, hogy a házmesterrel érintkeznem kellene. Egy üveg bort és kétszersültet vittem magammal. Mikor éjjel láttam, hogy mélyen alszik, bottal fejbe ütöttem s mielőtt visszanyerte eszméletét, szíjjal megfojtottam. Reggel hét órakor eltávoztam és folytattam az Elysée-palota őrzését illető szolgálatomat.

Nos, *Grévy* a köztársaság akkori elnöke igazán megbízható őrzet alatt állott! Bizonyára nem mindennapi dolog, hogy gyilkos őrizze az állam első emberének az életét. *Rodot* azonban erősen tagadja, mintha *Bigot* Máriát is ő ölte volna meg, de a rendőrség valószínűleg be fogja bizonyítani, hogy ennek a leánynak is ő a gyilkosa.

— **Rablótámadás.** *Szentjánoson* (Torontál-megye), mint levelezőnk táviratozza, az elmúlt éjjel nyolcz ismeretlen ember betört *Miksa Tódor* jó módú gazda házába, hogy őt kirabolják. A gazda a zajra fölébredt és ekkor a rablók nekiestek és vasvillákkal úgy összeszurkálták, hogy most halálán van. A szerencsétlen ember segélykiáltásaira a szomszédok segítségére jöttek, mire a rablók elmenekültek.

— **Testvérgyilkos.** *Paracz* községben egy félreeső kunyhóban huzódott meg a tél viszontagságai elől két testvérpár, a 20 éves *Dragits* Jozsim és a 13 éves *Nikolae*. Az idősebb testvér egy darabig munkába járt s a sovány napszámból tengették életüket, de most munkája nem akadt, emiatt öcsését köldülésre akarta kényszeríteni, aki vonakodott neki engedelmessé válni és fenyegetéseinek ellenszegült. Kétségbeesett bátyja ma reggel szíven szurta a fiút, aki szörnyen halt. Mikor a zsandárok elfogták, azzal védekezett, hogy azért ölte meg a testvérét, mert nem akarta látni a szegény kis *Nikolae* éhhalálát.

— **Krigner-féle Akacia arczóme** 1 forintért, szappan 50 krajczárért kapható országszerte a gyógyszerárakban. Főraktára: Budapest, Kálvin-tér, Koronagyógyszertár.

Az orkán.

A tegnapi tavaszi napra ma reggel csunya idő következett.

A nagy szél délfelé már orkánná növekedett, amely majdnem változatlan erővel dühöngött egész délután és este s csak éjfél tájban hagyott egy kissé alább.

Csunyaúl fűtyült az orkán a kémények tetején s a táviró- és távbeszélődróton rémséges sivitást vitt véghez.

Oly erős volt a szél, hogy gyorsvonalsebességgel hajtotta az égen a felhőket s majdnem lehetlenné tette a járást az utcákon. Az utca kereszteléseknél ugyancsak vigyázni kellett a járókelőknek, hogy a földhöz ne vágja őket a szél.

Igy is sok baleset történt s nagy a kár az épületekben is, amelyeket az óriási erejű orkán ugyancsak megrázott.

A *Laudon-utca* 1. számú házában lezuhant egy cégétábla s *Otter* Erzsébet házmesternének bezúzta a fejét s eltörte az egyik karját.

A *Rökk Szilárd-utczában* levő szülészeti klinika bádogtetejét öt-hat négyszögletes területen felszakította a szél s ledobta az utca közepére. Egy teherkocsi ment arra, amelynek leütötte a súlyos bádog a saroglyáját.

A *Sötäter-utczai* 1. számú háznál letépte a szél a tető szelet és a bádogcsatornát, a *Terež-körut* 1. szám alatt levő háromemeletes háznak kikezdte a tetejét s leszörta a cserepeket az utcára.

Musinszky József *Majláth-utca* 54. szám alatt levő házában ledöntötte a tűzfalat, a *Filatorigánál* *Mihály György* háza tetejét egészen lehányta. A *Sándor-utca* 19. száma alatt épülő háznál bedől az állvány, baleset azonban ezeken a helyeken nem történt.

Wurms Ferencz kocsi, aki, úgy látszik, itt állapothban volt, a vihar nekilökte az üllői-utón robogó villamoskocsinak, amely szerencsére félretűtötte, úgy, hogy *Wurms* csak a fején sérült meg egy kissé.

Hogy milyen iszonyu nyomása volt a szélnek, arról a *New-York* kávéház egyik dohány-utczára nyíló ablaka tanuskodhatik. Fél tíz órakor, amikor szerencsére igen kevesen voltak a kávéházban, a vihar egyszerre benyomta az óriási ablaktáblát, amely rémséges csörömpöléssel bedől, ezer darabra tört a kávéház terraszra kövezetén. A kávéházban természetesen fiókvihar keletkezett s a vendégek ijedten menekültek. Baleset nem történt. Az óriási nyílást azután deszkákkal valahogyan elzárták.

Az orkán, úgy látszik, egész Közép-Európán végigrohant. Eddig beérkezett távirataink a következőkről számolnak be:

Kolozsvár, január 31.

Az éjjel irtózatos orkán dühöngött, amely sok kárt okozott. Közben a belvárosban tűz ütött ki, amelyet szerencsére eloltottak. A városban nagy rémület uralkodik. Egész nap szakad a zápor. A környékből áradások híre érkezik.

Fiume, január 31.

Az *Adrián* ma éjjel óta olyan sűrű köd van, hogy alig lehet husz lépésnyire ellátni. A hajók csak a legnagyobb óvatossággal tudnak közlekedni.

Bécs, január 31-én.

Két nap óta Bécsben tavaszi hőmérséklet mellett iszonyu vihar dühöng, amely mára virradó éjjel orkánná növekedett. A tetőcserepek csak úgy röpkedtek az utcán s az orkán sok kárt okozott emberben és anyagban egyaránt. Több ember súlyosan megsérült s sok házban nagy károkat okozott a szél ereje.

A legsúlyosabban sebesült meg a tizenhat éves, *Einsinger* József nevű fiatal ember, akit egy vihar következtében felboruló butor-szállító kocsia a földhöz vágott s aki ennek következtében koponyacsonttörést szenvedett. Ugyanakkor a *Taborstrassen* egy hordár feleségét a szél a földhöz vágta, úgy, hogy feje betört. Ugyanily módon sérült meg *Hirsch Mór* is, az osztrák államvasutak irodafőnöke. Még rosszabbul járt *Kántor Lucia*, akit a *Babenberger-strassen* a szél a földhöz vágott, úgy, hogy a karját törte. Rajtuk kívül még sokan szenvedtek kisebb-nagyobb sérüléseket.

Mutatja a szél erejét az, hogy a szabadban járó embereket a földhöz vágdoستا. A bécsi mentők egész éjjel szakadatlanul munkában voltak, oly sok baleset történt.

Némely épületet ugyancsak megcibált a vihar. Az udvari könyvtár háza tetejének egy részét lehordta s a *József-térre* vitte. A *Hofburg* *Amália*-traktusán egy sereg ablaküveget betört. A *Bellariastrassen* egy bolti portálét tisztára kitépett a falból és elhordta.

A *Lipótvárosban* a *Rauscher-strasse* 4-ik számú házában tetejét teljesen lehordta a vihar.

Zálm, január 31.

A tegnapi este óta tomboló orkán óriási károkat okozott a házakban és az erdőben. A szél ereje a közlekedést megakasztotta.

Siders, (Wallis-kanton) január 31.

Randon falva nagy szélviharban teljesen legett. 120 épület pusztult el és a lakosságnak majdnem mindene a lángok martaléka lett. Hír szerint két gyermek is életét veszítette. Igen sok marha veszett oda.

Miért öltem meg az apám?

— Móríc József emlékiratai. —

Megirtuk már, hogy Debreczenben eltemették Móríc József apagyilkost. Debreczeni levelezőnk most igen érdekes részleteket ír az apagyilkos iratairól, melyeket a lelkes által készített engedélyvel készített a feyházban.

Móríc József öt füzetben védekezik. Versben és prózában írt dolgok ezek, amelyeknek értelmét tudósítónk a következőkben összegezi:

Az erkölcs, a becsület áldozata vagyok, a családi élet békéjének és tisztaságának oltalmában estem el, védelmezvén a gyöngéd nemet az erősebbel szemben. Van férfi, aki durvaságával, öntudatlan vagy szándékos gonoszságával pokollá változtatja a nő életét. A XIX. század végén a férfi még mindig kegyetlenkedik a nővel. Az én apám véghetetlen önző, durva, rossz ember volt. A család csak azért kellett, hogy kényelme és élvezete legyen. Én egy boldogtalan pillanatban nem az apát, hanem egyebet láttam benne és lelőttem anyám és nővérem kinczóját. Ha gaz vagyok, nem tudok fölháborodni az igazságtalanságokon és lehetnék most ugynevezett becsületes tagja a társadalomnak és nem halálra kőzött fejenck, kinek számára a világon minden elveszett.

Móríc József bölcselati fejtegetéseiből, melyeket 1895-ben az illavai feyházban írt, tudósítónk szóról-szóra a következőket idézi:

Oh, a világszemmel sokkal bővebb marokkal veti a lángelműség magvát, mint a történelem azt csűrbe takarja. Egy szerencsésre — tiz elkallódott jut és mennyivel nagyobb azok száma, kik mostoha életviszonyok közepett soha meg nem lelik az utat, melyen borostyán teremne számukra a Génuszok kuszált szárnyaival megsiratatlanul merülnek alá a nagy zürbe, mely az emberiség közös temetője.

Nékem is volt ideálom, melynek szépsége, nagysága mitsem szenvedett azáltal, hogy életem helyett csak a szabadságom veszett oda miatta.

Az én zászlómra is szent szó volt írva. Igazságszolgáltatás volt e szent szó, melynek védelmében estem az 1888-ik esztendőben.

Igazságszolgáltatás, — érted szenvedni és meghalni volt az én ideálom.

E szent ügynek oltárára tettem áldozatul ifjúságomat, boldogságomat, életemet; — szóval mindenemet e földön.

De még ennél is többet tettem, családom létét, vérrokonaim jólétét, boldogságát, becsületét, a világon kiket legforróbban szerettem, őriztem, féltettem: anyám és nővérem és... az apám, bár mostoha, bár páratlan gonoszsága, s eltévélyedett, de azért általam a fiui tiszteletre mindenkor érdekesített, s bár ha kiérdemelte volna, talán Isten után legforróbban szeretett atyám lét s nem lét kérdését is, az oltáron égő áldozattűz emészthő lángjai közé dobtam.

Megtettem, amit tettem, s azért tettem, mert lelkem legmélyebb rejtekén, szívem legtitkosabb zugában egy benső hang tennem sugalta.

Egy, még akkor alig csillámzó eszme vezérelt a dult családi életben, a kinok viharának nagy éjszakájában.

Annak az eszmének, annak az ideálnak, aminek leveleimben még a fogalmát is alig tudtam hallvány vonásokban körvonalozni, meg tudom most már határozni — egész jelentőségét, teljes és tökéletes alakban s merész vonásokkal.

Megtanított erre a kegyetlen, nagy mester, aki én hozzám volt e földön a legkegyetlenebb. Ez a mester: az élet.

Példát akartam adni!

Fel akartam rázni az emberiség közvéleményét némán tűrő, tehetetlenségben veszteglő helyzetéből.

A nép fejéhez, szívéhez akartam kiáltani száját

fejem és szívem elvesztésével, hangom összes erejével, hogy ébredjen öntudatra, keljen védelemre és ne hagyja tovább is lábba tapodni családi tüzhelyén az ember legszentebb jogait középkorbéli durva önkénynek, barbár erőszaknak.

Egy országnak akartam látható, szemléltető képet felmutatni családom bizonyos sorsában — a helyzet tarthatatlanságára nézve.

Tudva azt, hogy nagy czélok nagy, néha talán romboló eszközökkel érhetők el csupán.

Tudva azt, hogy egy nép szívére csak meg-rázó tettel lehet hatni, a sokasághoz nagy hangon szólani.

Sőt tudva azt is, hogy a társadalom művelt közönségének szellemére ugyanazt a hatást, (hanem teljesebbet) nyomják rá az élet színpadján lejátszott véres drámák, megrendítő tragédiák igaz jeleüetei, mint a művészet színpadjain Thália templomának álljelenetei.

És elhangzott fejem fölött a kötél általi halál, majd kegyelemből a 20 évi súlyos börtönre változtatott hadtörvényszéki ítélet. Válaszom reá egy köpésből s egy gunymosolyból állott; mert hiszen nem igazságot keresni, hanem az igazságot bemutatni járultam én hadbíráim elé.

Elmondhatom, hogy feláldoztam magam szeretett jó anyám és általam eléggé sohasem szeretett ártatlan jó nővérem védelméért. De azt is elmondhatom, hogy az én áldozatom nagysága eltörpülő csekélység lön az ő áldozataik nagyszerűségéhez.

Büszke vagyok reájuk, mert nincs oly nemesség adományozó diszoklevél sem királynak, sem császárnak birtokában, mely az ő nemesszívűségükből eredő vértanuság dicsfényét elhomályosítaná. Ha van ég és az égben Isten — ők már angyalok odafent.

Ilyen hangon magyarázza az apagyilkos iszonyatos tettét. Apját úgy rajzolja, mint aki megházasodott, gyermekek atyja lett, de önmagának élt és máséhoz kegyetlen volt, mint a megvetett kutyához. Azt kérdezi, nem-e ott kezdődik a baj, midőn az ilyen ember arra vállalkozik, hogy férj és apa lesz.

Majd arra kéri a boldogtalan a társadalmat, hogy bocsásson meg neki és mentse föl legalább a gonoszság vádjától. Ha rosszat is tett, akkor is csak iszonyuan tévedhetett, de másképp a benne lakozó lélekkel nem tehetett.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

* Konti József jubileuma. A Népszínházban nagyban készülnek Konti József új operette-jének, a *Talmi herczegnő*-nek premiérejére. Kevesen tudják, hogy ez alkalommal Konti jubilál, mert épen negyedszáz éve, hogy megkezdte karmesteri karrierjét egy bécsi színházban. 1873-ban történt, hogy Konti, Suppé ajánlatával, fölkereste *Stampfert*, a bécsi Tuchlaub-színház direktorát, aki azonnal szerződtette Kontit kartinónak s ő készítette elő a társulatot a bécsi világkiállítás nagy színházi szezonjára, melyen ő maga is dirigált. Azóta a jeles zeneszerző magyarrá lett s utolsó 15 évi pályafutását igen jól ismeri a magyar közönség, mert ez idő alatt ajánlékozta meg a magyar színházakat és közönséget kitünő szerzeményeivel, melyek a mai operette repertoírnak nélkülözhetetlen darabjai. Egymás után írta az *Eleven ördög*, *Királyfogás*, *Suhancz*, *Kópé*, *Cziterás* című operette-eket és pénteken lesz a bemutatója a *Talmi herczegnő*-nek. Konti pályatársai, a művészek s a közönség ovációkban készülnek részesíteni a premiére alkalmából.

* A színművészeti akadémia növendékei adták tegnap elő a várszínházban *Dóczi Lajos* „Utolsó szerelem” című vigjátékát, mely még a kezdő színesek interpretációjában is nagy hatást tett lélek-emelő költsézetével és erőteljes cselekvésével. Ami az iskolát illeti, az bizony ez előadásban is oly gyöngynek mutatkozott, mint máskor. Vajmi keveset tanulnak e fiatal urak és kisasszonyok, legjobb igyekezetük mellett is. Ritkán láthatni, játéukban egy részletet, melyből következtetni lehetne, hogy a művészetnek csak alapelemeit is ismerik. *Bauer Olga* kisasszony, ki Erzsébet királynét játszotta, sok természetes bájjal bír és nagy értelmet tanúsít beszédében; de képessége még mindig kezdetleges. *Odry Árpád*, a *Laczi Apór*,

csinos fiu, de hideg, mint a jégcsap. *Eötvös Stefánia* igen szép megjelenésű hölgy, de hangja, beszédje teljesen iskolázatlan; még a mássalhangzók kiejtésével is küzd. A legnagyobb tehetség mindnyájok között *Széphegy Zsuzsi*, ki hatással játszotta *Catherina* szerepét. Szép, erőteljes alakja, rendkívül meleg és cséngő hangja, fölülte élénk és mély érzékenysége és minden kifejezést meggyőzően tolmácsoló arca oly kiváló természetes adományok, aminőket ritkán lehet együtt találni a művészet pályájára lépő hölgyeknél. Jó iskola máris első rendű színésznőt formált volna belőle és lehet, hogy a színpadi gyakorlat meg fogja neki adni azt, amit a komoly oktatás híján lévő iskolában megtalálni nem tudott. *Kardos Ede* mint *Lófi* és *Kálmán Adrienne* mint *Anselma* legalább könnyed jókedvvel játszottak, ami a többiek játékának száraz sivatágában már érdemnek tűnt fel. De nem is a növendékeket kellene itt kritizálni, hanem a tanárokat.

* Uj tagok a Népszínházban. A Népszínházban a gyakori gyöngékedések miatt átlag minden második héten műsorváltozás áll be. Ennélfogva az igazgatóság elhatározta, hogy a darabokat ezentúl ket-tős kiosztással taníttatja be. Mivel azonban a ket-tős szereposztást csak a művészi személyzet szaporításával lehet elérni, az igazgatóság néhány új tagnak a szerződtetését tervezi a közel jövőben.

* *Echegaray* Márkus Emiliához. *Echegaray*, „A folt, amely tisztít” szerzője, a következő sürgönyt intézte Márkus Emiliához, aki darabjában a főszerepet kreálta:

Mme Emilie Markus

Théatre national.

Budapest, Hongrie.

„Recevez l'expression de gratitude et admiration pour votre grand talent

Echegaray.

(Fogadja hálám és csodálatom kifejezését nagy tehetségéért.)

TUDOMÁNY ÉS IRODALOM.

* Az Akadémia deficijtja. A Magyar Tudományos Akadémia báró *Eötvös Loránt* elnöke alatt ma este összes ülést tartott. A megnyitó beszéd után *Rados Gusztáv* mondott emlékbeszédet *Kronecker* Lipót német matematikus felett, aki külső tagja volt az Akadémiának. *Szily Kálmán* főtitkár az Akadémia három elhunyt munkásáról emlékezett meg: *Pálffy Albert* regényíróról, *Szathmáry György* miniszteri tanácsosról és *Sayous Eduard*ról, a francia történetíróról. Különösen meleg hangon méltatta *Sayous* érdemeit. A főtitkár indítványára elhatározták, hogy *Sayous* emléket jegyzőkönyvileg örökítik meg és legközelebb emlékbeszédet mondanak fölülte. *Konkoly-Thege Miklós* bejelentette, hogy a nemzetközi csillagászati társaság ez évi kongresszusát Budapesten tartja. A tanácskozás helyéül az Akadémia átengedte a helyiségeit.

Az amsterdami történelmi kongresszus meghívását tudomásul vették. Több bejelentés után a főtitkár felolvasta jelentését az 1897. évi zárszámadásokról.

A jelentés elsőbb is arról számol be, hogy a 69 ezer forintban feltüntetett tiszta nyeresemény csak *látszólagos*, mert a vagyommérlegbe az értékpapírok névleges értékük szerint alpari vannak felvéve. A múlt évi költségvetés deficijtal záródott: a bevétel 440 forint 38 krajczárral kevesebb az előirányzatnál, a kiadás ellenben tetemesen felülhaladja az előirányzatot, 3081 forint 84 krajczárral volt több a kiadás. Azt remélték, hogy a múlt évi költségvetés eredménye 1774 forint 29 krajczárral gyarapítani fogja az alaptőkét s e helyett 1747 forint 93 krajczár hiánnyal záródott.

Az Akadémia 1897-ben szorosan vett tudományos czélokra 125 ezer forintot, személyi kiadásokra, adminisztrációra, adóra, szóval nem tudományos kiadásokra közel 60.000 forintot költött.

Végül megállapították az 1898-iki költségel-irányzatot. Eszerint a rendes bevételeket 162.800 forintra, a rendkívüli bevételeket 8165 forintra, összesen 170.965 forintra irányozták elő, míg a kiadásokat 169.429 forintban állapították meg.

TÖRVÉNYKEZÉS.

— **Báró Nopcsa Elek sajtópöre.** Nopcsa Elek volt operai intendánsnak és dr. Szalay Mihály lapszerkesztőnek kölcsönös sajtópörében márczius hónapban tartják meg az esküdszéki tárgyalást. Szalay Mihály vádlevelében bejelentette, hogy a báró Nopcsa által inkriminált közleményben foglalt állítások valóságát bizonyítani óhajtja.

— **Szabó és tanító.** Pfeiffer Vilmos budapesti szabó az Erzsébetfalván megjelenő *Egyetértés* című hetilapban nyilatkozatot adott ki, amelyben hevesen megtámadta Papay György: erzsébetfalvi tanítót amiatt, hogy nem fizette ki a tartozását. Sőt amidőn pénzét követelte, a nyílt utcán posztonnal fenyegette. Ezért aztán mindenkit figyelmeztetett, hogy ennek az egyénnek ne kölcsönözzön, ne hitelezzen senki. A meghurczolt tanító az esküdszéknél keresett elégtételt. Az esküdszéki tárgyalást ma délután tartották meg Zsitvay Leó elnökelete alatt. Pfeiffer Vilmos beismerte, hogy az inkriminált cikket ő írta, mire az esküdtek a vádlottat a vád és védelem meghallgatása után *vétkesnek* nyilvánították. A sajtóbíró Pffeiffert 20 forint fő- és 10 forint mellékbüntetésre ítélte.

Pettkó László bűnpöre.

Ma folytatták a végtárgyalást. Pettkó László bűnpörében. A bizonyító eljárást már-már befejezték, amikor a közvádlo a vádlott feleségének kihallgatását indítványozta s a törvényszék el is rendelte azt.

Ez a kihallgatás volt a négy nap óta húzódó végtárgyalás kiemelkedő-mozzanata. Pettkó Lászlóné a férje ellen vallott. Ő adta a bűnpörben a legterhelőbb adatokat. Figyelmeztették, hogy megtagadhatja a vallomástételt, mire azzal felelt, hogy vallani akar. És a súlyos vádak egész légióját szórta férjére. Pettkó László ingerülten jelentette ki, hogy felesége *boszuból vall ellene*, mert az ő többszöri unszolására *sem akart beleegyezni a válásba*.

— Megüzenték — ugymond — ha nem válok, akkor a feleségem ellenem fog vallani... Nincs több szavam önhöz, asszonyom!... Legyen önfeláldozó ezután is. Üdvözlöm gyermekeimet!...

Pettkó László tagadja, mintha fordítások címén jogosulatlanul vett volna fel kisebb-nagyobb összegeket, azt azonban beismeri, hogy mikor kiküldték a vizsgáló bizottságot, fölnyitatta a raktárt, hogy az ott elhelyezett kiadványok egy részét elvigye.

Tokaji Nagy Kálmán vallja, hogy Račskó figyelmeztette, hogy a raktárban világosság van. Tüstént oda ment és Pettkó akkor azzal igazolta magát, hogy ő ott rendet csinál. Ő ezt rögtön bejelentette a helygyminiszteriumnak.

— Látott ott elvitelre szánt csomagokat?
— Hogyne.
— Zsákokat is?
— Nem, én azt hittem, hogy a fölsőleges példányokat akarja elvitetni.

Eötvös: Ön hitte?
— Igen.
— Jó.

Az ügyész: Ki volt Pettkóval?
— A szerkesztőségi szolga és egy fölfogadott ember.

Az ügyész (Pettkóhoz): Ki nyitotta föl a raktárt?
— Lakatos.

Pettkó: Én másnap reggel elmentem a helygyminiszterhez, atyai jóbarátomhoz, hogy megmondjam neki: ellenségeim miatt el vagyok veszve! De nem tudtam elég korán fölkelni, korra reggel már jöttek vissza a jóbarátaim (Tokaji Nagy Kálmánra mutat), föl voltam jelentve, a miniszter el sem fogadott, anyámat sem fogadta. Én nem akartam lopni, az én eszem akkor azon járt, hogy mikor löjöm föbe magam s hogy nem tettem, gyermekeimért tettem.

Csóka Sándor hivatalosolgát is kihallgatták e dologban.

— Tett valami költséges rendelést?
— Volt egy szeretője.
— Ezt nem kérdeztem, a nevére nem vagyok kíváncsi, de vitetett hozzá valamit?
— Czukrot, kávét.
— Hát valami képkereket?
— Igen, azt is.

Pettkó: Rögtön válaszolni akarok, itt egy asszony becsületéről van szó, a közönség mosolya is mutatja.

Az elnök: A közönségre ne hivatkozzék, mert a közönséget rögtön kiküldöm.

Pettkó: ... de én nem tűrhetem, hogy egy családommal ismerős, Budán lakó uri családnak tett szívességeket így félremagyarázzanak. Ha vádlott vagyok is, ez kötelességem.

Az elnök: A bizonyító eljárás berekesztése előtt megkérdem a felektől, van-e még valami előterjesztési valójuk?

Az ügyész: Igen. Kérem Pettkó Lászlóné kihallgatását.

Eötvös: Minthogy Pettkóné törvényes feleség, kérem neki megmondani, hogy nem tartozik vallani.

Az elnök: Ezt úgy is tudom. Tesz-e vallomást?

Pettkóné: Akarok.

Az elnök: Ehhez a tanuhoz nincs kérdésem, átadom a királyi ügyésznek.

Az ügyész: Milyen körülmények között szökött meg a férje? Mielőtt megszökött, mit adott át önnek?

— Vallomást tett, hogy sikkasztott hivatalában.

— Mit fog tenni? Mit mondott?

— Nem tudta még.

Az ügyész: Mondja nagysád, volt ön vele együtt azután.

— Eötvös Károlynál voltam, ott ismételte, amit nekem elmondott.

— Mielőtt elutazott, adott át valamit?

— Egy csomagot, kért, hogy ez utolsó szöveget tegyem meg.

— Mondta ő, hogy mi van abban?

— Nem.

— Mikor nézte meg ezt a csomagot?

— Mikor öcsém visszajött Bécsből feleségével, akkor délután öcsém ismét lehozta a csomagot és azt mondta, hogy nézzem meg, mi van benne és vigyem el az ügyvédekhez.

— Ki volt az ügyvédje?

— Eötvös Károly.

— Mit tett ön azzal a csomaggal?

— Deponáltam Eötvös Károly urnál, s kérttem, hogy ezt az összeget szerezzze meg gyermekeimnek.

— Mennyi volt az a pénz?

— 34 ezer forint.

— Mennyit igényelt ön abból?

— 9900 forintot, a kamattal együtt 11 ezer forintot?

— Hogy illette önt ez a pénz?

— Amit a háztartásból megtakarítottam, apósomtól és férjemtől kaptam.

— Mit mondott a férje, mi a fizetése.

— Hatézer forint.

— Mikor összekerültek, milyen törzsvagyona volt a férjének?

— Hét sorsjegy.

— Lehetségesnek tartja-e, hogy azt a háromévezret forintot megtakaríthatta volna?

— A fizetést megszüntető iven láttam, hogy 2690 forint a fizetése, tehát nem hittem.

— Mennyi jövedelme volt férjének a törvénykönyvekhez készített indexekből?

— Körülbelül nyolcz-tízezer forint.

— Ki mondta?

— A férjem.

— Költekezett a férje?

— Igen. Szemére is hánytam nem egyszer.

Kérdeztem, honnan a sok pénz, mire ő megijedt és megharagudott, hogy ilyesmit gondolok róla.

— Mondjon egy-néhány adatot a túlságos költekezésre.

— Hát például zseborát rendelt 500 forintért, pedig akkor már volt egy 300 forintos órája. Folyton konyakot és bort ivott, nekem 3000 forintért ékszeret vettem, a legdrágább szivarokat szitta. Egy izben 16 láda szivart vettem át egy *Hecht* nevű ágenstől 560 forintért.

— Mit akart ön csinálni a 34.000 forinittal?

— Oda akartam adni, ahonnan sikkasztották.

— Tett lépéseket?

— Vártam s később deponáltam a kincstárnál az elismervényt.

— Sürgette?

— Levélben kérdeztem Eötvöst.

Eötvös: Az én elszámolásom aktaszzerűleg rendben van.

Az ügyész: Maradjunk a tárgynál. Levelezett férjével a szökés után?

— Igenis.

— Mi volt e levelekben?

— Mindig pénzt kért.

— Nem tiltakozott a pénz visszaadása ellen?

— Nem emlékszem.

— Később föl lett ajánlva tizenkilencz ezer forint, tudott erről?

— Nem, de Eötvös urat megbiztam, hogy rendelkezze, ahogy akar.

— Ön átadott nekem leveleket, hogy az aktához tegyem. Itt e három levél.

— E levelek a vádlott bűntudását mutatják.

Pettkó (megnézi): Én irtam.

Eötvös: Hadd látom azt a levelet. (Megnézi...)

Az ügyész: Más ügyekkel megbizta Eötvöst?

Pettkóné: Igen, válópörömmel, de aztán elvontam tőle a megbizást s más ügyvédhez mentem.

— Mi történt aztán?

Eötvös: A vádló királyi ügyész ur kérdései furcsa homályt akarnak itt borítani egynemely dologra, hát kérem, tanu, nézze meg ezt az írást.

Pettkóné: Ez a meghatalmazás.

Eötvös: Amit ön igényel, az 10,079 forint 10 krajczár. Erről úgy intézkedett, hogy ez tovább is gyümölcsözőleg kezelendő. S intézkedett, hogy ez hogyan ösztassék szét gyermekei között. Egyéb tőkét nem akar megtartani, mert valóni akar s mert férje ellen bűnvizsgálat van, a maradványt anyósának vagy férje megbizottjának kívánta átadni. Ön ezt valónak ismeri el?

— Igen.

Az ügyész: Magától határozta el férje magát a szökésre?

— Nem tudom. A férjem velem jött Eötvöshöz s ott elmondta, amit nekem bevallott.

Eötvös: Pettkó magából kikelve jött hozzám s azt mondta: *Képviselő ur! Egy sikkasztó, egy hamisító, betörőtoltvaj, és rablógyilkos áll ön előtt.* Én azt mondtam: *Látom, hogy egy bolond ember áll előttem.*

— Azt vallotta be önnek, képviselő ur, amit nekem.

— Az nem áll.

Pettkó (ingerülten): Teljes életemben utáltam a drámai szccznákat, pedig az én szomorú házaseletemben elég részem volt benne, de ha már ennyire vagyunk, ezt az utolsó drámai szccznát is játszuk le, nagysám. Három éve válópör van köztünk, hogy nem váltunk, én vagyok az oka. Ön mindent megtett, hogy váljak s adjam önnek gyermekeimet. Az ön ügyvédje volt *Sztehló Kornél*, az enyém *Haász Sándor* barátom. *Haász* a multkor bejött hozzám a fogházba s, azt az isenetet hozta *Sztehlótól*, hogy *ön a tárgyaláson a legszeledebben fog érdekelmben vallani, ha beleegyezem a válásba.* Ha vonakodnám, alaposan be fog mártani. Én azt mondtam, olyan okok miatt indították meg a válópört, amelyeket én soha el nem ismerhetek, én nem sikkasztottam, nem loptam és nem csaltam, nem válok el soha, nem mondok le gyermekeimről, mert velük szemben mindig önfeláldozó voltam.

Pettkóné: Látszik.

Pettkó: Ne játszszunk szccznát tovább is. A három év alatt, amíg földönfutó voltam, ön csak növelte szenvedéseimet; gyermekeimről hirt sem halottam...

Az elnök: Ez nem tartozik ide.

Pettkó: Igaz. Csak azt akarom mondani, hogy három év óta a feleségem és ügyvédje csinálja ellenem a hangulatot a sajtóban és a városban mindenütt. A feleségem az oka annak, hogy így hívják: *Pettkó, a sikkasztó minisztert titkár.*

A védő: Mennyi pénzt vitt magával Pettkó, mikor megszökött?

Pettkóné: Háromszázhetven forintot.

A védő: No, ez ugyan hatalmas összeg!

A bíróság ezután elrendelte az összes kihallgatott tanuk megeskötését. Pettkóné meghittetését a védő ellenezte ugyan, a törvényszék azonban elrendelte azzal, hogy a vallomások értékét a bíróság mérlegeli. Holnap még özvegy *Salomon Ferencznét* hallgatják ki, azután a perbeszédre kerül a sor.

KÖZGAZDASÁG.

A "Fortuna" közgyűlése.

A „Fortuna” aranybánya-részvénytársaságnak ma volt a második évi közgyűlése. Sokkal kisebb viharral folyt le, semmint hitték, mert sem az alapítók, sem a lépre ment részvényesek nem jöttek el valami nagy számban. Az alapítók közül mindössze **Hoitsy Pál** és **Boer Béla** voltak jelen, a többiek csak megbizottakat küldöttek ép úgy, mint a részvényesek túlnyomó sokasága. Dr. Vázsonyi Vilmos 58 részvényes bizta meg 35,000 frt értékű részvényével a közgyűlésen való képviseléssel. De az érdeklődés csillapításához az is, hogy az igazgatóság **Langerman James** és **Hammond Eduard** igazgatósági tagoknak tisztességükkel való elmozdítását ajánlotta évi jelentésében a közgyűlésnek.

A közgyűlés délután 1 órakor kezdődött **Boer Béla** elnöke alatt.

Előterjesztették az igazgatóság évi jelentését, amely a többek között ezeket mondja:

A társaság alapításának egyik alapfeltétele, az alapszabályok szerint az volt, hogy az egyik alapító, **Hammond Ed. P. T.** volt amerikai konzul az általa jegyzett részvények ellenében gondoskodni fog a bánya teljes felszereléséről, illetve üzemképes állapotba leendő helyezésétől és az elszámolás szerint fennmaradó összegnek mint üzemtökének rendelkezésre bocsátásáról. A külföldi pénzügyi művelet azonban tetemes időt vett igénybe és egyes részvényesek türelmüket veszítve, az alapítók ellen bűnvádi feljelentést tettek, mire a külföldi tőke tárgyalásait **Hammond Eduard**-dal megszakította és kötelezettségének nem tehetett eleget, illetve nem vehette át részvényeit és a társaságról terjesztett rossz hírek a múlt év folyamán lehetetlenné tették minden pénzügyi műveletet. A bűnvádi eljárásra vonatkozólag bejelentjük, hogy a vizsgálat még mindig *folyamatban* van és részünkről bizalommal tekintünk a bírói döntés elé, mert az igazgatóság *mint ilyen sem a törvények, sem a részvényesek érdekei ellen nem vétett.*

Ami a tervbe vett pénzügyi műveletet illeti, hogy időközben egy külföldi pénzcsoporttal léptünk érintkezésbe és a tárgyalások jelenlegi kedvező folyamata azon reményre jogosít, hogy e csoport átveszi a **Hammond**-féle kötelezettséget és rendelkezésünkre bocsátja a szükséges tőkét, mely a bánya üzembéviteléhez szükséges.

Aranytermelés czimén 614 forint 97 kr.-nyi tényleges bevételt értünk el, amit fontosnak tartunk azért is, mivel ezáltal megczáfolást nyer azon felmerült állítás, mintha bányánk *aranyat egyáltalán nem tartalmazna.*

Foglalkoznunk kell társaságunk volt alapítóival: **Langermann James** és **Hammond Ed. P. T.** igazgatósági tagokkal is.

Mivel az előbb nevezett a bánya-vételár czimén kapott részvényei egy részének értékesítése után külföldre távozott és a társaság ügyei iránt *megszűnt érdeklődni*, mivel **Hammond Ed.** igazgatósági tag elvállalt alapítói kötelezettségének nem felelt meg és mindkét igazgatósági tag eljárása sokban hozzájárult a társaság diszkreditálásához: az igazgatóság indítatva érzi magát azt javasolni a tisztelt közgyűlésnek, hogy nevezett *igazgatósági tagok mozdíttassanak* el ezen állásukból és helyükbe oly részvényesek választassanak, kik vállalva a jelenlegi igazgatósággal, komoly feladatuk tűzik ki a társaság ügyeinek rendezését.

A felügyelő bizottság a felmentvény megadását javasolta a közgyűlésnek.

A részvényesek nevében **dr. Vázsonyi Vilmos** szólalt fel elsőnek. Azzal kezdte, hogy ő nem szavaz, mert nem évégett jött a közgyűlésre, hanem hogy földerítse a mérleg és a jelentés *hamis* tételét s figyelmeztesse az igazgatóságot a ráháruló *felelősségre*. Az igazgatóság minden közösséget megtagadott a szindikátussal, pedig — az elkésett, hamis prospektuson az egész igazgatóság alá van írva. A szindikátus a társaság irodájában tartotta a tanyáját, a társulat és a szindikátus személyzete közös volt s a nagyközönség azt hitte, hogy az igazgatóság és a szindikátus ugyanaz. Az első igazgatóságot is a szindikátus nevezte ki. Sajnálja, hogy az igazgatóság még ma sem őszinte.

A társaság bukása egyáltalán nem volt meglepő dolog, mert már az alapítása is irreális volt. A tervezet szerinti *egymillió társaság valószínűleg 125 forint tőkével* alakult meg s elűtkölték a prospektus hamis voltát. A mérleg első tétele,

mely szerint a bánya-ingatlan **750,000** forint értékű, csak lícezió. Ezt a bányát 1896-ban **Hoitsy Pál** 30.000 forintot vette a cég hivatalban levő szerződés szerint. 1896-ban novemberben eladta **Langermann**nak 50.000 forint készpénzért, 6000 forintnyi **Fortuna**-részvényért és föltételelesen később fizetendő **100.000** forintért, ami legjobb számitás szerint **225.000** forint volna. Ezt a bányát két nappal később **750.000** forint értékben vette föl a **Fortuna** alapító közgyűlése, amelyen csak érdekeltek voltak jelen. Hiszi-e az igazgatóság, hogy ez a bánya **750.000** forintot ér? És vajjon minek tulajdonítja ezt a bámulatos értékelkedést? **Hamis** a mérleg második pontja, amely szerint a bányaberendezésnek és a gépeknek fedezete **249.875** forint. Ez a födözet nem létezik. Az alapításnál **Hammond** kötelezte magát, hogy ezen összegben átvett részvényekért gépeket szállít, ami nem történt meg. Már most kétféle hír kering **Hammond** részvényeiről. Az egyik szerint **Hammond** nem is vette át a részvényeket, s ha ez való, a társaság törvénytelenül alakult meg, mert **249.875** forint névértékű részvény realisan van jegyeztetett; a másik hír szerint **Hammond** átvette a részvényeket, de azokat később, mikor képtelen volt a gépeket szállítani, a társaságnak zálogba visszaadta és ha ez való, az igazgatóság megsértette a kereskedelmi törvény világos tilalmát, amely szerint a részvénytársaságnak tilos a saját részvényeit megszerezni vagy zálogba venni. Az igazgatóság tehát mindkét esetben felelős. Legszébb azonban a dologban az, hogy **Hammond** részvényei már nincsenek a társaságnál, hanem a *vámházban*, mert a kincstár azokat illeték fejében lefoglalta. A jelentés azonban erről egy betűt se ír, s nem említi azt sem, hogy már májusban lefoglalták a társaság butorait és azokat októberben elárverezték. Azt se lehet tudni, hogy az elnöki asztal kié s hogy miként kerültek vissza a butorok.

— Az árverési hírektől — szól valaki közbe, derültséget kelte.

Nem való tehát — mondotta továbbá **Vázsonyi** — az, hogy a bűnvádi följelentések tették volna tönkre a társaság hitelét, mert az első bűnvádi följelentést **Julius** végén adták be, a társaság pedig már májusban fizetéképtelen volt. **Hammond**nak pedig végső terminusul **Junius** szakták ki, amikor a gépeket szállítani kellett volna s ha lett volna **Hammond** urnak pénze, ezt a bűnvádi följelentés nem vehette volna el tőle, mivel pénzen gépet mindig kaphatni. A baj csak az volt, hogy **Hammond** kötelezettséget vállalt, amikor még a lakbért se tudta kifizetni. **Hammond** különben csak **Strömann**ja volt **Langermann**nak. **Langermann** elmozdításának indokai közül hiányzik az, hogy mielőtt távozott Magyarországból, magához vette az egyik tisztviselő kaucezióját. Igaz-e, hogy megtérült az illető tisztviselő vesztesége?

Fölemlíti még, hogy a bánya egy része bányakönyvileg még ma sincs a társaság nevében. Mi ennek az oka? Nem hiszi azt, hogy a beteg társaságot lábra állíthatnák, mert annak már is **51.000** forint adóssága van, emellett eddigi vesztesége **25.000** forint. Megeshetik, hogy a kincstár, melynek **13.000** forint követelése van a társaság ellen, lefoglalja a bányát s azt elárverezi. Akkor azután a részvényesek mindent elvesztenek. Nem hiszi azt sem, hogy tényleg akadna külföldi pénzcsoport, mely ezzel a társasággal érintkezésbe lépne. Csodálatos, hogy a jelentés nem nevezi meg ezt a pénzcsoportot. Szavazni nem fog, hanem magánjogi pörrel is biztosítani fogja az igazgatóság ellen ügyfeleinek kártérítési jogát.

A beszédét egyetlen közbeszólás sem zavarta s nagy hatást keltett.

Boer Béla elnök szólalt fel ezután. Ő megtagad minden közösséget a szindikátussal, becsület-szavára állítja, hogy az igazgatóság sohasem irt alá hamis prospektust. Hogy a nevük mégis rajta szerepelt, ez **Langermann** hamisítása volt. Tény, hogy a társaság butorait elárverezték és hogy **Hammond** részvényeit is lefoglalták, de a társaság megtett minden lépést arra nézve, hogy a részvények árverés alá ne kerüljenek. Való az is, hogy **Langermann James** *elsikkasztotta a társulati pénztárat*

4000 frtos kaucezióját. Midőn ezt megtudta, rögtön intézkedett s az igazgatóság a saját zsebéből pótolta ki az elsikkasztott összeget.

Bérczy részvényes hevesen megtámadja az igazgatóságot. Meg lettünk csalva — mondja — és annyit mondhatok, hogy **Langermann** és **Hammond** kedveért sohasem vettem volna részvényt, de ott láttam herczeg **Batthyány Strattman** Ödön, gróf **Berchtold Miklós** és más magyar arisztokraták neveit. Ezek a nevek födözték a *csaló bandát*.

Hoitsy Pál kijelenti, hogy neki és társának, **Belde** bécsi vállalkozónak van legtöbb okuk **Langermann** ellen panaszkodni. Őket csalta meg legjobban. A bánya nem **30.000** forintba került nekik, hanem **110.000** forintba. Azt mondhatja most is, hogy a bánya nagyon jó és ha a társaságnak gépei volnának, tisztességes kamatot hozna. Megnevez egy hollandi czéget, melylyel a társaság most tárgyalásokat folytat. *Ha a társaság liquidál, a részvényesek semmit sem kapnak.*

Kohn Armin részvényes kikel az igazgatóság ellen és köszönetet mond **dr. Vázsonyinak**, hogy földerítette a szédelgést.

Dr. Huszár Kálmán csodálja, hogy a társaságot a kereskedelmi törvényszék bejegyezte. Elismeréssel van **dr. Vázsonyi** iránt, aki bele mert nyulni a darázsfészekbe. A maga részéről meg nem várva a büntető eljárás befejezését, a kereskedelmi törvény alapján akarja felelősségre vonni az első igazgatóságot. A **Hammond** **249.575** forint értékű részvény erejéig az első igazgatóság föltétlenül felelős. Indítványozza, hogy a társaság ezen összeg erejéig *indítson kártérítési pört az első igazgatóság tagjai ellen*. Herczeg **Batthyány Strattman** Ödön nagyon jó nekünk ezért az összegért.

Dr. Rosenberg Mihály ügyvéd maga és ügyfelei nevében bizalmatlanságot szavaz az igazgatóságnak, amely a szindikátussal egy huron pendült. **Huszár Kálmán** indítványát azzal toldja meg, hogy nemcsak a **249.875** forint, hanem a *teljes kár erejéig* kell megpörölni az első igazgatóságot, s ezt ügyfelei javára külön is megteszi.

Ezután szavazásra került a sor. A jelentést többséggel tudomásul vették, **Huszár Kálmán** indítványát **Rosenberg** pótlásával egyhangulag elfogadták. Elfogadták továbbá az igazgatóság indítványát **Langermann** és **Hammond** elmozdítására vonatkozólag és a lemondott gróf **Festetics Géza** helyébe az igazgatóságba **Huszár Kálmán** választották meg.

Közgazdasági táviratok.

Berlin, január 31. Májusi járadék 102.50, Ezüst járadék 102.40, Magyar aranyjáradék 103.60, Osztrák aranyjáradék 103.75, Magyar koronajáradék 99.80, Osztrák hitelrészvény 229.25, Osztrák-magyar államvasut 146.40, Déli vasut 85.10, Osztrák-bankjegy 170.15, Rövid lejáratú váltó Bécsre vagy Budapestre 170.10, Rövid lejáratú váltó Párisra 81.—, Rövid lejáratú váltó Londonra 20.42, Orosz bankjegy 216.75, Olasz járadék 94.30, Laura-kohó 181.70, Harpeni 177.75, Olasz központi vasut 134.90, Török sorsjegy 116.40.

Az utótőzsdén: Osztrák hitelrészvény 229.40, Osztrák-magyar államvasut 146.40, Déli vasut 85.—, Magyar aranyjáradék 103.50, Disconto-társaság 202.25.

Hamburg, január 31. (Esti tőzsde.) Osztrák hitelrészv. 308.70. Az irányzat szilárd.

Páris, január 31. Uj 8%-os francia járadék 101.85, 3%-os francia járadék 103.32, 3 1/2%-os francia járadék 107.65, Osztr.-magyar államv. 732. Osztrák aranyjáradék 104.50, Magyar aranyjáradék 102.62, Déli vasuti elsőbbség 390.75, Alpesi bánya 321.50, Török dohányrészvény 294.—, Török sorsjegy 112.50, Olasz járadék 94.05, Spanyol kölcsön 81.31, Meridional 676.—, Ottomán-bank 562.—, Debeers 767.—, Eastland 130.—, Chartered 78.—, Randfontein 50—50, Rio Tinto 685.50.

New-York, január 31. (C. T. B.)

	január 31.	január 29.
	cents	cents
Buza januárra	109	103 1/2
„ májusra	96 1/8	93 1/2
„ júliusra	89 1/4	90 3/4
Tengeri májusra	33 7/8	34 1/2

Chicago, január 31. (C. T. B.)

	január 31.	január 29.
	cents	cents
Buza májusra	94 7/8	96 7/8
Tengeri májusra	28 3/4	29 3/4

Ipar és kereskedelem.

Amerikai buza importja. Mint lapunknak Fiuméből telegrajálják, Amerikából ma érkezett oda az első buzaszállítmány és pedig 10.000 métermázsza kanzasi termék. A szállítmány Newyorkban adatott hajóra és a „Pontiac” nevű angol gőzös hozta egy budapesti gabona-kereskedő cég részére. Hogy ez a cég a buzát Budapestre fogja-e dirigálni, avagy osztrák kötelesséinek fedezésére felhasználni, nem bizonyos.

A petroleum árak csökkenése. Az utóbbi napokban a petroleum árak újra olcsóbbodtak métermázsánként egy fél forinttal. Amint látszik, a kartell nélküli állapot tehát mégsem árt a fogyasztó közönségnek, mert hogy a petroleum ára egy év óta közel 3 forinttal olcsóbbodott, csakis a szabad versenynek köszönhető.

Magyar borkereskedők országos egyesülete. Ez egyesület tegnap tartotta meg közgyűlését. Az évi jelentést, mely szerint az egyesületi tagok száma 133-ra emelkedett és az egyesület 512 forint 54 krajczár vagyon felett rendelkezik, tudomásul vették és Márkus Zsigmond indítványára a magyar hírlapírók nyugdíjintézetének 25 forintot megszavazták. Az ezután megejtett választások következő eredményvel jártak: elnök Hirsch A. Jakab, alelnökök: Marton Lipót és Rosenbaum Mór, titkár Meller Jerome, pénztáros Langer Soma, ellenőrök: Reiter Márk és Rosenbaum Samu, ügyész: dr. Meller Mór. Választmány: Blau Dániel, Bleyer Arthur, Bleyer Zsigmond, Eisler Gyula, Engel Miksa, Fehér A. Adolf, Fischer Viktor, Germanus Sándor, Grosz János, Lewitzky Albert, Litzmann Mór, Márkus Zsigmond, Meitín Lázár, Ney Samu, Oppenheim Miksa, Pollák Manó, Rauch János, Rosenfeld Márk, Sonnenschein Miksa, Sternlicht Albert, Strasser Izidor, Stromf József, Szentesi József, Szloboda Jakab és Tröster Fülöp.

Kőbányai sertéspiacz, január 31. Magyar elsőrendű: fiatal nehéz (páronként 320 kilogrammon felüli súlyban) 51—52 krajczár. Közép (páronként 251—320 kgrig terjedő súlyban) 51—52 kr. Könnyű (páronként 250 kgrig terjedő súlyban) 52—53 kr. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 kgr. felüli súlyban) 51—52 krajczár, Közép (páronként 240—260 kilogramm súlyban) 50—51 krajczár. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 49—50 krajczár. Sertéslétszám: 1898. január 29. napján volt készlet 18.393 drb, január 30-án felhajtott 271 drb, január 30-án elszállított 547 drb, január 31-én maradt készletben 18.117 darab. A bizott sertés üzletirányzata változatlan.

Budapesti konzum-sertésvásár, január 31. A ferenczvárosi petroleumraktárnál levő székes-fővárosi konzum-sertésvásárra 1898. január 29-én érkezett 190 drb. Készlet január 29-éről 205, darab felhajtás 995 drb. Elszállított budapesti fogyasztásra 261 drb.; elszállítatlan maradt 134 drb. Napi árak: 120—180 kilós 50—52 kr., 220—280 kilós 50—52 kr., 320—380 kilós 48 1/2—50 kr., öreg nehéz 48—49 kr., malacs 35—40 krajczár. A vásár hangulata lanya volt.

Budapesti birka vásár, január 31. A mai birka vásárra felhajtottak 607 darab hizalt ürüt és 105 darab feljavított juhot, összesen 800 darabot. Az egész állomány eladott. Napi árak: Hizalt ürü páronként 16—18 forint, 100 kilónként élő súly szerint 18—19 forint, feljavított juh párja 13—15 forint, 100 kilónként 18—18 1/2 forint.

Bécsi vágómarhavásár, január 31. A mai vásárra felhajtottak: 2515 darab magyar, 431 darab galiczi, 112 darab bukovinai, 697 darab németországi, összesen 3755 darab szarvasmarhát, e között 964 darab sovány marhát. A vásár élénk hangulatban folyt le és árak átlagban 1/2—1 forinttal emelkedtek métermázsánként. Jegyzetelt 100 kilónként élő súlyban: magyar hizókörl: minőségű 37—39 frt, kivételesen 40 frt, II. min. 31—36 frt, III. min. 27—30 frt; galiczi hizó ökr: I. min. 35—39 frt, kivételesen 40 frt, II. min. 32—36 frt, III. min. 27—31 frt; német hizókörl: I. min. 40—42 1/2 frt, II. min. 35—39 1/2 frt, III. min. 30—34 frt.; paraszt ökr 21—26 frt, bika és tehén 20—22 forint.

Pénzügy.

A magyar beruházási kölcsön. A N. W. Tagblatt jelentése szerint ma Bécsben az osztrák hitelintézetnél a Rothschild-csoport képviselői értekezletet tartottak, amelyen báró Rothschild Albert és a Magyar általános hitelbank képviselői is részt vettek. Az értekezleten a magyar beruházási kölcsön kibocsátásáról volt szó. Tekintettel arra, hogy a német piacokon a pénzügyi viszonyok hátrányosan javultak, valamint arra, hogy rö-

vid-ideon kilátás van rá, mikép a magyar állampapíroknak az osztrák járadék-adó alóli mentessége ki fog mondítani a két kormány erre vonatkozó és folyamatban levő tárgyalásainak eredményeként — elhatározták, hogy a kölcsön kibocsátására megtesznek minden előkészületet. A nyilvános aláírás valószínűleg már február második felében lesz megtartható. Azok a híresztelések tehát, amelyek a kibocsátás elhalasztásáról szóltak, alaptalanok.

A Pesti magyar kereskedelmi bank hitelrészecs egylete január 28-án tartotta félévi közgyűlését. A felolvasott jelentésből kitűnik, hogy a vezetőség, mint már számos év óta, ugy ezuttal is teljesen eltekintett utánfizetések bekövetelésétől. Ezen körülmény teszi érthetővé, hogy ugy a helyi piac, mint a vidék előkelőbb czégei ezen hitelt igen szívesen veszik igénybe. A lefolyt évben 14,973 darab váltó számítottatott le 3.223,425 forint 80 krajczár összegben. A megszavazott hitelek összege 2.174,000 forintot tesz ki, minek megfelelőleg a biztosítéki alap 108.700 forintra rug. A bizottmányba Adler Lajos, Bettelheim Miksa és Pinkas Zsigmond urak, kiknek mandátuma lejárt volt ismét, Engel Hugó (Engel Bernát és társa czégben), Rosenberg Mór (Beer és Rosenberg czégben) és Stern Emil (Stern Antal S. czégben) urak pedig ujonnan választottak.

Közlekedés.

A lipótmizei vasut. A lipótmizei vasut mai bejárása alkalmából Rupp Imre miniszteri tanácsos azon felhívást intézte a közúti vasutársasághoz, hogy a vonal gyors létesülése érdekében a vasutársaság vállalja el a terület kisajátítási költségét, bár szerződésileg arra kötelezve nincsen. Hasonló értelemben nyilatkozott dr. Heltai Ferenc bizottsági tag is. Jellinek Henrik vezérigazgató kijelentette, hogy habár a szerződés szerint a kisajátítás a fővárost terheli, tekintettel egyrészt a főváros dunajobbparti részeinek érdekére, másrészt azért a czél által vezéreltetve, hogy a főváros egész lakossága részére megnyitassék és hozzáférhetővé tessenek a budai hegyvidék legegészségesebb része és ezáltal a főváros közegészségi viszonyainak is szolgáljon, a maga részéről elvileg hajlandó a felhívást felkarolni a az igazgatóságnál megfelelő javaslatot tenni. A hozzájárulás mérve tekintetben ez alkalommal még nem tehet nyilatkozatot, de bizton számít arra, hogy az igazgatóság a kisajátításnak egy megfelelő részének elvállalása által a vasut gyors megvalósítását előmozdítja.

Szakirodalom.

Gazdacsimtar. A könyvpiacra kerülő czimtarak közül ezen vaskos mű, mely a magyar királyi földművelésügyi miniszterium kiadásában jelent meg, egyedül mondható megbízhatónak a maga nemében, kimerítő és részletes adatokkal szolgál és az érdeklődő alapos tájékozódást nyer mintegy 2 millió gazdaságról és pedig a legújabb és hiteles czinek alapján. A mű bolti ára 15 forint és megrendelhető Ifju Nagel Ottó könyvkereskedésében.

A magyar korona országainak mezőgazdasági statisztikája czimmez legközelebb egy öt kötetes munka jelenik meg, mely felüli Horvát-Szlavonország adatait is és így az egész magyar birodalom mezőgazdasági viszonyainak teljes és hiú képét fogja nyújtani. A műre Ifju Nagel Ottó könyvkereskedése előfizetési felhívást intéz. A teljes-mű ára előfizetés után 30 forint, bolti ára 40 forint lesz.

BUDAPESTI GABONATÖZSDE.

Budapest, január 31.

A mai gabonaforgalom irányzata nem volt kedvező és így végére értünk a januári hónapnak, anélkül, hogy ez, a hozzá fűzött remények csak részben is megvalósultak volna. Nem csodáljuk, hogy ilyen üzletmenet mellett, az érdekeltek elvesztik türelmüket és ugy készáru-, mint határidő ügyleteiket lebonyolítják. Nagyobb árhullámzásoknak — irányuljanak azok fel vagy lefelé — első előfeltétele az üzleti élénkség, nálunk pedig a pangás, a tespedés van most napirenden.

A malmok üzleti jelentéseikben kiemelik ugyan, hogy az utolsó héten volt már némi lisztkereslet Nagybritania számlájára, hozzátesszik azonban, hogy az angol kereskedők csak a kuriozítás kedvéért asszortálják raktárállományukat magyar liszttel is.

Elvégre az mindegy volna, akár muzeumba tegyék és a magyar örleményt, csak reflektáljanak rá: Ama reményüknek is adnak kifejezést a malmok, hogy a meginduló mezőgazdasági munkák alkalmából, amikor a munkásoknak táplálébb kenyérre lesz szükségük, alkalmasint nálunk is fel fog lendülni a

liszt kereslet. Ezt a prognoszt mi már vagy két héttel ezelőtt állítottuk fel, anélkül, hogy valami jóslási ihlettség szállt volna meg bennünket. Hiszen minden évben visszatérő jelenség, hogy februárban a vidék nagyobb megrendeléseket küld.

Van tehát még némi reménysugár, hogy a magyar lisztre is jobb napok virradnak és hogy e czikk még sem válik egyhamar norvaleurré. Vége is, ha Magyarország áruforgalmi statisztikájának adatait (vasárnapi számokban közöltük a kimutatást) megvizsgáljuk, azt látjuk, hogy a mult évi liszt kivitt egybevettve, az 1896-ik évi exporttal, még mindig sokkal kedvezőbb az arány, mint ennek a két évnek aratási koefficienséből következtetni lehetne.

Megbízható forrásból értesülünk azonkívül, hogy a salzburgi, stajer, karintiai stb. malmok ép az utolsó napokban ismét élénk érdeklődést tanúsítottak magyar buza iránt, amaz okból, mert saját állításuk szerint nagyon kellemetlen tapasztalatokra tettek szert az idegen buza révén. E malmok éveken keresztül rendes vevőink voltak, az idén aztán az olcsóbb amerikai buza teljesen kiszorította termésünket. Nos hát most egész leplezetlenül bevallják, hogy e kísérletezés által klientelájuk egy része elpártolt. Hiába az az aczélos tisztai buza mégis csak más anyagból van gyurva mint a Kansas, vagy a Walla-Walla. Ha már mennyiségileg nem sokat számítunk a nemzetközi piacon, a kvalitás tekintetében nem egyhamar akad versenytársunk.

A külföldi gabonavásárok lefolyása nem igen keltett érdeklődést nálunk. Amerika tegnap csekélységgel olcsóbb árakat jelzett. Az európai piacok lefolyása ismeretlen. Óriási szélvész dühöngött földrészünk nyugati országaiiban, mindenütt vonalzavarak támadtak, a tőzsde zártáig sehonnán sem érkezett jelentés.

Érdekes, hogy mostanában európaszerle barátságosabb hangulat nyilvánul a gabonahatáridő üzlet, a tőzsdei forgalom e mostohája mellett. Így az anhalti kereskedelmi kamara kérdőíveket küldött szert a német földbirtokosokhoz és a beérkezett válaszok tulnyomó része ez üzletág ujából való bevezetése mellett szolnak. Párisból pedig sürgönyzik, hogy a francia kamara albizottságot küldött ki ama kérdés tanulmányozására, hogy a termin-üzletet esetleg mily módon kellene megszoritani. E bizottság tegnap azt határozta, hogy a határidő-forgalom változailan fentartását fogja javasolni.

Buza.

Elkelt mintegy 10.000 mm buza 2 1/2 krajczárral olcsóbb áron nagyobbára raktár tételekből, valamint szerb és román áruból.

Előfordult eladások buzában.

Mennyiség malmokban	származás	határidő- kint suly kgban	mennyiség megjegyzés	átadási hely	ár, 100 kg- kigant	idő, nap
800	uj	77	—	Budapest	12.90	3h.
800	„	77	—	„	12.90	„
400	„	76	—	„	12.72 1/2	„
100	„	75	—	„	12.45	„
400	pestvidéki	76 1/2	—	„	12.05	„
400	„	76 1/2	—	„	12.62 1/2	„
100	„	75 1/2	—	„	12.40	„
100	„	75	—	„	12.75	„
300	fehértalgere- brajai	78	—	„	12.97 1/2	„
700	raktár	78 1/2	—	„	11.60	„
650	„	75	—	„	13.25	„
900	„	75	—	„	13.25	„
2400	román	74	transito	„	9.97 1/2	„
1000	szerb	74 1/2	—	„	10.—	„
1000	„	72 1/2	—	„	9.45	„

Hivatalos jegyzések buzában.

P A J	Mennyiség suly hektol.	100 kg kézp. ár	Mennyiség suly hektol.	100 kilogr. kézp. ár
Határidő	74	12.90	75	12.50
„	76	12.60	77	12.75
„	78	12.90	79	13.05
„	80	13.15	—	—
Pestvidék	74	12.25	75	12.45
„	76	12.55	77	12.70
„	78	12.85	79	13.05
„	80	13.15	—	—
Fehértalgere- brajai	74	12.85	75	12.55
„	76	12.65	77	12.90
„	78	12.95	79	13.05
„	80	13.15	—	—

Raktárállomány buzában és lisztben: A fővárosi közraktárakban 137.900 métermázsza buza és 85.800 métermázsza liszt; A nyugotiban 69.310 métermázsza buza és 3470 métermázsza liszt. Silos 49.100 métermázsza buza.

Határidőüzlet buzában: Ugy tavaszi mint őszi buzában gyér forgalom volt lanyhuló árak mellett.

áru 10.9 sh., márcz.-ápr.-ra 10.9 3/4 sh., május-ug.-ra 11.1 1/2 shilling. Répaczukor szilárdon indult s nyugodtan zárult. Német (88%) jan.-ra 9.0 1/4 sh., február-ra 9.1 1/4 sh., ápr.-ra 9.3 sh., máj.-ra 9.4 sh., jun.-ra 9.5 shilling. Határidőzset: január-ra 9.1 1/4 sh., február-ra 9.1 1/2 sh., márcziusra 9.2 1/2 sh., áprilisra 9.3 1/4 shilling, májusra 9.4 1/2 shilling, júniusra 9.5 shilling.

Olajok.

Páris, jan. 31. Repceolaj folyó hora 52.75 frk (= 21.93 frt); január-ra 52.50 frk (= 21.71 frt); négy első hora 53.— frk (= 21.95 frt); négy hora májustól 53.50 frk (= 25.19 frt). Árak 100 kilonkint értendők. Átszámítási árfolyam 100 frk = 47.55 frt.

Hamburg, jan. 31. Repceolaj helyben 54.— márka (= 31.75 frt). Átszámítási árfolyam 100 márka = 58.80 frt.

Köln, jan. 31. Repceolaj májusra (hordóval). 56.50 márka (= 33.23 frt). Átszámítási árfolyam 100 márka = 58.80 frt.

London, jan. 31. Repceolaj 23.3—23.6 sh. Lenolaj 16.— shilling Gyapotmagolaj 14.—14.6 sh. Terpentin 24.3—24.4 1/2 sh.

Petroleum.

Hamburg, jan. 31. Petroleum helyben 4.80 márka = 2.82 frt.

Antwerpen, jan. 31. Petroleum fin. helyben 14.25 frank = 6.77 frt.

Bréma, jan. 31. Petroleum fin. helyben 4.95 márka = 2.91 frt.

Newyork, jan. 31. Petroleum fin. 70 Abel Fest. Newyorkban 5.40 cents, fin. petroleum Philadelphianban 5.35 cents; United Rife Line Certificates deczemberre 65.—; Nyers petroleum deczemberre 5.95.

London, jan. 31. Petroleum, amerikai 4 3/8—4 1/2 sh., orosz 4 1/4 sh.

Kávó, tea, rizs.

London, jan. 31. Santos határidő jó kereslet, váltakozó árakkal. Jegyzetett: január-ra 29.9 shilling, márcziusra 29.9 sh., májusra 30.3 sh., júliusra 30.6 sh., szeptemberre 30.9 sh., decz-re 31.3 shilling. Tea: általán ártartó. Rizs: jobban keresve, ártartó.

Fémek.

London, jan. 31. Néz, G. M. Brände 48 1/2—49 1/2 font sterling készáru és 49 1/4—49 1/2 font sterling 3 hora; best sel. 52 3/4—53 1/4 font sterling. Ón: finom külföldi 63 3/10—63 11/10 font sterling készáru és 63 7/8—64 3/8 font sterling 3 hora. Ólom: angol 12 1/2 font sterling; külföldi 12 3/8—18 font sterling. Horgany: külföldi 17 1/8—18 font sterling. Higany: 7.— font sterling első és 6.19 font sterling másodkézből. Vas: A glasgovi nyersvaspiac ártartóan indult és egyenlőtlenül zárult jó üzlet mellett. Záratlárak: 45.9 1/2 sh. készáru és 46.— sh egy hora; Cleveland 40.9 shilling készáru és 40.11 1/2 sh. egy hora; Hematit 48.09 sh. készáru és 49.— sh. egy hora; Middlesbrough 49.10 shilling készáru és 50.— sh. egy hora. A nyersvaskészlet Glasgoban 335.770 és Middlesbroughban 48,608 tonna.

KÜLFÖLDI GABONATÖZSDEK.

Bécs, január 31. A külföldi lanyhább jelentések, kapcsolatban az enyhe időjárással, kedvezőtlenül befolyásolták az üzletet, de csak buza és rozs olcsóbbodtak, míg tengeri és zab szilárd maradt. Kötetett: Buza tavaszra 11.60—11.57, rozs tavaszra 8.70—8.69, zab tavaszra 6.63, tengeri májusra 5.49 forinton.

Hivatalosan jegyzetett:

Buza tavaszra 11.57—11.58, rozs tavaszra 8.69—8.70, tengeri máj.-jun. 5.48—5.49, zab tavaszra 6.63—6.64.

Boroszló, január 31. Buza helyben 18.80 márka (= 11.05 frt) sárga. Buza helyben 18.70 márka (= 10.99 frt). Rozs helyben 14.90 márka (= 8.78 frt). Zab helyben 14.— márka (= 8.23 frt). Tengeri helyben 11.75 márka (= 6.91 frt). Minden 100 kilonkint. Átszámítási árfolyam 100 márka = 58.80 frt.

Hamburg, január 31. Buza holsterné 178—188 márka (= 10.47—11.05 frt). Rozs meklenburgi 140—150 márka (= 8.23—8.82). Rozs orosz 108—109 márka (= 6.35—6.41 frt). Minden 100 kilonkint. Átszámítási árfolyam 100 márka = 58.80 frt.

München, jan. 31. Buza 22.— márka (= 12.94 frt). Rozs 15.90 márka (= 9.35 frt). Árpa 15.80 márka (= 9.29 frt). Zab 12.30 márka (= 7.24 frt). Minden 100 kilonkint. Hozatal 5.065 q. Készlet 4.363 q. Átszámítási árfolyam 100 m. = 58.80 frt.

Lindau, jan. 31. Tartozkodó Orosz buza 21.10—22.70 márka (= 12.41—13.34 frt), román buza 20.30—22.30 márka (= 11.94—13.12 frt).

Páris, január 31. (Megnyitás.) Buza folyó hora 28.80 frank (= 13.72 frt). Buza február hora 28.75 frank (= 13.70 frt). Buza márcz.-ápr. 28.60

frank (= 13.63 frt). Buza 4 hora májustól 28.50 frank (= 13.58 frt). Rozs folyó hora 17.75 frank (= 8.44 frt). Rozs február hora 17.75 frank (= 8.44 frt). Rozs márcz.-ápr. 17.75 frank (= 8.44 frt). Rozs 4 hora májustól 18.— frank (= 8.56 frt) Minden 100 kilonkint. Átszámítási árfolyam 100 frank = 47.55 forint.

Páris, január 31. (Zárlat.) Buza folyó hora 28.90 frank (= 13.77 frt). Buza február 28.80 frank (= 13.72 frt). Buza márcz.-ápr. 28.75 frank (= 13.70 frt). Buza 4 hora májustól 28.75 frank (= 13.70 frt).

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTÖZSDE.

Bécs, január 31. A mai tőzsdén az irányzat lanyhán indult, mivel a berlini tőzsde a venezuelai államkölcsönök szelvényeinek újabb be nem váltása miatt kedvezőlen hangulathat volt. Ez okból realizációk történtek, amelyek az árfolyamokra nyomást gyakoroltak. A korlátban azonban jobb hangulat uralkodott és Tramway, villamossági részvények emelkedtek. Utóbb általában élénkült az üzlet és főleg hitelrészvények emelkedtek.

Az előtőzsdén: Osztrák hitelrészvény 362.75—361.62, Anglo-bank 164.—163.05, Unionbank 303.75, Kereskedelmi bank 1455—1460, Magyar hitelrészvény 386.75—384.75, Osztrák-magyar államvasut 344.37—343.50, Déli vasut 80.—80.50, Tramway 496—492, Uj Tramway 122—123, Trifaili 178—180, Alpesi bánya 147.50—146.40, Dohány részvény 136.50—136.75, Osztrák villamossági 320.50—321.50, Magyar aranyjárdék 121.40, Török sorsjegy 60.20—59.90, Német márka 58.80 frton kötetett.

Délelőtt 11 óra — perczkor zárulnak: Osztrák hitelrészvény 361.75, Magyar hitelrészvény 384.50, Anglo-bank 163.50, Union-bank 303.50, Länderbank 219.50, Osztrák-magyar államvasut 343.75, Déli vasut 80.50, Alpesi bánya 146.60, Rima-murányi 248, Májusi járadék 102.50, Török sorsjegy 59.90.

A déli tőzsdén: Osztrák hitelrészvény 362.12, Magyar hitelrészvény 384.50, Länderbank 220.—, Unionbank 303.50, Anglo-bank 163.75, Bankverein 263.—, Osztr.-magy. államv. 344.—, Déli vasut 80.50, Elbevolgyi-vasut 266.50, Északny. vasut 252.—, Alpesi bánya 146.60, Rima-murányi 248.—, Prágai vasipar 713.—, Májusi járadék 102.50, Magyar koronajárdék 99.35, Török sorsjegy 60.—, Német márka 58.78 Tramway 493 forinton kötetett.

Délután 2 óra 30 perczkor jegyzetnek: Magyar aranyjárdék 121.35, Magyar koronajárdék 99.30, Tiszai kölcsönsorsjegy 140.25, Magyar földterhermentesítési kötvény 97.25, Magyar hitelrészvény 384.—, Magyar nyereségekölcsön sorsjegy 155.—, Kassa-oderbergi vasut 191.50, Magyar kereskedelmi bank 1450.—, Magyar vasuti kölcsön ezüstben 101.—, Magyar keleti vasuti állami kötvények 122.50, Magyar leszámítoló és pénzváltóbank 253.50, Rima-murányi vasrészvénytársaság 248.50, 4.2% papírjárdék 102.50, 4.2% ezüstjárdék 102.45, Osztrák aranyjárdék 122.15, Osztrák koronajárdék 102.75, 1860. sorsjegyek 144.25, 1861. sorsjegyek 189.25, Osztrák hitelsorsjegyek 199.—, Osztrák hitelrészvény 364.50, Angol-osztrákbank 163.75, Unionbank 303.50, Bécsi Bankverein 262.75, Osztrák Länderbank 219.25, Osztrák-magyar bank 930.—, Osztrák-magyar államvasut 344.—, Déli vasut 80.50, Elbevolgyi vasut 266.25, Dunagőzhajózási részvény 453.—, Alpesi bányarészvény 148.50, Dohányrészvény 136.50, 20 frankos 9.53, Császári királyi vert arany 5.68, Londoni váltóár 120.05, Német bankváltó 58.75.

Bécs, január 31. (Utőtőzsde.) A déli tőzsde zárása után jegyzetnek: Osztrák hitelrészvény 364.50, Magyar hitelrészvény 385.50, Anglo-bank 264.—, Bankver. 263.—, Union-bank 303.25, Länderb. 219.50, Osztrák-magyar államvasut 344.12, Déli vasut 80.50, Elbevolgyi vasut 266.50, Északnyugoti vasut 251.50, Török dohányrészvény 136.50, Rima-murányi vasut 248.25, Alpesi bánya 148.60, Májusi járadék 102.50, Magyar koronajárdék 99.35, Török sorsjegy 60.25, Német márka azonnali szállítás 58.87, Német márka ultimora 58.80.

Berlin, január 31. (Zárlat.) 4.2% papírjárdék 102.50, 4.2% ezüstjárdék 102.40, 4% osztr. aranyjárdék 103.70, 4% magyar aranyjárdék 103.50, osztrák hitelrészvény 228.50, magyar koronajárdék 100.—, déli vasut 35.10, osztrák-magyar államvasut 147.40, Károly Lajos-vasut 107.20, orosz bankjegy 216.55, bécsi váltóár 170.16, 4% orosz kölcsön 100.10, magyar beruházási kölcsön 103.20, olasz járadék 94.20, Kassa-oderbergi vasut 96.75, Az irányzat szilárd.

Berlin, január 31. (Utőtőzsde.) Osztrák hitelrészvény 229.40, déli vasut 35.—, osztrák-magyar államvasut 146.40, Az irányzat szilárd.

Frankfurt, január 31. (Zárlat.) 4.2% papírjárdék 86.80, 4.2% ezüstjárdék 86.95, 4% osztr. aranyjár. 103.60, 4% magy. aranyjár. 103.35, magy. koronajár. 99.95, osztr. hitelrészvény 307.—, osztrák-

magy. bank 799.—, osztr.-magy. államvasut 296.75, déli vasut 71.12, Elbevolgyi vasut 229.—, bécsi váltóár 169.97, londoni váltóár 20.45, párisi váltóár 51.16, bécsi bankverein 224.50, villamos részvény 144.80, alpesi bányarészvény 124.—, 3% magyar aranykölcsön 91.10. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, január 31. (Utőtőzsde.) Osztr. hitelrészvény 308.62, osztrák-magyar államvasut 296.75, Déli vasut 71.25.

Hamburg, január 31. (Zárlat.) 4.2% ezüstjárdék 87.10, osztrák hitelrészvények 308.75, osztrák-magyar államvasut 741.—, déli vasut 168.—, olasz járadék 94.25, 4% osztr. aranyj. 103.20, 4%-os magyar aranyj. 103.70. Az irányzat szilárd.

Páris, január 31. (Zárlat.) 3% francia jár. 103.32, 3 1/2% francia jár. 107.65, olasz járadék 93.97, Osztrák-magyar államvasut 732.—, Francia törl. járadék 101.85, 4% osztrák aranyjárdék 104.50, 4% magy. aranyjárdék 102.62, ottoman-bank 562.—, dohányrészvény 294.—, párisi bankrészvény 932.—, osztrák Länderbank 481, alpesi bányarészvény 321.50. Az irányzat javult.

London, január 31. (Zárlat.) Angol consolok 112.11/16, déli vasut 7.60, spanyol járadék 61.25, olasz járadék 92.75, 4% magy. aranyjárdék 101.25, 4% rupia 64.50, Canada pacificvasut 90.7/8, leszámítolási kamatláb 2 7/8, ezüst 26.5/16. Az irányzat nyugodt.

New-York, január 31. ezüst 50.75.

IDŐJÁRAS.

A m. kir. meteorológiai központi intézet távirat jelentése 1898. január 31-én reggel 7 órakor.

Table with columns: Állomások, Legnyomás mm. 700 +, Nővelemények, Jel. Celsiusus árszint, Csapadék, Állomások, Legnyomás mm. 700 +, A hőmérséklet Celsiusus árszint, Csapadék. Lists various weather stations and their readings.

A depresszióik sűrűn jelentkezők ezekben és utóbbak Oroszország belsejébe veszik. Melyeségük igen jelentékeny és ma is kettő szélességre 730 mm.-nyi mélységgel, az egyik a skandináv félszigeten, a másik Oroszországban. A magas nyomás a spanyol félsziget irányában húzódik vissza. (780 mm.) A nagy nyomás különbségek erős nyugati légáramlást okoznak és az óceáni levegő beáramlása az időjárásnak egész Közép-Európában enyhe jellegűt ad. Ezzel főleg Németországban és Oroszországban van.

Házunkban az idő rendkívül enyhe lett és országunkra beült az olvadás. Nyugaton és az Alföldön a hőmérő nappal 100 fős emelkedik. Eggyüttal az ég beborult és ma reggel több tájon esni kezdett. A szél helyenkint vihar erejű fölkavart. Széles, viharos és enyhe idő várható, időnkint esővel.

VIZALLÁS.

— Január 31-én. —

Table with columns: Fajta, Vízmerés, Vizállás reggel, Áradás v. apadás, Fajta, Vízmerés, Vizállás reggel, Áradás v. apadás. Lists water levels and changes for various locations.

Felölös szerkesztő: Liposy Ádám.

AZ ORSZÁGOS HIRLAP APRÓ HIRDETÉSEI

Központi kiadóhivatal:

Minden szö 2 krajczár, vastagabb betűkből szedve 4 krajczár.

Fiók-kiadóhivatal:

VIII. ker., József-körút 65. szám.

Másra szentendők közepében, levélbélyegekben vagy postautalványon.

V. ker., Marokkói-utca 4. szám.

Ha a hirdető címzett is közli a hirdetésben, vagy a választ post-restantó kéri, akkor minden közlés után 30 krajczár kiadóhivatali díj is fizetendő. — Cél szerinti apróhirdetést postautalványon beküldeni, s a szöveget az utalvány szelvényére írni; esetleg később levélben is lehet a szöveget s a levéljegyeket beküldeni. Mindenki könnyen kiszámíthatja az apróhirdetés árát.

LEVELEZÉS.

Azokat az ajánlatokat és leveleket, melyeket az apróhirdetés megjelenésétől számított négy hét alatt címzettje el nem viszi, a kiadóhivatal megsemmisíti. 2178-1

Többeknek. Csakis olyan levelekre válaszolunk, melyekhez a válaszlás hely megjelölése van. A kiadóhivatal. 1294-2

Csinos, intelligens asszony, előkelő állami hivatalnok özvegye, elsőkelő idősébb ur ismeretséget óhajta. Levelet kéri. Pálma-jellege alatt a kiadóhivatalba. 2274-1

Gentry. Levele van a kiadóhivatalban. 2071-1

Dr. Levele van a kiadóhivatalban. 2474-1

S. J. Első találkozásunk boldogító hatása alatt edve kérem kis anyu! tudatni velem a meghesztelt jellege alatt legközelebbi találkozásunk hol és mikor lehet. U. A. 2025-1

Urak! Sürgősen keresek 50 frt kölcsönt rövid időre. Cím: Vad-rozsa. 2007-1

Mindenhez értő! Január 26-án főpostára küldött poste restante levelemre levélben választ kérek. Hirlapi levelezéseknek barátja nem vagyok. Furi. 2025-1

Eveline. Hogy érzi magát, jobban van már? Én a körülményekhez képest jól érzem magam. Üdvözl. „Schlö” 2430-1

Szellemes fiatal ember, egy hasonló hölgygyel óhajta levelezni. Levelek „Szellemes és fiatal” alatt a kiadóba kerülnék. 2424-1

Szöke Sárítának levele van a kiadóhivatalban. 2452-1

Gondülőzőnek több levele van a kiadóhivatalban. 2442-1

Ottillie. Én mint ígertem, szerdán este ovellen ott leszek és meg-egyes- azon szerencsés helyzetben leszek, hogy Ön közelebbi láthatassam. 2454-1

Dudus. Jó, hát megismerem még egyszer magának himpi, de előre is mondhatom, hogy ha felült, ez lesz az utolsó alkalma erre. Tehát kedden délután 2 órakor. Jaj magának, ha ott nem lesz. Sándor. 2472-1

Nemes lelkű urak! Nyujtsanak 50 frtyi segítyt, szegény fiatal művelt leány. Válassz kérést „Szerencsétlen” jellege alatt a kiadóhivatalba. 597-1

Kedves barátom. Nem tudom szemébe fog-e tűnni szemem, mintán a szokott cím elmaradt, de okom van ezt tenni, majd megírom. Megkapta levelem? Ha igen mért nem ír már? Vasárnap jöjjön a templomba várni fogom, a maga Mariettája. 2470-1

HÁZASSÁG.

Magánhivatalnok, 25 éves (sz.) jelenleg fővárosi privátbiztosként könyvelő, szöke, csinos, agilis óhaj. Hozomány nem ovketlen szükség, azonban egy intelligens és aktív folyásos családból legyen, hogy általa egy megbízható, bizalomnyerhessen el, melynek alapján jövője biztosítható volna. Csak komoly választ kérek a lap kiadója, esetleg cím és fényképpel együtt. Gentry jellege alatt. 2262-2

Fiatal, 25 éves fodrász-segéd vagyok, feleségül venném jobb módú, iparos leányt, kinek anyai hozomány van, hogy tisztelet nyithatnék vele. Levelet kérek a kiadóhivatalba. „Völögy-jelöl” jellege alatt és kérem azt az apróhirdetéseik közötti tudatni. 2250-2

Fővárosi kereskedő, fiatal csinos, kényes ígér szép és jóveldelegzett tagja, nőstini óhaj 40-50,000 frt hozomány. Nevezett egyen egy előkelő család tagja. Válassz német nyelven kérést „Genie” jellege alatt a kiadóhivatalba. 1882-2

Nősülési szándékú szeretnék megismerkedni csinos leány vagy fiatal független asszonygyal kinek 8-10 ezer forint készpénz hozomány van. Én egy nagyobb vidéki vállalat hivatalnok vagyok 1000 frt fizetéssel és melletk jövedelmem 2-3 száz forint évente. Levelet a kiadóhivatalba küldve „Zoltán” jellege alatt. Kérem a levél érkezését a kihirdetéseik között jelteni. 2412-2

Egy nagy, nyolcz hűkös irasztal, szép masszív, régi darab, azonnal eladó jutányos árrát. Cím a kiadóhivatalban. 2426-2

Csinos, fiatal, 25 éves vidéki vendégfogadó, ezután óhajta ismeret- segítködni, nőstini, szöke, csinos, agilis óhaj. Hozomány nem ovketlen szükség, azonban egy intelligens és aktív folyásos családból legyen, hogy általa egy megbízható, bizalomnyerhessen el, melynek alapján jövője biztosítható volna. Csak komoly választ kérek a lap kiadója, esetleg cím és fényképpel együtt. Gentry jellege alatt. 2262-2

ALLÁST KERES.

Intelligens fiatal nő, ki a kereskedelmi iskolát kétéves sikeresen járta, okleveles gyors-írás tanárnő, ügyvéd irodájában nagy anyu tiszteletben állást keres. Ajánlatot „Török és szorgalmas” jellege alatt a kiadóhivatalba intézendők. 1782-3

Művirág-kereskedésbe mint tanulóleány ajánlok csinos, fiatal leány. Cím a kiadóhivatalban. 2262-3

Papi házhöz ajánlok házvezetőnek, intelligens csinos 40 éves asszony, ki a vidéki háztartást tökéletesen erti, és reprezentatív megjelenése van. Cím a kiadóhivatalban. 2250-3

Egy gépgyári hivatalnok, kinek idő szerint fővárosunk egyik legtekintélyesebb vállalatánál, mint levelező-működik, megfelelő minőségben esti órákra esetleg mint magán-titkár ajánlok. Szíves megkeresések a kiadóhivatalhoz „E. K.” alatt kerülnék. 2230-3

Correpetitor. VIII. osztály tanuló, ajánlok szorgalmas, futótelek mellett. Szíves megkeresések a kiadóba kerülnék „Correpetitor” jellege alatt. 2238-3

Ügyes utazó a papír szakmából, szakmáját kitünően érti, nagy vevőközönséggel álléve óta összeköttetésben, állást keres. Ajánlatokat a kiadóba kéri „Papír-szakma” jellege alatt. 1378-3

Német idősebb nevelőnő a francia s angol nyelvben tükletes, jól zongorázik, vidéki keresztény családnál keres állást. Címre megírdható a kiadóhivatalban. 2270-3

Felolvasónőnek ajánlok intelligens nő. Cím a kiadóhivatalban. 2202-3

Vig kedélyű intelligens leány, mint felolvasó vagy társalgós keres alkalmazást. Cím a kiadóhivatalban. 2272-3

Bármily irasbeli munkát elfogad szepirasu fiatal ember. Szíves megkeresést kéri a kiadóhivatalba. „Szorgalmas” jellege alatt. 2244-3

Zársalkodónak házi, vagy magán-titkárnak ajánlok kedves, szép, vagy beteges urhoz doléltit vagy daktársnak órákra intelligens fiatal ember. Magyar, német és angolul. Kímélt sakkista. Ajánlatok az „Országos Hirlap” kiadóhivatalba. Szal- James barát” alatt kerülnék. 2178-3

Angol nyelvben és zenében oktatást adok. Cím a kiadóhivatalban. 2104-3

Házfelügyelői, vagy házgonnokai állást keres lakásért, egy tel- jesen megbízható bírósági hivatalnok. Cím a kiadóhivatalban. 2100-3

Vicékről két végzet. ovónő ajánlok 3-5 éves gyermeknek mellé egy városba mint bonne. Jó bizonyítványokkal rendel- keznek. Cím a kiadóhivatalban. 2029-3

Magyar nemes családból származó intelligens, szorgalmas, szép írásu fiatal ember, keres segédjegyzői állást. Szíves le- vélbeli megkereséseket kéri a kiadóhivatalba. „Jegyző” jellege alatt. 2010-3

Mint felíró vendéglőben, vagy más örletben keres alkalm- zást özvegy vendéglősné, igényei szerények. Cím a kiadóhivatalban. 1552-3

A könyvelés minden ágában jártas bírósági hivatalnok az első órákra könyvelői ajánlok kereskedőknek, vagy nagy iparosoknak. Ajánlatokat „Megbízható könyvelő” jel alatt a kiadó- hivatalba kéri. 2138-3

Szépírásu fiatal ember keres bármilyen irodai alkalmazást, szerény igényekkel. Cím a kiadóhivatalban. 2130-3

Jó író gyakoronki állást keres kereskedelmi végzet és már író- dában gyakoronként alkalmazott fiatal ember. Cím a ki- adóhivatalban. 2098-3

Ügyes, gyors és gépírónő irodai alkalmazást keres. Cím a kiadó- hivatalban. 2190-3

Mint bonne keres alkalmazást intelligens leány, ki a háztartás- ban is segédköznék. Cím a kiadóhivatalban. 2260-3

Jó családból származó és sok oldalu ismereteket bíró, szép írásu fiatal ember, ki minden, de különösen ügy- védi irodai dolgokban jártas, bármilyen alkalmazást keres. Cím a kiadóhivatalban. 1736-3

Állást keres mint magyar bonne, 18 éves, intelligens leány, ki végzet ovónő. Cím a kiadóhivatalban. 2154-3

Gyakorlott okleveles gyermekkertész órák adására vállalkozik. Éljön! osztályokra is előkészíti. Cím a kiadóhivatalban. 2428-3

Házvezetőnői állást keres ebben jártas intelligens asszony. Szí- ves megkeresést kéri „Gardaszony 40.” alatt a ki- adóhivatalba. 2428-3

Északnémet bonne, ki jó bizonyítványokkal rendelkezik és jól ér óta helyben van alkalmazva, melletből belépésre hasonló minőségben alkalmazást keres. Cím a kiadóhivatalban. 2298-3

ALLÁST KAPHAT.

Nevelőnő keresek leányaim mellé. Cím a kiadóhivatalban. 2222-4

Nevelőnő keresek, azonnali belépésre. Cím a kiadóhivatalban. 1738-4

Magyar nevelőnő keresek azonnali belépésre. Ajánlatokat kérek „Képzett nevelőnő” jellege alatt a ki- adóhivatalba. 2234-4

Nevelőnő keresek vidékre két leányom mellé, ki őket a magyar, német és francia nyelvben, zenében, kézművészetben oktatni. Cím a kiadóhivatalban. 2118-4

OKTATÁS.

Negyedéves képezdés fiatal intelligens leány, szerény ajánlatot órákat ad, ugy képezdésnek, mint kisebb gyek- meknek, kik az elemi tantárgyakban gyengék. Cím a kiadóhivatalban. 1670-5

Zongora-órákat óhajta adni egy e téren már évek óta működő zongora-művésznő. Cím a kiadóhivatalban. 1690-5

Nevelőnői állást keres jó családból származó nő, ki már éven minőségben órák óta sikeresen működik, mit jó bi- zonyítványával igazolja. Címre megírdható a kiadóhivatalban. 2272-5

Kath. theologus szívesen oktat latinból, ajánlok kérésre nyelvi oktatást, latin tanteremtés. Leány- gimnázistákhoz is. 2292-5

BIRTOK ELADÁS.

Szép nagy birtok, teljes felszereléssel és mindenmel, 27000 frt kár- fekvésu vidéken eladó. Cím a kiadóhivatalban. 2106-6

TELEK ÉS HÁZ ELADÁS.

Háztelek Kossuthfalván, kispesti határában, 150 és 200 négyzet- öleknél parcellálva, ára 2 frt 30 krajczár, 4 frt, havi 10 frt, vagy heti 2 frt részletfizetésre kaphatók. Bővebbi részletek Szeged- udonnál, vendégfogó, VIII. Nap-utca-12. 2440-7

Ház. Nagy házhoz bérevelésre kerestetik. Ajánlatokat az ár meg- jelölésével „Terézváros” címen a kiadóhivatalba továbbít. 1922-7

József- vagy Ferencz- városban keresek kisebb háza- lakást megvételre. Környék- nélküli. Kérek a tulajdonostól közvetlen ajánlatot a kiadóhivatal- ba „Józsefvárosi” jellege alatt. 2090-7

ELADÁS.

Eladó egy almásrűrke hátsó ló, igen jól betanítva, női nyereghez szokva. Cím a kiadóhivatalban. 2228-8

Négymillió szőlőessző és olcsón kaplato az Országos szőlő- telepítési szövetség által Budapestén. 227-9

Egy hentes-üzlet és mestárszék azonnal eladó. Cím a kiadó- hivatalban. 603-8

Szatóc-üzlet italérőssel, román körzében, jól vásárló van. Az üzlet a jövő évben átvethető. Cím a kiadó- hivatalban. 593-8

Eladó egy jó állapotban levő czimbalom minden áron. Cím a ki- adóhivatalban. 2428-8

VÉTEL.

Varrógép megvételre kerestetik. Singer-féle előnyben. Ajánlatot „Varrógép” jellege alatt a kiadóhivatalba kerülnék. 2018-9

Kávéházat keresek megvételre, lehetőleg az Erzsébet-városházánál. Ajánlatokat kérek „Erzsébetvárosi kávéház” jellege alatt a kiadóhivatalba. 2424-9

Zongora 7 oct., használt, de még jó karban levő, megvételre kerestetik. Ajánlatot „Jó zongora” jellege alatt a kiadó- hivatalba kerülnék. 1990-9

Keresek megvételre kisebb házat a főváros körzében, mely alkalmas volna nyaralónak. Lehetőleg kerttel, udvarral. Ajánlatokat kérek a kiadóba „Kis ház” jellege alatt. 2220-9

Bycicli használt, de jó karban levő, megvételre kerestetik. Aján- latot „Bycicli” jellege alatt a kiadóhivatalba kerülnék. 2018-9

Nagy könyvszekrényt keresek megvételre. Ajánlatot a ki- adóba kerülnék „Olcsó könyvszekrény” jellege alatt. 2254-9

Butort óhajtok venni részletfizetésre. Ajánlatokat kérek a kiadó- hivatalba „Butor” jellege alatt. 2222-9

Eladó több fényes esztélyi ruha. Igen olcsón. Cím a kiadóhivatal- ban. 2448-9

Keresek megvételre használt, de jó állapotban levő Mignon-féle zongorát. Eladó keretek valak az ár és pontos címre. „Mignon” jellege alatt a kiadóhivatal után tudatni. 2422-9

Szöllőt keresek megvételre a Balaton vidékén, lehetőleg építelőtel. Ajánlatokat a kiadóhivatal körzét „Szöllő” cím alatt. 2456-9

Keresek egy szalon- és egy frakk-öltönyt megvételre. Akinek ilyen van eladó, kérem írjon a lap kiadóhivatalába „Frakk” cím alatt. 2462-9

Házát óhajtok venni a Krisztina- városban, földszintes kis ház, egy család részére. Ajánlatokat kérek árral „Földszintes ház” jellege alatt a kiadóhivatalba. 2446-9

Butort óhajtok venni részletfizetésre, kéz alatt. Ajánlatokat kérek a kiadóhivatalba. „Használt” jellege alatt. 2192-9

Nagy íróasztalt, keresek megvételre. Levelek a kiadóba cím- zendők „Íróasztal” jellege alatt. 2384-9

KIADÓ SZOBÁK.

Kiadó egy szépen burorított szoba, esetleg teljes ellátással, özvegy ur nővel. Cím a kiadóhivatalban. 2122-10

20 frtért-útczai szoba a köruton, elegáns burorított, külön bejárat, a Zion épületben; Erzsé- bet-körút. 2034-10

Elegánsan burorított, csinos tisztá külön bejáratu szoba kiadó. Cím a kiadóhivatalban. 2086-10

Teljes ellátást kaphat ur családnál intelligens nő kinek biztos állása van. Cím a kiadóhivatalban. 2196-10

Elárusító a köruton lakást, és jó ellátást kaphat tisztességes családnál. Hölgyek, kik nem lakhatnak szüleiknél, írjanak a lap kiadóhivatalába „Lakás és ellátás” jellege alatt. 2050-10

Elegánsan burorított, tisztá, két ablakos szoba, külön bejáratú és fürdőszoba használatú, előszobával, azonnal kiadó. 2094-10

Intelligens fiatal nő, kinek szépen berendezett lakása van, keres hasonló lakótársnőt (külön szobát ad). Megkeresést kéri a lap kiadóhivatalába. „Comme il faut 20” jellege alatt. 2408-10

Kiadó a József-körút közvetlen közelében magányos urinónél egy elegánsan burorított szoba, intelligens nő részére. Cím a kiadóhivatalban. 2444-10

LAKÁS KERESTETIK.

A főváros közelében keresek egy csinos nyaralót bérbe május elsejére. Ajánlatot kérek „Nyaraló” jellege alatt a kiadó- hivatalban. 2348-11

Lakást keresek a kereskedelmi minisztérium közelében, 3 szobára és a hozzá tartozó mellék helyisé- gekre van szükségem. A lakás csakis első emeletre lehet. Leveletet „I. emelet” jellege alatt kérek a lap kiadóhivatalába. 1734-11

Lakást keresek az Üllői-út közelében, mely álljon 4 szobából és a hozzá tartozó mellékhelyiségekből. Ajánlatokat kérek a szoba” cím alatt. 2408-11

SZOBA KERESTETIK.

Szobát keresek a József-városban, lehetőleg külön bejáratú- lalok kérek „Állandó” jellege alatt a kiadóhivatalba. 2156-12

Elegánsan burorított, tisztá utcai szobát keresek február elsejé- re, lehetőleg kis előszobával és háló-fülkével. Aján- latokat „Csendes ház” cím alatt küldve a kiadóhivatal. 1920-12

Ki burorított szoba, egyszerű, négy ágyval, konyhával a bel- városban, február 15-ére kerestetik. Ajánlatok az ár és hely- megjelölésével a lap kiadóhivatalába intézendők. „Két burorított szoba” cím alatt. 2458-12

KIADÓ LAKÁSOK.

A felső-erdősorban egy szoba és konyha február hó 1-ére 180 frtért kiadó. Bővebb értesítés a lap kiadóhivatalában. 2163-13

KÖNYVEK.

Jókat ósaras műveit szeretném megvenni olcsó áron. Ajánlatok a kiadóba kerülnék „Jókat” művel cím alatt. 2392-15

KIADÓ BOLTHELYISÉGEK.

Kiadó bolthelyiség. A csömör-uton kiadó egy nagy bolthelyi- ség, melyet esetleg korszerűsítésnek is lehetne használni. Levelet keretek „Alkalmas” jellege alatt a kiadó- hivatalba. 2289-17

KÜLÖNFÉLE.

A legjobb magyar élelmiszer „Östökös”. Most sorra közli pom- péz karikatúráiban a nevezetesebb írókat és művé- szeket.

Kedves Jónka! Ha színházba, hangversenybe megy és Ön ne használjon más, mint a feltűnő árú lenni barátom, akkor Ravissante arcbél szereplő különlegesség: Ravissante arcbél, Ravissante pipere-szappant és Ravissante szappint. (Ára 1 frt 50 kr.; elegáns 3 hónaps) Török József és Török Sándor urak gyógyszer- társulatban kapható valódi minőségben. Kamilla. 913-18

Intelligens, szöke és konyháért elvállalja a takarítást, felügye- letet, szóval az egész lakás gondozását, egy igen intelligens nő. Szí- ves levélbeli megkeresést a kiadóhivatal körzét. „Comme il faut” jellege alatt. 2102-18

Két intelligens fiatal ember ebédkosztlott esetleg vacsorát is keres egy művelt családnál a Mária Terézia kaszánya közvetlen szomszédságában. Szíves megkereséseket „életem” jellege alatt a ki- adóba kerülnék. 2193-13

Kedves otthon! kaphat intelligens nő vagy akár koszos gyerek intelligens özvegy nővel, ki csak felnőtt le- nyával lakik. Esztendő teljes ellátás és zongorahasználat vagy zongora- oktatással. Ajánlatokat a kiadóhivatal továbbít „Csendes otthon” címen. 2264-18

Fiatal ur nőnek adok teljes ellátást. Cím a kiadóhivatalban. 2410-18

Takarításért lakást adok tisztességes magányos asszonynek, feb- ruár elsejétől kezdve. Cím a kiadóhivatalban. 2302-18

Főpinczér egy jó forgalmu vendéglőt keres átvételre. Ajánlatok a kiadóba kerülnék „Vendég” cím alatt. 2378-18

Szöllők telephelyet elvállalja jutányosan az „Országos Szőlő-Tele- pítési Szövetség”. 289-18

Elveszett egy kis amulet, mely egy kis Murillo-féle ábráról. A hátán M. betű van bevésve. A szíves megtaláló kéré- tik azt az Országos Hirlap kiadóhivatalába elvinni, hol jutalomban részesül. 2468-18

Takarításért lakást adok tisztességes magányos asszonynek. Cím a kiadóhivatalban. 2440-18

Ügyes szabó készíti olcsón elegáns ruhákat, valamint fehér- neműket is. Cím a kiadóhivatalban. 2460-18

MINDENFÉLE.

Egy francia képviselő bajai. Alfréd Capas tollából a „Figaro“ legutóbbi száma a következő apróságot közli:

A képviselő (sötét arckifejezéssel): Egyebet nem mondhatok, a helyzet zavaros.

A feleség: Minden jel arra mutat.

A képviselő: Azóta, hogy a politikai pályán működöm, keresztülmentem sok helyzeten, de megvallo, ilyen zűrzavar . . .

A feleség: Valóban, egész fölfordulás.

A képviselő: Mit tegyünk? és mikép tájékozunk magunkat?

A feleség: Különösen, ami Algirban történik, nem járja többé.

A képviselő: Nem bizony . . . Ha már a gyarmatok is beleavatkoznak mindenbe!

A feleség: És a vidék is!

A képviselő: Az ember nem mehet ki többé az utcára, hogy ne találkozzék egy manifestáló csoporttal.

A feleség: És nem mehet el falura se . . .

A képviselő: Mert a választók is állást foglalnak és manifestálnak. Mindenki manifestál.

A feleség: A szalonokban is verekednek az emberek . . .

A képviselő: És a társaság már a levesnél két táborra oszlik, amely haragos szemmel méregeti egymást.

A feleség: Ha a dolgok így folytatódnak . . .

A képviselő: A közhitelt súlyos krízis fenyegeti.

A feleség: Nem is szólva a Zóla-pórról, amely még komplikálhatja a dolgokat!

A képviselő: De, mondhatom, mindezzel nem törődöm, ha bizonyos volnék benne, hogy újra megválasztanak!

Világító kövek. Érdekes fölfedezést tett egy fiatal, olasz földművelő Union Islandban (Amerika-Hockton). Egyik este hazatérvén, elfelejtte a földet öntöző viztartó csapját kinyitni. Éjjeltájban fölébredt és észbe jutott a vízcsap. Rögtön fölugrott az ágyból, föléltözködött s földjeihez sietett. Egyszeriben észrevette, hogy a víz, nem találván kijárót, annyira összegyülemlött, hogy a tartányból kifolyva, elárasztotta a mezőket, miközben a takarmány egy részét is magával sodorta.

Első sorban még az éj folyamán hozzálatott a baj orvoslásához s munkáját ott kezdte el, ahol

Szenzáció a múlt századból.

A csúf századvégi dolgok: késhegyre menő dulakodás egy darab száraz kenyérért, mérgezési pör, sikkasztások közt önkéntelenül is a multakba téved tekintetünk és mintegy önmagunktól kérdezzük: vajjon voltak-e a régi jó időkben is ilyen szenzációk.

Nálunk a hírszolgáltatás meglehetősen gyenge lábon állt még a múlt század végén is, úgy, hogy a nevezetesebb eseményeket jobbra csak magánfőjegyzések és levelezésekkel ismerjük.

És ezeket lapozgatva, találunk csak úgy, mint ma is, szenzációnak nevezett eseményt.

Ilyen méltó párja a Bojcsév Decskő esetének volt az 1795-ik évben január havában történt gyilkosság, mely nemcsak Budát és Pestet, de az egész országot, sőt Bécsset is izgalomba ejtette.

Erről az esetről így ír szülőinek egy, az akkor Budán székelő nádori gárda tagja:

„A Magyar Királyi Testőrző Nemes Sereg, nál mind ehnejekre, mind szivekre nézve magokat eleitől fogva valóságos remekké formált méltó Fiaik közül egy vala Kapitány Vég-helyi István.

Ez a közönségesen betsültetett s kedveltetett Úr, minekutánna mind tanulás, mind társalkodás, mind sok szép utazások és ritka tapasztalások által oly nagy megelődéssel s gyönyörűségekkel egybe-köttetett világi-hosszas életnek vetette volna meg a fundamentumát, a millikenre igen kevesen juthatnak: — vélelőenül és szörnyű módra meg-öfettetve találattott önnön szobájában.

A véres pádimentomu és falu szobájában s,

a víz kitódult. Nagyon elbámult azonban, midőn azon a helyen fényt pillantott meg, mely körülbelül három láb mély és hat láb hosszú lyukból áradt ki. E lyukat közelebről szemügyre véve látta, hogy a fény a lyuk fenekén levő világító tárgyaktól ered. Bedugta a kezét a félig vízzel telt lyukba s kivett belőle egy nagygyorsú, gombolyú kövecskét. Fehér színű és sima volt s annyi fényt árasztott, hogy elegendő volt a sötét éjben a zsebórájáról megtudni, hogy hány az óra.

Az olasz zsebkendőjével megtörülte a követ, mely aztán még fénylőbb világitást adott; majd még néhány különböző formájú és nagyságú ilyen követ kiszedvén, hazafelé indult. Hazaérkezve, a köveket föltette hálószobájának egyik asztalkájára, melyek aztán elegendő világosságot nyújtottak arra, hogy a szobában levő összes tárgyakat könnyen fölismerje.

Reggel a fiatal ember elbeszélte munkatársainak a fölfedezést s szemük elé tette a köveket. Ezek azonban már nem világítottak. Természetesen, hogy társai kigunyolták és azt mondták, hogy csak álmodott. Estefelé azonban a kövek újból világítani kezdtek s így a fiatal ember meg van győződve, hogy egy fontos fölfedezést tett. A kormánytól átadási engedélyt fog kérni. Egy ilyen követ az Egyesült-Államok tudományos akadémiájának fognak beküldeni, hogy ez megállapítsa a kövek mivoltát.

Az első ezüstlakodalom. Az ezüstlakodalom divatja a régmúlt időkben maradt ránk és Capet Hugó francia király volt a megkezdője ennek a szép szokásnak, még 987-ben. Ugy történt a dolog, hogy a király egyizben meglátogatta nagybátyját falusi birtokán. Beszélgetés közben szöbá került valahogy a házigazdának két öreg szolgálja, egy férfi, míg egy asszony. A király nagybátyja valóságos hímneszt énekelt a két öreg cselédéről, olyanira, hogy a király érdeklődését is felkeltette irántuk és maga elé hívatta őket. Mikor az öreg párt eléje vezették, a király sokáig nézegette az asszonyt, aztán megszólalt:

— Leányom, én téged igen nagyra becsüllek, hogy huszontöt esztendő óta ilyen hűségesen és szeretettel gondozod nagybátyámat és házat. A te érdemeid nagyobbak, mint a társaidé, mert te asszony vagy és az asszónynak nehezebben esik a munka és az engedelmisség. Ime, vedd hűséged jutalmául a határos majorságot mindenestül valami benne van. És ha társad, akivel együtt szolgáltad át a huszontöt esztendőt, feleségül vesz, akkor szépen tölthetitek együtt öreg napjaitokat.

az abban elterült holttest iszonyító látást okozta. Tizenhét sebek találtattak a testen, melyek közül négy iteltetett a 'Seborvosok' által halálosnak. A főkaponya be volt törve ütés által. A bal kis ujj külön hevert a testtől, nem különben más két ujjak is rézsut el isapva; a jobb kar a könyökön alól, egészen majd a honallyig kétfelé hasítva szemléltetett. Fogak is voltak ki-ütve; a torok keresztül szurva; s a melly és sziv is által döfve. A jobb marok erősen be tsukódva, és egy fűrt haját magában szoritva találtattott: a megöletettnek önpön kardja pedig eltörve és véresen. — A' miní látszott: ki mosdott elébb a' Gyilkos a' vérből, úgy zárta a megöletettre az ajtót, elvién magával legalább is kilentz—ezer forintot és az ezüst edényeket.

Ki lett volna ez a' Gonosztévő? Nem irhatom ugyan még egész bizonyossággal, annyit mindazáltal mondhatok, hogy egy oly személyt érte az első gyanúság, kinek a Meg-öletett Úr nagy Jótévéje, lehet mondani tartója volt. Ennek neve: Deling Lörintz, Dánus Fi, de az ánglus nyelvet is értette, és éppen azért járatta magához, a' néhai Kapitány ur is, hogy gyakorolhassa véle magát az ánglus nyelvben. Észre vévén Deling, hogy elakarják fogni, meg-szaladt: de tsak ugyan kézbe került és már által is adattattott a Politzáj által a Criminalnak. s innen lehet gyanítani, hogy sokakban utól van már érve.

Még nagyobb lett az általános megdöbbenés, mikor kiderült, hogy az ángol nyelv-tanítót ártatlanul tartóztatták le, és hogy a gyilkosságot a nádori gárda két tagja: Csemez Károly és Ordódy Imre követték el.

— Oh, felség, hogy volna az lehetséges. — szölt az öreg zavartan — hiszen mi öregek vagyunk már ahhoz. Elvirágoztunk, a hajunk színe is ezüsttörsre vált . . .

— Nem baj az, gyermekem, szölt a király. — Lesz hát ezüstlakodalmatok. Itt van a jegygyűrű, vedd.

És nyomban össze is adta őket. Mikor ennek híre ment az országban, hamarosan lábrakapott az ezüstmenyegző szokása a huszonötéztendő házasoknál és azóta, arany és gyémántmenyegzővel megbővülve, nünidmáig megmaradt a művelt országokban.

Amerika arany királynője. Az Egyesült-Államok leggazdagabb asszonyai közt első helyen a fősvény Mrs. Hetsy Green említendő. Háromszáz millió márkára menő vagyona daczára hónapos szobában lakik, hogy az adóhivatalt kijátsza. Mikor nagynénje meghalt, hamisítást követett el, hogy az elhunyt vagyonát megkerítse. Pört indítottak ellene és a szakértők kétségkívül megállapították, hogy hamisított. Erre ő egyezséget ajánlott, kötelezvén magát egyuttal arra, hogy a perköléseket viseli. Ez a kis turpissága körülbelül hatszázezer márkájába került. E pör miatt azután elköltözött Amerikából és Európába jött. Hol Párisnak egy obskurus városrészében, hol Londonnak egy szegényes negyedében tünt fel. Most 62 éves, van Texasban egy fia és egy leánya, akinek millióira már sokan pályáznak. De Mrs. Green úgy akarja, hogy leánya csak szegény emberhez menjen nőül, — de csodálatos módon nem találak minden tekintetben megfelelő szegény embert.

A new-yorki senora Cousinhonek született Goyenechea Izidorának kerek 800 millió márkájú van, egyébként teljes ellentétje Mrs. Greennek. Mikor a spanyolok meghódították Chilet, a Cousinhok és a Goyenecheak az első telepesek közé tartoztak. Vagyonuk ezüst-, réz- és kőszénbányákból állt; má mindez senora Cousinho kezében van összpontosítva. Csak a kőszénbányák havonkint három milliót jövedelmeznek néki. Van két csinos leánya is. Mrs. Garrett Baltimoreból 38 éves és 120 millió márkával rendelkezik. Szalonja találkozhelye a' államférfiaknak, íróknak, művészeknek. Milliókat juttatott nőiskoláknak és támogatott sok fiatal tehetséget.

Mrs. John Gardner Bostonból az ujjvilág egyik leggazdagabb asszonya. Nagyszerű ajándékokkal gyarapította a város muzeumait; néki köszönhet Boston az „Uj Athéne“ melléknevet.

Sándor főherceget annyira fölháborította ez az eset, hogy különösen föltuzott Bécsbe, kérti Ferencz császárt és királyt a magukról megfélekedezett nemes ifjakat példásan megbüntetni. A mi valóban meg is történt. A két gárdistát kötél általi halálra ítélték s miután az 1848-ik év előtti törvények értelmében nemes embert akasztani nem lehetett, előbb nemességüköt és tiszti rangjukot is megfosztották őket. Ugyancsak az előbbi levélnék írója magánnaplójában így emlékezik meg erről az Executióról:

„Költ Bétsben, Böjt-Más havának 6-ik napján 1795.

... Tegnap következő módon ment véghez Vég helyi kapitány gyilkosainak példás megbüntettetése.

Reggeli hat órakor egynehány száz gyato és mintegy ötven Lovas Vasas katonák között, Magyar Királyi Testőrző Dóczy Fő Strázsameszter Úrnak Vezérlése alatt, kivezettek a Nemes Serég palotájából az akasztóházhoz, mely a' Burg és Schotten kapuk között, kívül a bástyán állítottott fel, ezer lépésnyi forma távolságban az említett palotához.

Mint egy másfél óráig tartott lassu meneteljek közben, szüntelenül imádkoztak: Csemez, a Nemes sereg papjával, Ordódy pedig a Bótsi Magyar Concionátorral, Capucinus szerzetbeli Péter Isaurussal.

Hogy az akasztóházhoz értek, le vette a vasat, kezeikről és lábaikról a Ns. Sereg Töm-lőztartója, azután a Nemes-Sereg Auditora elolvasta lö-hátról, fennszóval a Sententiát, a gyilkosságnak körülállásos előadásával.

A napló szerint ebből kiemeljük, hogy

KÉT ASSZONY

BARANCZEVICZ SZ. KÁZMÉR REGÉNYE
oroszból fordította SZABÓ ENDRE (13)

... 1882. január 19. Ma jött ki apa a kórházból, a hol három hónapig feküdt. Nagyon lesóványodott, megöregedett; megsajnáltam s ezt valahogy tudtára akartam adni, igyekeztem őt kiszolgálni, de ő oly haragosan nézett rám, hogy megijedtem és felre húzódtam. Nagy szóváltása volt a mamával. Mindnyájunkat lelketlenül nevezett, mamát pedig azzal vádolta, hogy ez küldte őt a kórházba; aztán kijelentette, hogy maink soha sem szeretjük őt, mindig úgy bántunk vele, mint valami idegennel s hogy ő lemond róunk... Milyen fájdalmas volt nekem ezeket a szavakat hallgatni! Este az ágyban sokat sirtam s nem emlékszem: hogy aludtam el.

Január 21. Ma reggel apa össze szedte a holmiját és elment. Mikor én sirva fakadtam, mama azt mondta, hogy ostoba vagyok, kár sirnom, mert neki is és mindnyájunknak jobb lesz ezután. De én úgy sajnálom a papát, hogy nem tudom: mit tegyek.

Vjéra abban hagyta az olvasást s hallgatózni kezdett. Úgy rémlett neki, hogy alulról a padmalyon kopogtattak.

„Talán rosszabbal van a mama?” gondolta szomorúan. Hanem a kopogás nem ismétlődött s ő abban nem volt biztos, hogy jól hallott-e az imént? Lábbujjhegyen az ajtóhoz ment, kinyitotta azt és hallgatózott. Lent csend volt, csak az Avdotya szakácsné rendes hortyogása halatszott. A halvány hold sariója magasan állt az égen s hűvös sugarak világították meg a fiatal leánykát.

— Olyan vagyok, mint a holdkóros — nevetett magában. — Éjnek idején kőszállok, mikor mindenki alszik. Halistennek, úgy látszik, mama is elaludt.

Bement a szobába s bebujva a paplana alá, újra lapozni kezdte a naplóját.

Igy húzódtak napról-napra az unalmas élet apró, hétköznapi jelenségei. Vjéra figyelemmel volt tanulása sikerei iránt, felírta azokat a napokat, amelyeken jó osztályzatot kapott, de sehol egy barátinőjéről sem emlékezett meg. De hiszen ugyszólván nem is volt neki barátinője. Kizárólag a tanulással lévén elfoglalva, nem ért rá, hogy tanulótlársnőivel elbeszélgesse az osztályban, hogy azokat meglátogassa és azok látogatását elfogadja. Minden szabad idejét az olvasásnak szentelte,

igénybe véve egy könyvtárt, amelynél a bátyja előfizetett.

... Ma átköltöztünk az új lakásba, — olvasta Vjéra. — Ez a lakás igen nagy, hét szobából áll, parkettes padlóval s kapus is van a háznál. Mama a szobákat bérbe fogja adni s már meg is írta a czédulát, amelyet átadott a kapusnak, hogy ragassza ki azt a kapura. Mama azt mondja, hogy sokan élnek ilyen szobák kiadásából. Nagya ott akarja hagyni a gimnáziumot s valami szolgálatot vállalni, hogy segítsen a mamán, de mama azt mondta, hogy ezt meg nem engedí.

1883. márczius 17. Ki nem álhatom azt az örmény Grigorjanczot, aki nálunk a a szöglet-szobában lakik. Oly ellenszenves, fekete, mintha meg volna pörzsölve és csupa kövérség. A haja is zsiros; úgy látszik valami hajkenővel kené; a kezei is hájasok, még a szeme is, mintha zsiros volna. Nagyon nyers beszédű s azért-e, hogy nem tud jól oroszul, vagy azért, mert goromba ember, sokszor *ön* helyett azt mondja: *te*. Valamelyik nap egy csomaggal jött haza s a folyosón találkozott a mamával. Mama köszönt neki, ő meg alig biccentett a fejével s a csomagot a tenyeréhez csapkodva azt kérdezte.

— Nadám, tudod-e, hogy mi ez?

— Nem tudom én — felelt a mama.

— No hát mit gondolsz?

— Semmit se gondolok.

— Azt gondold: kolbász?

— Nem gondolom én és nem is törődöm vele — ismételte mama boszusan.

— Tudom, hogy te azt gondold, hogy kolbász. Pedig tévedsz. Ez rahat-lukum, pompás török rahat-lukum — mondá Grigorjancz és elment.

Mama rettenetesen megharagudott rá.

— Jaj, de fekete képű örményszerzet — ismételte néhányszor — ugyan van mivel di-esekednie! Mintha én soha sem láttam volna az ő hires rahat-jokat. És még tegezni mer!

Én nagyon örülnék, ha Grigorjancz elmenne tőlünk, de ő erre — úgy látszik — nem is gondol s mama azt mondja róla, hogy igen jó lakó. Miért?

1883. április 30. Tegnap elköltözött tőlünk a kiállhatatlan örmény, de Istenem! milyen nagy botránnyal! Mily szegény! Még most is reszketek, ha rá gondolok, mintha lázau volna. Azt merészelté gyanítani, azt merete mondani, hogy elveszti egy vasalt ingé és két pár harisnyája. Berohant hozzánk a szobába s annyi szemtelenséget, annyi gorombaságot

edényeket, ruhákat, ingeket is szedtek össze s mindezt köpönyegjük alá rejtve, este nyolczad-fél órakor levitték a Csemez szobájába, amely szinte a budai nádori gárda épületében volt.

A kivégzés részleteit így folytatja a száz évesnél idősebb napló.

„Az Auditor olvasásának végződésével, Dóczy Fő-Strázsamester elébe ment a Tömlőtartó's szokás szerént kegyelmet kért két Rabjainak, de a Major ur nem-mél felelt: valamint másodsor: Ekösször-Másodsor-Harmadszor kiáltásokkal egybe kötött kegyelem kérésére is a Profosznak.

Ekkor előállott farkas-bundában az öreg hóhér és a Fia, a ki ezen borzasztó Tzeremóniára fodoritott hajjal, bokros nyakra-valóval és igen módos ruhában jelent vala meg. Ezekhez így szólott Ordódy:

— Én, uraim megérdemlem ezt a halált, tsak arra kérem frissen lassanak dolgokhoz.

Kérdé ezentul mindjárt:

— No mit csináljak?

— Az öreg hóhér feleletére le vetette Ordódy setétkék színű Frakkját s leoldotta fekete nyakra-valóját: testén maradt lajblija s szaryasbőr magyar nadrágja, sarkantyútlan csizmája (kegyesen megengedte vala t. i. F. urunk, hogy ne abban a veres, fekete prémes és ezüstös Magyar Forma ruhában ne vitessenek akasztófához, a Bünösök, mely Forma-Ruhában a F. udvarnál szokott tenni szolgálatot a ns. sereg).

Mig a Sinterek össze kötötték kezeit Ordódynak, ez alatt ennek Tiszt-kalapjáról és kardjáról levágta a Hóhér fia, az arany bójtot, s a kardot ketté törvén, Ordódy lábaihoz vetette annak darabjait.

mondott mamának! Még szerencse, hogy ott ült akkor a szobában Ivanics Szokratesz is. Hallgatta egy ideig, hallgatta, aztán felugrott és azt mondta, hogy ha rögtön ki nem takarodik Grigorjancz, hát ő rendőrért küld. A fenyegetés használt s az örmény elment, erősen becsapva maga után az ajtót, este pedig kiköltözött. Később sült ki, hogy miért ijedt meg úgy a rendőrségtől; Avdotya azt mondta mamának, hogy Grigorjancz csempészett cigarettával kereskedett.

1883. május 20. Már egy hónapja, hogy kint lakunk egy karpovkai nyaralóban. Van egy szép, nagy kertünk, van hol sétálni s a kertben van egy lugas, amelyben én olvasgatni szoktam. Egy fiatal ember lakik nálunk: Doronyin Ivanycs Viktor, rokona Ivanycs Szokratesznek s Kozlovból jött ide egy időre. Nem tudom, mi a foglalatossága; mindig olvas, néha ír és sokan járnak hozzá. Egyszer egy munkás jött hozzá s azzal sokáig beszélgetett a kertben. Ivanycs Viktort én igen különös embernek nézem; például egyszer, amint velem beszélgetett, azt mondta, hogy mi mind nem úgy élünk, amint kellene.

— Hát hogy kellene élni? — kérdeztem én.

— Egész egyszerűen — felelte ő — minnek az az egész berendezkedés, amivel a kegyed mamája úgy törí magát? Kit akar azzal csodálkozásba ejteni? Kinek kell az? Nézze csak, hogy élnek a parasztok, azoknál sem lát semmit, ami felesleges volna.

— Az bizonyosan attól van, mert szegények.

— Hát magok gazdagok?

— Nem, nem vagyunk gazdagok.

— Hát akkor minek költenek felesleges dolgokra?

— Csak nem öltözködhetünk úgy, mint a parasztok.

— Miért ne?

— Mert kinevetnének hennünket.

— Azt fel se kell venni. Hadd nevesse nek. Vagy azért élnek maguk, hogy a mások tetszését megnyerjék? Lélek szerint kell élni.

— Mit jelent az?

— Hogy a lélek tiszta legyen s a lelkiismeret nyugodt. Ahelyett, hogy az emberek ítéletére ügyeljünk, foglalkozni kell a szegények és betegek bajaival és segíteni rajtuk.

— Mivel segítsünk? Pénzzel?

(Folytatása következik.)

Csemez Károly 26 éves, Ordódy Imre pedig 23 éves volt, mind a ketten pozsonymegyei, csallóközi születésűek. Előbb a Nassau vasas, majd a Gyulay Sámuel-féle magyar gyalog ezredben szolgáltak s innen léptek át a magyar gárdához. Kitünő katonák voltak, soha még csak kisebbszerű hibáigást sem követtek el.

1794. december végén Csemez, aki Budán nagyon belé jött a mulatságokba, szerelmi kalandokba, ennél fogva pénzavarba és adósságokba keveredett és ekkor kezdett el először beszélgetni erről a gyilkosságról Ordódynak.

Három izben mentek el kész tervvel Véghelyi Kapitány lakására, de csak a harmadik látogatás alkalmával, 1795. január 23-ikán hajtották végre a förtelmes tettet.

Midőn beleptek, Véghelyi nagyon barát-ságosan fogadta őket és pipával kínálta.

Csemez rá is gyújtott és le is ült a kályha elébe, beszélgetve a házi gazdával. Egyszerre csak intett azonban Ordódynak, mire ez köpönyegét a kapitányra dobta, s rezes végű buzogányával úgy vágta fejbe, hogy félholtan roskadt a földre.

Kis vártatva föltápáskodott azonban és torkon ragadta Csemezt, de erre az óriási erejű Ordódy rávetette magát, a sötétes mellékszobába vonszolta s a kapitány ezüstös kardját lekasztva a falról, azzal halálra kaszabolta, míg Csemez a tüzpiskáló vassal verte a koponyáját.

Erre Véghelyi drága arany óráját Ordódy, az erszényét pedig, melyben 12 darab arany volt Csemez vette magához. Aztán kimosdottak a vérből s kivettek egy vas hordócskából 240 darab aranyat, gyémántos gyűrűket, ezüst

Az akasztófára lett fölhúzatása közben mindenkor buzgóan könyörgött Ordódy a Pap után, s a körülötte lévő hóhérok újra is kérte, hogy frissen hánjanak vele. A Papnak ezen biztató szavaira:

— Ne féljen, kevés idő alatt vége lesz szenvedéseinek.

Igy felelt:

— Én nem félek!

És valóban mindvégig bátorszívűséget mutatott. Hat minutumok töltek belé, míg egészen végbe mehetett a megfojtatása.

Ezen történetnek szemlélésére még inkább megrémült a már különben is nagy szorongatások között volt Csemez: mert midőn felhúzatott a lajtorján, sok jeleit adta elmebeli háboruinak. Két minutába sem telt, hogy kiment a lélek belőle. A kivégzés után a nemes sereg kaplányja német nyelven erköltsi oktatást tartott a néphez s a deliquensek holttestei egész napon át, lántzra akasztva fűtek.

Az akkori közvélemény általánosan sajnálta a daliaz Ordódyt, akit csakis pajtása: Csemez Károly csábított a rossz cselekedetre. A gyilkosságot és a gárdisták kivégzését nyomtatott történetekben is árulták, sőt képek is voltak rólok. Mikor ezeket a képeket Mossóty Institoris Gábor Compaktor s magyar Olvasó Cabinetnek birtokosa holtja elébe kiakasztotta, épen úgy tolongtak előtte az akkori pestiek, mint most a Gárdos meg Fedoresákné, a Hradil és a Kelet királynője arczképei előtt — vagy még jobban — mert hiszen most minden hétre, akkor meg legfeljebb minden tíz esztendőre esett egy szenzáció. d'Artagnan.

SZÍNHÁZAK.

Budapest, kedd, 1898. február 1-én.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Evi bérlet 25. Havi bérlet 1. Széchy Mária. Történelmi vígjáték 3 felvonásban. Irta: Dóczi Lajos.

Személyek: Széchy Mária, Széchy Katalin, Széchy Éva, ...

MAGY. KIR. OPERAHÁZ.

Evi bérlet 19. Havi bérlet 1. Lindh Marcella asszony vendég-felléptével

A sevillai borbély. Vig opera 2 felvonásban. Zenéjét szerzerzte Rigssini.

Személyek: Gróf Almaviva, Bartolo, Rosina, ...

A babatündér. Látványos ballet 1 felv. Szerzeték Hassreiter és Gaufr. Zenéjét írta: Bayer.

Személyek: Játékereskedő, Mindensége, Segédje, ...

NÉPSZÍNHÁZ.

A varázsgyűrű.

Operette 3 felvonásban, 5 képen. Irta: D'Ennery Adolphe és Burani Paul. Ford.: Komor Gyula. Zenéjét szerzerzte: Pianquette R.

Személyek: N. Lajos, De Chavannes, Renée, ...

VÁRSZÍNHÁZ.

Zárva.

VIGSZÍNHÁZ.

589. szám. 589. szám.

Szöke Katalin.

Dráma regé 3 szakaszban, 6 képen. Irta: Voss Rikhard. Fordította: Makai Emil. Zenéjét szerzerzte Pittrich G.

Személyek: Az Ifjú Halál, Szent-Katalin képe, Werner Katalin, ...

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Elsőző

Dupla feleség.

Eredeti énekés bohózat 3 felv. Irta és zenéjét szerzerzte Ifj. Bokor József.

Személyek: Zajzony Elemér, Dr. Szerem Jenő, Hajnalka, felesége, ...

Színházi műsorok a 20. oldalon.

Első biztosító intézet katonai szolgálat esetére. Biztosítási tőke: 27 millió korona. Fiu gyermekek legelőnyösebb ellátása katonai szolgálat költségének fedezése — illetve a nagykorúság idejére. Bővebb felvilágosítással szívesen szolgál az Igazgatóság. Budapest, V. ker., Erzsébet-tér 1. sz.

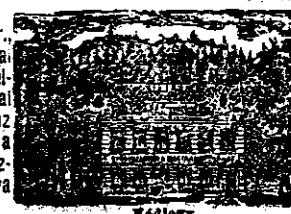
„Parfumerie Royale” Erzsébet-körút 54. „Pate Ninon” Szépség-kezelés biztos eredményvel. Egy tégely 1 frt használati utasítással együtt; hozzá „Pate Ninon” víz üvegeket 50 kr., és 1 frt. Ugyanitt 483. Manicure (kézápolás) és amerikai arcfürdők. Megnyitás február 1-től kezdve.

Dr. LASZKY LAJOS, Belégzési-intézete; mell-, gége-, torok- és orrbetegségeknek, asztmatikusoknak. Rendel 11-1-ig és 2-4-ig. BUDAPEST, VII., Erzsébet-körút 6.

AGATOL Szájviz. leghatásosabb Antisepticum a száj- és fogaknak 6 csepp elegendő. Mindenütt kapható. Societé de produits hygiéniques. STAPLER & Co., Bécs, XVIII., Gertsgasse 27. Raktár: Dr. Egger Leó és Egger I. gyógytárban a „Nador”-hoz, Budapest, VI., Váci-körút 17. sz.

Elsőrangú szabónő ajánkozik a n. é. hölgyközönségnek. Heim Irén BUDAPEST, Csengery-utca 62.

Tapasztalataim, melyeket több évi működésem alatt bécsi, német és belgiumi gyógyszerárakban szerezttem, arra indítottak, hogy a dr. Kvapil orvosi utasítása szerint összeállított Kárpáti egészségi labdacsokat (malaczkai labdacsokat) forgalomba hozzam, melyek eldugulás, nyálkásodás, étvágyhiány, gyomorbaaj, felfuordások, szédülés, fejfájás, váltólás, aranyér, bőrkütiések, köszvény, vízkór és vesébajok ellen a legfényesebb sikerrel alkalmazhatók. Székiöldési főraktár: FRIEDRICH JÁNOS gyógyszerésznél Malaczkán, Pozsony-megyében. Raktár: Budapestben: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész, Király-utca 12.

Figyelmeztetés! Csak akkor valódi, ha minden használati utasítás a melléti védjegyvel van ellátva és minden doboz födélén a készítőnek egész czime látható. Minden más eféle labdacsokat mint nem valódiak, vissza-utasítandók.

Fa-anyagok eladása. Az alulírott m. kir. erdőigazgatóság írásbeli versenytárgyalás útján eladás alá bocsájtja a máramarosszigeti „Margit” fűrésztelepen felmáglyázva lévő különböző nézetű és minőségű mintegy 4144 m.³ fenyő deszka és léczet. 151 m.³ keményfa deszkat, 241,000 darab tölgy-, bükk- és fenyő-szőlőkarót és 374 m.³ selejtes tölgyrönköt, összesen 37,075 forint kikiáltási ár mellett, továbbá a „Gárdonyi” fűrésztelepen 5378 m.³ fűrészelt fenyődeszka, lécz és épület fát 84,575 drb. tölgy és fenyő szőlőkarót 176,000 drb. fenyő zsindelet és különféle más apró fa-anyagot összesen 46,568 frt vagyis együttesen 83,643 frt kikiáltási ár mellett. A becsérték 10 százalékanak megfelelő bánatpénzzel és 50 kr. bélyeggel ellátott írásbeli zárt ajánlatok 1898. évi február hó 14-én d. e. 10 óráig az alulírott m. kir. erdőigazgatóságnál benyújtandók. Az írásbeli ajánlatban a felajánlott vételár számjegyekkel és szóval is világosan kiírandó, egyúttal kijelentendő, hogy ajánlattevő az árverési és szerződési feltételeket ismeri és azokat feltétlenül elfogadja. Ajánlat úgy a „Margit”, valamint a „Gárdonyi” fűrésztelepen lévő összes kincstári faanyagokra együtt és fűrészekenként külön külön is tehető. Az árverési és szerződési feltételek az alulírott erdőigazgatóságnál és a máramarosszigeti kir. erdőigondnokságnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők. Utóajánlatok tekintetbe vétetni nem fognak. M.-Sziget, 1898. január hó 17-én. M. kir. erdőigazgatóság. (Utánnomat nem díjaztatik.)

Tekintetes gyógyszerész ur! Szíveskedjék számomra 5 tekercs kárpáti egészségi labdacsokat küldeni. Örvendek, hogy önnek hírül adhassam, hogy az ön labdacsoait a fent említett betegségekben nélkülözhetetleneknek találtam, mint hogy megbecsülhetetlen gyógyszer. Görgény-Szt.-Imre, 1898. jan. 19-án. Tisztelettel Dr. Herbeth Károly, körorvos.

Szíveskedjék kitünő hatású labdacsokból újból egy tekercset küldeni, mert hivemmel is jó hatással működnek. Brodno, 1892. április 3-án. Alázattal Usker János, esperes.

Tekintetes uram! A multkor küldött labdacso kitünő hatásuk voltak szédüléseimben; — kérek most két tekercs kárpáti egészségi labdacsokat — utánvét mellett nevére küldeni. Baráno, 1895. ápril 27-én. Végh Vincze, plébános.

Tekintetes gyógyszerész ur! Az emberiségnek eléggé nem ajánlható, igen jó hatású kárpáti labdacsokból szíveskedjék számomra két tekercset küldeni. Ráczkevény, 1895. január 28-án. Tisztelettel Ludaics Miksa, s. k. nyug. kir. jbiró.

Igen tisztelt gyógyszerész ur! Szíveskedjék kérem czimem alatt, a híres és jótékony hatású kárpáti egészségi labdacsokból két tekercset postafordultával megküldeni, melyek arát valamint a postaköltséget ezennel tisztelettel utalvánvonom. Sztrecsnó, 1891. január hó 18-án. Bellusi Baross Vincze, r. k. plébános.

Tekintetes gyógyszerész ur! Mar több év óta használom kárpáti labdacsoit és azok kitünő hatásuk. Kérem szíveskedjék postafordultával egy tekercset küldeni. Miske, 1896. év február 13-án. Maradok tisztelettel Avram János, s. k. plébános.

Tekintetes gyógyszerész ur! Kitünő kárpáti egészségi labdacsokból kérem legyen szíves öt tekercset küldeni. Feisó-Hámer, 1898. év február 1-én. Tisztelettel Matejcsik János, s. k. plébános.

Szinházi műsorok.

	Nemzeti Színház	Vár Színház	M. kir. Operaház	Vig. Színház	Nép Színház	Magyar Színház	Kislatányi Színház
Szerda d. u.	—	—	—	Trilby	Tündériak Magyarbentaa	A beoltott földesur	—
Este	Három testőr	Folt, amely tisztul	Varszsfuvola	Coullisset ur	A kukta-kisasszony	Dupla feleség	—
Csütörtök	Folt, amely tisztul	Nagyon szép asszony	Bohéme	A nőszabó	Lili	Dupla feleség	—
Péntek	Marcelle	—	—	A nőszabó	A talmi hercegnő	A gésák	—
Szombat	Marcelle	Böles Náthán	She	A nőszabó	A talmi hercegnő	A kikapós patikárius	—
Vasárnap d. u.	A pártütők	—	—	Champaudet állomás	Szökött katona	Menyecske kisasszony	—
Este	Marcelle	—	She	A nőszabó	A talmi hercegnő	Dupla feleség	—

Páratlan sikerű gyógyhatásai folytán legméltóbban ajánlható.

Dr. Mitzger Tivadar

hydro-elektrotherapiai rendelő intézete

Budapest, Teréz-körút 44. I. em.

Az ideg- s nemi betegségek elnevezése alatt rejülő különféle legelhanyagoltabb bántalmak, makacs bőrbajok ifjúkori könnyelműség folytán fellépett bármily nagyfokú gyengeségi állapotoknál új gyógymodom az összes gyógymodokat hasonlíthatatlanul s messze felülmúlja, a mennyiben gyógyszerektől menten néhány nap alatt gyökeres, állandó s teljes gyógyulást biztosít.

Intézetem a modern higiénia és orvosi technika elsőrendű vívmányai szerint nagyszabású gyógyteremmel van berendezve. Tapasztalt, biztos és gyors eredmények folytán honorárium teljes gyógyulás után íze. Külön váróterem. Külön be- s kimenet. Rendelés naponta d. e. 9-1-ig, d. u. 2-8-ig. Levelekre díjmentesen válaszoltatik.

Antisepticus és hygienicus

HÖLGY-ÓVSZER.

Teljes biztos hatással, használatban kíméletes és nem kellenek többé semminemű gyöngédtelen és ártalmas gummi vagy spongya-cikk. 1 doboz (12 drb) ára 1 ft 50 kr. pontos használati utasítással. 1 ft 75 kr. előleges beküldése után bérmentve. Kapható a fentálónál:

László József gyógyszerész, Maros-Ujvár (Erdély). (189)
Budapesti főraktár: Altszáder J., Gyár-utca 26. sz. Klein, VII., Aréna-utca 58. sz. sz. Gyára és díszköt. szétküldés.

Ha beteg a nő

sok esetben a rendellenes vérzés egyedül okozója. Biztos sikerű gyógyszer ellene a „HYDRASTIS LINDAOK” ára 1 adag 2 ft 50 kr., fél. dag 1 ft 50 kr.
Vérháztartáságnál bujakóros s egyéb bajoknál páratlan hatás a „Szarszakivaa” ára 1 üveg 3 ft, fél üveg 1 ft 60 kr. Epilepszia (rosszbetegség) idegesség, ideges szív- és főfájásoknál renklili hatással használják a „Liquor contra epilepsia”. Számos elismerő levél. 1 üveg 3 ft, fél üveg 1 ft 90 kr. — Egyedüli készítője: (187)

Váradi-féle gyógyszerár Szolyvahársfalva.

Meghívás

a Pesti magy. kereskedelmi bank

56-ik rendes közgyűlésére,

mely

1898. február 14-én d. u. 6 órakor

a bank helyiségében fog megtartatni.

TÁRGYAK:

1. Az igazgatóság jelentése.
2. A felügyelő-bizottság jelentése, a mérleg megállapítása, a nyeremény, felosztása iránti határozat és a felmentés megszavazása.
3. Alapszabályszerű igazgatósági választások. (Az alapszabályok 36. §-a értelmében a kilépő igazgatósági tagok újból választhatók.)
4. A felügyelő-bizottság választása.

Az alapszabályok 19. 20. és 21-ik §-ai értelmében minden részvényes, kinek részvényei három hónappal a közgyűlés előtt a bank könyveiben nevére le vannak jegyezve, jogosítva van a közgyűlésen részt venni, vagy magát meghatalmazott által helyettesíteni, kinek azonban szintén részvényesnek kell lennie.

A szavazati jog érvényesítése céljából a részvényes, szelvényekkel együtt, az alapszabályok 18. §-a értelmében **folyó évi február 11-ig** a bank érték-papírpénztáránál letéendő, hol is az 1875. évi XXXVII. törvénycikk 193. §-a és az alapszabályaink 45-ik §-a értelmében a megvizsgált évi mérleg a felügyelő-bizottság jelentésével együtt nyolcz nappal a közgyűlés előtt átvehető.

Budapest, 1898. január hó 20-án.

487

Az igazgatóság.

MAGYAR ÁLTALÁNOS KÖSZÉNBÁNYA RÉSZVÉNYTÁRSULAT BUDAPEST.

Hirdetmény.

A Magyar Általános Köszénbánya Részvénytársulat

részvényeseinek 1898. január 25-én tartott rendkívüli közgyűlésére elhatározta, hogy a jelenleg 3,400,000 forintból álló részvénytőke 26,000 drb egyenként 100 forint névértékű új részvény kibocsátása 6 millió forintra emeltessék fel.

A közgyűlésen nyert meghatalmazás alapján közhírré teszi az igazgatóság.

a) hogy a társulati alapszabályok 15. §-a értelmében az újonnan kibocsátandó részvények fele része névértékben az alapításkor aláírás útján beszerzett összeg aláírásait arányában illetően, az érdekelték igényjogukat a társulatnál (Budapest, V. Erzsébet-tér 19.) 1898. február 1-től 8-ig bezárólag jelentsék be és a befizetéseket a társulat pénztáránál a bejelentéssel egyszerre az új részvények átvétele ellen teljesítsék és pedig részvényenként 100 forintot kamatmegtérítés nélkül;

b) a részvényeseknek az igényjog a kibocsátandó részvények másik felére a következő módon adatik meg.

1. Minden ez idő szerint forgalomban lévő 5 részvény után 2 új részvény vehető át.

A kibocsátásra kerülő összes új részvények az 1899. év kezdetétől fogva részesülnek a társulat üzleti eredményében.

2. Az új részvények kibocsátási ára 115 forintban állapítottatik meg.

3. Az igényjog gyakorlása 1898. február 1-étől 8-ig bezárólag eszközölhető, e célból a részvények számjegyzék kíséretében lebélyegzés végett.

Budapest: a Pesti magyar kereskedelmi banknál, V. Dorottya-utca 1.

Bécsben: a Wiener Bank-Vereinnál, I., Herrengasse 8.

bemutatandók és a befizetések ugyanott teljesítendő, még pedig teljes összegben egyszerre, legkésőbb 1898. február 18-ig.

A befizetések után kamatmegtérítés nem teljesítettik.

Azon részvényesek és alapítók, kik igényjogukat a fent meghatározott időben és módon nem gyakorolják, vagy a fizetést fentjelzett időpontig nem teljesítik, ezen jogot elvesztik és az igazgatóság az ily módon esetleg megmaradó részvények felett az alapszabályok 15. §. szerint rendelkezik.

Budapest, 1898. február 1.

Az igazgatóság.

(Utánnomás nem díjazatik).